

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

૨૫૫ાııı ૨૨૨૯- ૫૪૭શ વ઼૨યએ૬શ્ર

' વ઼દિ૯' ૧૫૨ મ થંક ૧૫ શ્રપ્રૈ૭ ૨૦૧૪ (વ઼ર્ષ ૭ માસ ૭૬ થંક ૧૫૨)

એ થંકમે શ્રછિ:-

૨઼શવિ઼ કુમાર ઝા ટિ૭૯

૨઼૨ પમ્મી પ્રિયા ઝા - " ત઼ૌ ૭૭ટુનમા "

૨઼૨઼ પ્૭૭વ઼ી મામ્૯૭- શ્રનુભવ઼

૧

દુઃપ્પક દુપહરિયા :સંસારી સંવ઼ેદનાક તીપ્પ શ્રનુભૂતિ
સમાલોચક : શવિ઼ કુમાર ઝા ટિ૭૯

દુઃપ્પક દુપહરિયા મૈથિ૭ી સાહિત્યિક સદ્ધિહસ્ત સાહિત્યિકાર શ્રી ગંગેશ ગુંજન જીક સન ૧૯૮૯ મે પ્રકાશિત કાવ઼્યકૃતિ છન્હિ કોની કવ઼િક કાવ્ય- સંવ઼ેદના પર તાયતિ સાર્થક દૃષ્ટિકોણ સ્થાપિત કરવ઼ કોની ટિપ્પણીકાર ૭૭ સંભવ઼ નહિ ઝાયત કિવ઼ સ્વ઼યં શ્રપન કાવ્ય મે ઉપસ્થિત નહિ છિ' ઝાણ્હિ ઠામ કવ઼િ શ્રપન દૃષ્ટિકોણક સંગ શ્રાએ૭ છથિ તેં કાવ્ય- ભાવ઼ક ઉદ્બોધન મે વેસી ષ્પગત શ્રા ભાંગઠ નહિ

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

गुंजन जीक अनुसारे एहि रचनाक मूल अनुभव -संसार बनल अछि-जीवन प्रचंड रौदकेर दुःख भरल दुपहरिया , तकर सघन तीख भरल अनुभूति, भरि संसारी संवेदना , माटि-पानि-बरसात मे अथक मनुष्योचित आस्था आ अंतत: एकर आशावादी परिणति अपन विश्वासक निष्कर्ष रचना-दृष्टि-भागी जे जीवन-विमुख होयबा सँ बचबैत अछि तेँ एकर नाम - दुःखक दुपहरिया

एहि परिपेक्ष्य मे कवि " गीत-ग़ज़ल सन संकलन " मानि एकरा लिखने छथि ओना त' गुंजनजी साहित्यक आन विधा - उपन्यास , नाटक , कथा आदि लिखन मे सेहो पारंगत आ प्रवीण छथि, उचितवक्ता " कथा-संग्रह लेल " साहित्य-अकादेमी" पुरस्कार सँ सम्मानित भेल छथि, मुदा जौ -"आपकता" कोनो साहित्यकारक गवेषणाक मूलांकुर मानल जाय त' निस्संदेह गुंजनजी " उन्मुक्त छन्दक उत्कृष्ट " कवि" छथि

आकाशवाणीक प्रचकिरी संवर्गक एहि कवि कें स्वर-भंगिमाक भान छन्हि, ते ने अपन गजली कें " अश्वत्थामा हतो नरो वा कुंजरो" जकाँ स्वीकार क' सहजहि पाठक कें दिग्भ्रमित क' दैत छथि " गीत-ग़ज़ल सन संकलन " कविकि एहि तरहक उद्बोधनक पाछाँ रहस्य सोचल जा सकैछ जे जौ ग़ज़लक विनिमिति व्याकरण कें पाठक पकड़ि लैत त' तैयो कविकि आलोचना संभव नहि कारिक त ' पहिनहि कहने छथि जे " ग़ज़ल सन अछि" अन्यथा ओ जनैत छथि जे ग़ज़लक मानदंड मे एहि कृतिकि कथाकथित ग़ज़ल कदापि नहि उतरत ओना एहि तरहक गजली मैथिली साहित्यक बहुत रास कवि कयने छथि मुदा ओ सभ ग़ज़लक व्याकरण सँ पूर्णत: अनभिज्ञ छलाह ते ओ सभ स्वयं कें ग़ज़लकार मानि लेने छथिन' सकैत अछि जे ग़ज़लक व्याकरण सँ कवि परिचिति पूर्णत: नहि होथि, मुदा एहि रूपें गुंजन जी जे चूक कयने छथि ओकरा अवहेलित नहि कयल जा सकैछ , कारिक त' एहि विधाक व्याकरण कें कोनो ने कोनो अर्थ मे ओ अवश्य जनैत छथि

वर्तमान ग़ज़ल कें मैथिली मे मानक स्वरूप देबाक लेल क्रान्ति-विज्ञान जकाँ प्रमाणित भ' रहल अनचिन्हार आखर " कें आधार मानि जौ एहि संकलन मे देल गेल कथाकथित ग़ज़लक, मानकता कें देखल जाए त' समाविष्ट ग़ज़ल बहर, रदीफ़ , काफ़िया आदिकि खगता वा असंतुलन सँ भरल अछि ते एहि ग़ज़ल- सन- काव्य कें मात्र " आज़ाद -ग़ज़ल " मानि भावक आधार पर मूल्यांकन कयल जाए त' कदाचित मूल्यांकन भ' सकैत अछि

मारकण्डेय प्रवासी अपन "सरस्वती -वंदना " शीर्षक काव्य मे वाक-देवी सँ प्रगीत-काव्यक रचनाक शक्ति एहि रूपें मँगैत छथि :
" भावना दे कल्पना दे
शब्द पर अधिकार दे
राग लय गति यति नियति दे
रसक पैघ पथार दे

अन्यथा काव्यक गुण-दोष विवेचन मे कृतिकार सँ राग, लय , गति, यति, नियति, सरसता आदिकि आस होइत अछि तखने सुर-साध्य भ' सकैछ कवि स्वयं कें उन्मुक्त छन्दक कवि कहैत छथि ते गीत मे हिनक भावक विजय स्वाभाविक

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

કઈક ત' પ્રગીત કાવ્ય નહિ ઊપ્પિને છથિ, મુદા " ગ઼ઝ઼ઊ -સન " ળે કાવ્ય છન્હિ ઓહિ મે ત' પ્રવાસીક પીયઊ ઊકીર પર ળૌ ધ્યાન દેઊ ળાએ ત' ૬ પ્રતીત હોઇછ ળે કવિ" અંશત: ગેય કાવ્યક ઊય " કેં સ્પર્શ ત' ક' ઊેત છથિ, મુદા કતહુ-કતહુ ભાવ કેં વયયવા મે નાગક ક્ષય ભ' ળાઇછ ત' કતહુ ગતિક પ્રવાહ મંદ વુહાઇછ.

ગંયહીન શૂઊક મધુમાસ કવિતા મધુમય માસ મે એકાંત પરઊ કવિક મનોદશાક ભાવ પૂર્ણ યત્નિ શ્રછિ એહિ ઠામ શ્રાત્માક સ્વર સ્પષ્ટ નકિસતિ ભ' રહઊ. એહિ ઊેક સઁ શ્રઊપતિ શ્રપન સભ સઁ પયિરગાક વયિોગ મે કવિ શ્રાકુઊ ભ' રહઊ છથિ એકરા પ્રાયિ દેશાન્તર ત' નહિ કહઊ ળાએ કઈક ત' ઓહિ મે શ્રપન સ્નેહીક પુનિ ઘુરિ શ્રયવાક શ્રાસ હોઇત શ્રછિ એહિ ઠામ કવિ કેં ળીવન પર્યન્ત પયિાસઊ નહિ ળયવાક ભાન છન્હિ કઈક ત' રહઊકિક સનિહ શ્રાવ પરઊકિક ભ' ગેઊ છન્હિ

કછુિ વૂહઊ છઊ શ્રહૂઁક મન મે
કછુિ સ્વાદઊ છઊ સનિહક યાર
દુનૂ ગોટેક સપના દહા રહઊ
શ્રનયનિ્હાર ગામે ગામે.

શ્રર્ંગારિક ળીવન સઁ એહિ ળહાનક ક્ષણમંગુરતાક દ્યોતક વૈરાગ્ય મે પ્રવેશ કરૈત એહિ કાવ્યક નાયક શ્રપન ળીવનક ગતિ કેં કાવ્ય ઊક્ષણ શ્રો વ્યંજના વના ક' ળીવનક શ્રાદિ-શ્રંતક મધ્ય હાઁપઊ દર્શન સઁ માનવીય ગુણક દિશા નર્દિેશન ક' રહઊ છથિ, ળે યતિઊશીઊ ઊૌછ.

ળીવનક સુખ-દુ:ખક શ્રનુભૂતિ નયિતિ શ્રા પ્રવૃતિ પર નર્ભિર કરૈછ, શ્રર્થાત " મોન ઉદગાર ત' ગાવી ગીત ". ખુશીક શ્રભાવ મે તરંગતિ મોનક કોનો છદ્મ ક્લેશ કછુિ નહિ વુહાઇછ, ઠીક ઓહિના ળખન મોન શ્રશાંત હુશ્રએ ત' યામ સઁ ઉપઢઊ છોટ શુસરી સેહો બોકન્નર ળકાઁ ઊૌછ.

" વનિ કહઊ ગીત શ્રમૂર્ત્ત" કાવ્ય મે કવિક મોનક ક્લેશ પૂર્ણ રૂપેં વાહર શ્રાવિ ગેઊનિ ળીવનક ગાડ઼ીક એકટા પહયિા ળખન સંગ છોડ઼િ દૈત શ્રછિ ત' દોસર પહયિાક વ્યથા શ્રા વ્ૃથા કેં ગાડ઼ીક કોનો શ્રાન પૂર્તા કમ નહિ ક' સકૈછ " વનિ કહઊ ગીત શ્રમૂર્ત્ત " કવિતાક નાયક ળીવનક ઓહિ શ્રવસ્થા મે પ્રવેશ ક' ગેઊ છથિ ળાહિ ઠામ સઁ માત્ર સનિહક એક્કે ગોટ રૂપ દેખાઇત છન્હિ
સભ યાત્રા કયઊક કાતે કાતે
હમરા કાઁટ-કટૈયા વનિ કિ'
ઘેરને રહઊ કછુિ વાત
વંદ રહઊ હમરા ઊખે
દરવળ્ળા શ્રા દઊાન
શ્રપને ત મ્ૃતપ્રાય, દેઊક ને હુઊકી ક્યો શ્રાન્

એહિ શ્રવસ્થા મે પ્રવેશક ઙ' ર સભ કેં હોઇત શ્રછિ મુદા એહિ ઠામ શ્રૌનાઇત ઊકક વ્યથા દશિ કિકરો ધ્યાન નહિ એકાંત દર્શન પર કેંદ્રતિ ળીવન- દશાક ૬ કાવ્ય યુગ -યર્મક

ગીત જકાઁ ઊગૈછ

ઊજાવ અનિપિન સન સવહક નજની શીર્ષક કાવ્ય પ્રીતિ મે નીતિક અનુપ્પન કાવ્ય થકિ જાહિ મે સ્મૃતિક સંગ મધુરતા કેઁ જીવનક ક્ષમાકિ આયામ સઁ હાઁપી જીવાક પ્રયાસ કયલ ગેલ અછિ જપ્પન હિયા મે મક્રવતા નિવિષ્ટ ભ' ગેલ હુઅય ત' એહિ તરહક જીવન અનુકરણીય કોનો અર્થ મે નહિ એહિ કાવ્યક શાસ્વત દૃષ્ટિકોણ મે પ્રવૃત્તિ બાઁગડ ઉત્પન્ન ક' રહલ અછિ મુદા કવિ ત' દુઃખક ગીત -અગીત કહિ ઊપ્પિને છથિ તે હુનક સંસ્મરણ માત્ર માની એહિ તરહક કિછુ કાવ્ય કેઁ આત્મસાત કરવાક ચાહી

સાગર - પથ, આ અસકર યુગમુગની સન સમય નીક અનુવંજના ભરલ પદ્ય અછિ

હિન્દીક યત્યતિ કવિ અજ્ઞેય અપન કવિતા " પ્રણામ તુમ્હારી પદરજ સુઊ "શીર્ષક કાવ્ય મે કહૈત છથિ
વાક્ય અર્થ કા હો પ્રત્યાશી ,
ગીત શબ્દ કા કબ અભિલાષી ?
અંતર મે પરાગ સી છાઈ
હૈ સ્મૃતિયોં કી આશા ધૂઊ
પ્રણામ તુમ્હારી પદરજ સૂઊ !
મૈથિલી સાહિત્ય મે એહિ તરહક ભવ્ય-અભવ્ય ગીતિ કાવ્યક જે ખગતા વુહના જાશ્ત અછિ , ઓકર ખગતા કેઁ " એકટા પારિજાત અહાઁક નામ " સન કાવ્ય વિનુ પ્રગીતાત્મકતા
વોરલ પ્રાંજલ રૂપેં અંશતઃ ત' અવશ્ય પૂર્ણ કરૈત અછિ
અહાઁ પ્રેમ- આઁખિક અમર ભાષા
હમ કંઠ મોકલ સન અભિલાષા
અન્હરિયા ડોરા સઁ પ્રણામ હમર ગાઁથલ અછિ

દુનૂક શબ્દ વિન્યાસ વિભિન્ન મુદા ભાવક સમંજન એકરસતા ભરલ અછિ

ગુંજન જીક કાવ્ય સાધનાક અહિવાત મે કિછુએ મુદા કોમલ અર્થયમિ સઁ ભરલ " મુક્તકઃ " સેહો છન્હિ સેહો કિછુ છોડિ અભિપતિ સનિહક પાઁછા કવિ બાગ' ત' ચાહૈત છથિ મુદા એકર ભાન સેહો છન્હિ જે ઊક આવ હુનકા " વહકલ" કહતનિ, માને ગદ્ય ગીત સઁ જપ્પન મુક્તક મે પ્રવેશ કરૈત છથિ તિપ્પન કવિ કેઁ જીવનક વાસ્તવિકતાક ભાન હોશ્ત છન્હિ
અહૂઁક જીવન હમરે જકાઁ પહાડ઼ રહત
હમર ઈ મન સેહો રાતિ-દિન અન્હાર રહત
જે કયો સુનત કહિયો કકરો સઁ ઈ ખિસ્સા
દુનૂ ગોટે કેઁ સે એક રંગ વતાહ કહત

એહિ પ્રકારેં કવિ આવ ઔનાયત ઘર સઁ વાહર ભ' ગ़ज़લક દુનિયા મે પ્રવેશ કરૈત છથિ જાહિ મે અનિવાર્ય અનુશાસન સઁ ઉન્મુક્ત ભ' " ગ़ज़લ સન ગીત" ઊપ્પિલ ગેલ જાહિ ગીત સનમે ભાવક ખગતા નહિ

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

सुनू अहूँ ई हमर मनक उदगार सुनू
अहि मे लोक वेद सौंसे संसार बुझू
रुसल कमला केर धार परिप्लावित जागय
एतक लोक सबहक जिनिगी कहार बुझू

जौं भावक आधार पर मूल्यांकन कयल जाए त' कुशल कवित्वक परिचय मुदा भासल सुर मे आवद्ध रहला सौं ई सभ सेहो गीत नहि "गीत जकाँ " मात्र मानल जाए हमरा मतेँ प्रवीण कवित्वक धनी गुंजन जी जौं " अतुकांत काव्य संग्रह " बना क' अपन दुःखक दुपहरिया मे मैथिलिक कान्ह तकैथि त' आर नीक काव्य संकलन बनितय कियेक त ' कवि प्रखर काव्य प्रतिभा सँ भरल छथि, मुदा प्रवाहक आसुत्व नहि छन्हि तेँ सुर-सम्बन्ध कांये लगैछ अतुकांत काव्य " आज़ाद ' होइत अछि आहि रूपेँ अवश्य आर उत्कृष्ट होइतनि, आ भावक आलोक-पुंज बेसी उपटि क' सोझाँ अबितनि, ओना अधिकाँश ग़ज़ल सन पद्य भाव सँ परिपूर्ण अछि,

एकटा पद्यक अंतमि छंद वियारमूलक पराकाष्ठा केँ पूर्णतः स्पर्श क' लैत अछि
प्रत्याशा मे पजरल
मोनक परिताप बंधु
अर्पित अन्हरिया केँ
कथा राफ़-साफ़ बंधु
जीवन-खेल मे बेश
गुंजनक निराश बंधु

काव्यक शास्त्रीय व्याख्याक आधार पर एहि ग़ज़ल सबहक विषय मे त्रुटि त' संभव मुदा जौं मात्र प्रगीत-काव्यक आधार पर देखल जाए तँ' किछु पद्यक भाव
अनमोल रूपेँ गीतकि व्याख्या करैछ आ परिणामस्वरूप संसारक यथार्थ चित्रण सोझाँ मे अबैछ
हम बुझै छी टूटल दुनियाँक
वचन सँ बहला रहल छथि
नेह सँ सम्हरा बुझा क'
जे अपन घर जा रहल छथि

ग़ज़लक बाद देशकालक दशाक गद्य गीत सेहो एहि काव्य मे देल गेल अछि तेँ जौं एकरा मात्र कविक अपन व्यक्तिगत दुःखक दुपहरिया बूझल जायत त' एहि संकलनक संग न्याय नहि करब अपन दुःखक अन्धकार मे देश कालक दैनन्दिनी सँ ल' क' यथाकालिक व्यापार सँ क्षुब्ध छथि
चढ़ैत आकाश पर अन्न सबहक दाम
सजाटा दोकान अनधिकार लागै - ए
ताकू मटिया त ढन -ढन बजे-ए टीन
तेँ आब बेसी घर अन्हार लागै-ए

आदर्शवादक पाठ सभ ठाम भेटैत अछि मुदा स्वयं मे उतारब संभव नै तेँ कवि कथाकथित आदर्शवादक नारा सुनबैत बढ़िकाँ लागल छथि

आदर्शक बाना छोड़ू,
मात्र शब्द धरि ओ' ओढ़ू
मन पसरिन सुविधा ओढ़ू

विद्यापतिक नोर, नागार्जुनक दाह मे मानू बोरिया पाट सन देशकालक दशाक यात्रा सँ ओ' क' विषय- वयन, येतना गीत, मन कथा सन प्रगतिकारी नवचेतनावादी काव्य सँ संकलन पाटल अछि
सभ सँ प्रतिनिधिक स्वर भरल पद्य अंत मे भेटैछ : अरहूल शूलक गीत

आब ससरस्थली कछि हटलए अनहरियाक
आब रक्त टह-टह रंग, आर कनी गाढ़ भेल
हमरा देखबल्ला पर ओल सुनूल ठाढ़ भेल

निष्कर्षतः ई कहल जा सकैछ जे " आत्मकि आपकता सँ भरल कविक " ई संग्रह मैथिली साहित्य मे वेछप्प काव्य संग्रह थिक

पोथीक नाओ : दुःष्यक दुपहरिया
रचनाकार : श्री गंगेश गुंजन
विधा : काव्य संकलन
प्रकाशक : क्रांतिपीठ प्रकाशन, पटना
प्रकाशन वर्ष : सन १९८८
मूल्य : ५० टका मात्र

२

देवीजी : बालमनोविज्ञानक सहज सम्प्रेषण
समालोचक : शिव कुमार झा टिल्लू
देवीजी वर्तमान मैथिलीक चर्चित साहित्यकार श्रीमती ज्योति झा चौधरीक लिखल निबंधात्मक बाल साहित्य अछि, जे श्रुति प्रकाशनक सानिध्य सँ सन २०१२ मे
वहारयल ग्रहण चिन्तनक संग लिखल एहि प्रयोगवादी पोथीक आलोचना सेहो एकटा चिन्तनक विषय भ' रहल अछि जौं टी एस इलियट क आलोचना सिद्धांत
कें मूल्यांकनक आधार मानल जाए त' मैथिली भाषा साहित्य मे " बाल साहित्य " विधा पर तीन गोट नव -प्रयोगवाद भेल अछि आ जकर कर्णधार क्रमशः छथि श्रीमती
प्रीति ठाकुर, श्री सच्चिदानंद झा सरस आ श्रीमती ज्योति झा चौधरी

आलोचना सिद्धांत कहैछ जे कोनो जीवनि वा मूल साहित्यकारक कोनो कृतिक सहज मूल्यांकन तखने भ' सकैत अछि जखन ओहि सँ पूर्व ओहि विधि पर कोनो कृतिकार एहि तरहक प्रयोग करने होथि एहि सिद्धान्त मे ह' म मात्र एतबे कहि सकैत छी सरस जी आ प्रीति जी जे नूतन प्रयोग करने छथि ओहि सँ उन्मुक्त नवल साहित्यक रूपेँ ज्योति जी" देवीजी' क संग मैथिली मे पदार्पण कैलहि

हिनक जन्म मिथिला (बेलहवार , मधुबनी) मे भेलन्हि, छात्रजीवन जमशेदपुर (प्रवास मे मिथिलाम)आ कर्म क्षेत्र अमेरिका आ इंगलैंड रहलन्हि एहि विहंगी दुनियाक इंद्रधनुषी रंग छटा कैं कृतिकार अपन बालमोन सँ जोड़ि एहि नवरूपक बोलचिया (जहाजक सन सँ छोट कूल) ल' क' आएल छथि

कोनो कृतिकार कें विशिष्ट विधाक सृजन करवा सँ पहिने ओहि रूप मे प्रवेश कर' पड़ैत छैक तखने रचना शाश्वत भ' सकैत अछि गुरुदेव कवीन्द्र रवीन्द्र एकटा साक्षात्कार मे प्रतिउत्तर देने छथिन्हि जे " गीतांजलि लिखवा सँ पहिने ओ कर्मयोगी अपना कें प्रीति-भाव-रीतियोगी बना लेने छलाह , परिणाम समक्ष अछि

कहवाक तात्पर्य जे एहि पोथीक रचना सँ पहिने ज्योतिजी की सोचने छलीह आ त' लिखव सहज नहि मुदा लिखैत काल ओ अवश्य अपन नेनपन मे प्रवेश क' गेल हेतीह

आब सुधी पाठकक संग-संग आलोचक जायत "अप्रायीक -गोविन्द " बनि देवीजीक रचित पर ध्यान नहि देथि सहज मूल्यांकन कदापि संभव नहि बाल साहित्य पर एहि तरहक दृष्टिकोणक अपेक्षा बेरि-बेरि उठयवाक कारण अछि जे मैथिली साहित्य मे समवयुक्त साहित्यकारक दृष्टि सँ ई विधा उदासीन जकाँ रहल

बाल साहित्यक भाव " बाल मनोविज्ञान कैं सहज स्पर्श कर' बला होयवाक चाहि , जौं एहि रूप सँ एहि पोथीक मूल्यांकन करी त' ज्योतिजीक परिश्रम वृथा नहि गेलन्हि

देवीजी एकटा बाल विद्यालयक शिक्षिका छथि एहि विद्यालयक संस्कृति ग्रामीण अछि एहि तरहक विचार सहज एहि दुआरे कहिक त' शहर मे कान्वेंट कलचर हावी अछि
एहि विद्यालय मे प्रायाप्राय पुरुष छथि, आर शिक्षकक बेसी चर्चा नहि

देवीजी चयल बाल नेना सभ कें विविध ३७ गोट नीति आ सामाजिक अवधारणा सँ भरल शिक्षात्मक उपदेशक रूपेँ पाठ पढ़ा रहल छथि एहि प्रकारक मनोविज्ञान मे सभ सँ नीक लागल जे कोनो छात्र जखन कोनो उत्पात करैत अछि त' आर अध्यापक दंड देवाक लेल उद्दत मुदा " देवीजी " ओहि तरहक उत्पात सँ एकटा नवल नीतिशिक्षाक निर्माण करैत छथि आ उत्पाती छात्र अवरोहि सँ आरोहि बनि जाइछ , अन्यथा जे ओकर नकारात्मक क्रियाशीलता सँ सहज रूपेँ एकटा सकारात्मक दृष्टिकोणक जन्म भ' जाइत अछि

आब प्रश्न उठैत अछि जे प्रयोगात्मक रूप सँ की ई संभव छैक ? त' एहि लेल वर्तमान समस्तीपुर जिलाक रघुनन्दन उच्च विद्यालय सम्प्रति पोस्ट कल्याणपुर अंचल विभूतिपुर " क भ्रमण कयल जा सकैत अछि, जाहि ठाम एहि देवीजी सदृश प्रायाप्राय राष्ट्रपति सम्मान प्राप्त शिक्षक स्वर्गीय रामनंदन सिंहक प्रयोगवाद पूर्णतः सफल भेल छलन्हि

भारत सरकारक नव शिक्षा नीति मे सेहो छात्र-छात्रा कें शारीरिक -मानसिक यातना पर प्रतिबन्ध लगाओल गेल अछि छात्रक चयल मोन मे परकैत "बहेरपन" कें थम्हवाक लेल "शिक्षक अभिरुचि मानदंड " मे नीति शिक्षाक माध्यम सँ मानसिक उद्वग्निताकें रोकवाक क्रियान्वन पर ब' ल देल गेल अछि

નેનાક પહિલિક શ્રા સબ સઁ પયિનગાન ગુનુ માય હેરછ, માય શ્ન્થાત નાની પ્નાથમિક શક્ષા નીતિ મે મહિલા શક્ષિકાક નયુક્તિ પિન વશિષ ળોન શ્રા દેવીળીક " દેવીળી " મે નીતિક ક્નયિાશીલતા મે કતહુ ને કતહુ સંયવિ અવશ્ય શ્રછિ

ળાહિ ઠામ એહિ પોથીક કોનો -કોનો ઉપ્પ મે શ્રધ્યાપક છાત્ન કેઁ દામ્ઙિત ક' ક' વાઉ મોન મે શ્રપનાયક પુનનાવૃતિ ગેક' ચાહૈત છથિ શ્રોહિ ઠામ દેવીળી ઉપદેશ શ્રા ઉદાહનાસ સઁ શ્રોહિ વિહકૈત નેનપન મે નવ-ચેતના ળગાવૈત છથિ એહિ તિનહક કૃત્ય મે દેવીળીક સશ્ઠતા દેપ્પાક' ઉપ્પકિા ઈ પ્નમાસ્રાતિ કન' ચાહૈત છથિ ળે દંઙ દ' ક' નેનપનક શ્રપનાધ નહિ ગેકઉ ળા સકૈછ

" પળિનાક પંછી "નામક કથા મે ઉઉઉપ્પતિ ઈ શવદ " દેવીળી સઁ વદ્યિાન્થી ઙેનાશ્ની છઉ હુનક સમ્માન સેહો કનૈત છઉ " વોયગામ્ય કપિક ત' વનુ દામ્ઙક ઙને સમ્માન મે ઙ' ન શક્ષિાક શાસ્વત નૂપ થકિ, પળિનાક પંછી કોનો વશિષ કથા નહિ, એકટા છાત્ન દેવીળી કેઁ પળિના મે વન્ન સુગગા દેઉકની ળે દેવીળી વળૈત છઉશ્રાવ શ્રાગાિ દનિ દેવીળી કછુ શ્રન્નક કામ ઉ' ઉન્મુક્ત ગગનક પંછી કેઁ શ્રામંત્નતિ કનૈત છથિ શ્રોહિ હિંસૈત પંછી સઁ પળિનાક વન્ન પંછીક તુઉના કનૈત છથિ શ્રોહિ છાત્ન કેઁ શ્રપનાધવોધ હેશ્ન શ્રછિ શ્રા પંછી " શ્રાજ઼ાદ"ક' દેઉ ળાશ્ન છૈક

શ્રાવ એહિ કિથાક મૂઉયાંકન મે ળૌ એહિ સાહિત્ય કેઁ પ્નસાહિત્યિકિ સૃળન માનિ સોચઉ ળાએ ત' કછુ નહિ મેંટત તે વશ્લિેષક કેઁ એહિ ઠામ નેના વની સોચવાક ળનુનતિ છન્હિ વા નેના ઉગ પોથી દ' શ્રોકના સઁ મૂઉયાંકન કનાશ્રોઉ ળાએ, કપિક ત' દેવીળી " સોઉહ પ્નકાનક સયાન નહિ નેનાક " ગોઉગપ્પા " થકિ એકન સ્વાદ વેશ્રહ કહત ળે નેના હુશ્રએ વા નેનપનક સહળ શ્રાનંદ ઉઠૈને હુશ્રએ, કતપિય પનપિક્વ ખેઉાક વાદો શ્રપના કેઁ " પ્નવીસ્ર નહિ મિનૈત હુશ્રએ

શ્રન્થાત નશ્ચિયછઉ વાઉ મોન પન ળપોતાળીક પ્નાંળઉ પ્નયાસ કેઁ મૈથિલિ મે સશ્ઠઉ પ્નયોગવાદ વૂહઉ ળા સકૈછ

કોઉમ્વસ દવિસ પન દેવીળી કોઉમ્વસક વષિય મે નેના સબ કેઁ કછુ " શ્રપૂન્વ ' ળાનકાની દૈત છથિ વહિાનક સઉિવસ મે સેહો નેનાક કોનો કક્ષા મે કોઉમ્વસક ચન્ચ શ્રછિ મુદા દેવીળીક પાઠ મે કોઉવસક ળહાળ સબક નાશ્રો, સબ યાત્ના વૃત્તાંત દ્વીપક ચન્ચ શ્રા ૧૨ શ્રક્ટૂવન " કેઁ શ્રમેનકિા મે કોઉવસ દવિસ મનયવા સન તથ્ય મૈથિલ નેનાક ઉઉ નવ વષિય ઉત્સુકતા ખનઉ માનઉ ળાએ

સબ પાઠ મે કછુ ને કછુ નેનાક ઉઉ શ્રોહિ પાઠ સઁ સમ્વંધતિ નૂતન વષિય દેપ્પ' મે શ્રવૈછ ળે શ્રપન સમાળક નેના સબક ઉઉ ળળિ્ઞાસાક કાનાસ્ર પ્નમાસ્રાતિ હેયત

સહળ શ્રછિ શ્રાત્મકિ સાહિત્યકાન વહુત દનિ પ્નવાસ મે નહઉિ શ્રોહૂ ઠામ પઢૈત નહઉિ ઉપ્પૈત નહઉિ તે એહિ તિનહક સહળતા છન્હિ શ્રા શ્રોહિ ઠામક સંસ્કૃતકિ શ્રાદાન -પ્નદાન એહિ પોથીક માદે નેના મે ત' શ્રવશ્ય હેયત

મૈથિલિ સાહિત્યક વહુત નાસ પ્નવૃદ્ધ ળન કેઁ એપ્પન ચનિ ઈ નહિ વૂહઉ હેતનિ ળે શ્રાન કછુ દેશ મે " પતિા-દવિસ " મનાશ્રોઉ ળાશ્ન શ્રછિ દેવીળી ળીવન મે માયક સંગ-સંગ " પતિાક દાયત્વિ કેઁ દેપ્પશ્ન " શ્રપનહુઁ દેશ મે પતિા -દવિસ મનયવા પન ળોન દૈત છથિ

એહિ કિથા મે ઉપ્પકિા કનેક હુસકિ ગેઉ છથિ કપિક ત' ઈ ઉઉઉપ્પ નહિ કયઉ ગેઉ ળે પતિા દવિસ કોન-કોન દેશ મે કોન દનિ મનાશ્રોઉ ળાશ્ન શ્રછિ

એહિ પ્નયોગવાદી પોથી મે સબ સઁ નીક ઉગઉ કથાક કથ્યક શ્રાયાન પન ચત્નિાંકતિ સ્નૃંપ્પઉ સહળ શ્રછિ ળયોતિ ળી ચન્ચતિ ચત્નિકાન છથિ ત' એહિ તિનહક પ્નયોગ પ્નાસંગકિ છઉન્હિ

એવં પ્નકાનેં કહઉ ળા સકૈછ ળે ળપોતાળીક ઈ વાઉ સાહિત્ય સહળ પ્નયોગવાદી સાહિત્ય શ્રછિ ળાહિ મે કોનો ઠામ કૃત્નિમિતાક ખાન નહિ હેરછ શ્રા માતૃભાષા વૂહ' શ્રા વાળ' વઉ મૈથિલ નેનાક ઉઉ કૌતુહઉક વષિય હેયત

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

પોથીક નાઞો :દેવીળી
વ઼િયિ :નવિયાત્મક યતિ્નાંકન યુક્ત વાઉ સાહતિ્ય઼
પ્નકાશક : શ્નુતિ પ્નકાશન
પ્નકાશન વન્ષ : સન ૨૦૧૨
નયનાકાન : શ્નીમતી ળ્યોતિ હ્રા યૌયની
મૂઉ્ય઼ : ૨૦૦ ટકા

૩

સહળ પ્નવ઼ૃતિકિ ગુણાત્મક પ્નયોગાયન્મતિ : ગુમ્મ મેઉ ડાઢ઼ છી
સમાઉોયક : શવિ કુમાન હ્રા ટઉ્ૂ

શ્નનુમૂતિ શ્ના શ્નમવિ્યક્તકિ કવ઼િ ગોપાઉ ળી હ્રા ગોપેશ યુગાયન્મ શ્નો શ્નાંયઉકિતાક નંગ કે શ્નનુઉોમ-વ઼િઉોમ મશ્નિનામ સઁ વોનિ એકટા હુદુશ્નાન પનંય
શ્નાશુત્વ઼ક નસ સઁ ઙવઙવ કાવ્ય઼ સંકઉન સન ૧૯૬૬ મે પ્નસ્તુત કેઉનિ" ગુમ્મ મેઉ ડાઢ઼ છી "
માત્ન ૨૩ ગોટ મુક્તક કાવ્ય઼ક ઈ સંગ્નહ ડટ્ઠા પ્નકાશન સઁ પ્નકાશતિ શ્નછ઼િ એહિ સઁ પૂન્વ઼ ગોપેશળીક " સોનદાસ્ક યટ્ઠિ "વહ઼ત ઉોકપ્નયિ મેઉ છઉનિ
એહિ સઁ ઉત્સાહતિ મ' કવ઼િ શ્નપન નવ઼ નયના પાઠક યનિ પિનસવાક સાહસ કેઉનિ
શ્નનત્નમુખ મે હોઁપઉ વહિ્નમુખી કાવ્ય઼ પ્નતિમાિક કવ઼િક " ગુમ્મ મ' ડાઢ઼ શ્નછી" - એહિ પન યતિન કનવ શ્નાવ઼શ્ય઼ક છૈક શ્ના ૨૫૬ દૃષ્ટકિોણક કાનણે
ઈ છોટ-છીન કાવ્ય઼ શ્નપન પ્નાસંગકિતાક શ્નન્યશતક દશિ પ્નવ઼ેશ ક' નહઉ શ્ના એખન ત' યનિસ્થાયી માનઉ ળાએ
ળાહિ ડામ નયનાકાનક ઉખની ગુમ્મ મ' ળાસ્છ શ્નોહિ ડામ સઁ ળે શવ્દ -શવ્દ ઉદતિ હોસ્છ શ્નોકને સાહતિ્ય઼-પાંડતિ્ય઼ ઉોકનિ સમાઉોયના કહૈ છથિ
એહિ તથ્ય઼ક શ્નાયાન પન પ્નાંળઉ પ્નયાસ મે એહિ કાવ્ય઼ મે કોનોવ઼શિષ યૂકિ નહિ મેંટઉ , શ્નન્થાત " દેખન મે છોટન ઉગો ઘાવ઼ કને ગંમીન " એહિ પાતન પોથીક કાવ્ય઼-પ્નાણ
કાતન નહિ શેષાંશક ગાણના તતેક કમ છૈક ળે શ્નાઉોયક કેં શ્નોકના પુનિ માળકક નૂપ દેવા મે સોયય઼ પનતનિ એકિન સમ સઁ પૈઘ કાનાણ ળે કવ઼િ ઉત્થાન -પતનક
શ્નાવ઼ન્તનક મય્ય઼ હોઁપઉ પ્નત્યાવ઼ન્તન કેં વુહૈત છથિ કવ઼િ કિખનહુઁ મૌઉકિતાક દાવી નહિ કેઉક શ્ના ને સંખ્યા -વઉ મે શ્નોહ્નાક' શ્નનાપ સનાપ નયના કનૈત ગેઉ
ળતવે ઉખિઉક શ્નાત્મા સઁ ઉખિઉક શ્ના પનામિામક નતિ્ણય઼ સ્વ઼યં નહિ કેઉક શ્નો સમ કછિુ પાઠક પન છોડ઼િ દેને શ્નછ઼િ પહિઉક કાવ્ય઼ " મથિઉિક પ્નતનિધિ" સનઉ છન્દાત્મક કવ઼િતા શ્નછિ ળાહિ મે યન-શ્નયન શ્ના ળીવ઼-શ્નળીવ઼ક સૌદન્ય઼ વોયક સંગ સંસ્કૃતિ મે માટકિ સુવાસ સોહનાન ઉૌછ઼

"ળાહિ ડામ પાશ્નોઉ ળાસ્છ ઙોકા સન સુન્નન શ્નાઁખ઼િ

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

फ़रफ़राबए ध्वज मात्र जाहि ठाम सूरतालहि सँ पाँखि

जाहि ठामक थिक पैघ यशोहरा मिथिलाक साठ पाग
कोकटिक धोती गाम -गाम मे नुयगिर पटुआ साग

जाहि देश मे गाओल जाइछ तिरहुति आ समदौन
जाहि देशमे नव विवाहिता करबथि बहुत मनौन

एहि मे सरल पाठकक नजरि मे यथार्थ मुदा आलोचकक दृष्टि मे मिथिलाक गद्दीक परिचर्या मात्र भेटत कियैक त' जाहि मिथिलाक चर्चा कएल जा रहल आ सम्पूर्णताक परिचायक नहि, विशेष संबल आ आगाँक पाँति बोध करबैछ एहि मे कवि अपन दायित्वक निर्वहन नहि क' सकलथि, कवि परम्परावाद सँ बेसी बान्हल अछि पावनि-तिहार, आचार- विचार, विद्या-वैभव आ रहन -सहन मे सम्पूर्णता नहि देखाओल गेल जौं कोजगराक संग-संग घड़ी पावनि आ वाचस्पति-मण्डनक संग-संग राजा सलहेस सन महामानवक चर्चा सेहो कएल गेल रहितए त' एहि पद्य के मिथिलाक अनुगामी आ उत्कृष्ट " संस्कृति-गान " क संज्ञा सँ विभूषित करब अनुचित नहि होइतए कियैक त' यथार्थ के सेहो अनुपम रूपेण प्रस्तुत कएल गेल

जाहि देश मे नेहरु केर कोओ लाल अछि नीक
होइत छथि जिनकहि सँ उडगिरा जाहि देश केर नारि
परिगर अछि जनमानस के जनिकर डहकन गारि

एहि तरहक श्रव्य समरल गाथा क संग संग अपन समाजक विकृति कें सेहो आभा-गान जकाँ प्रस्तुत क' ऊँच-नीचक अनुगामी बोधक दर्शन कविता मे आलोचक लेल किछु विशेष नहि छोड़लक कविकि २०१६ सत्य प्रहार काव्य-मंडली मे ओ स्थान नहि लिअ' देलक जकर ई अधिकारी छल तैयो कोनो परवाहि नहि कवि यथार्थ लिखिबे कयलक

जाहि देश मे अरिपन सुन्दर आ सीकीक चंगेरी
जाहि देश मे बटुको होइछ बड़का गोट भंगेड़ी

"हम आ हमर युग" कविता युगधर्मिताक संग उपादेय कर्मक गाथा थिक जाहि ठाम शील सौन्दर्यक कोनो सुमारी नहि, एहि काव्य मे सभ्यता, आस्था, चेतना आ संभावनाक विजय केर आश देखाओल गेल अछि

हम थिकहुँ घोर बुद्धिवादी
आस्था के तर्कक कसौटी पर कसनिहार

मुदा एहि तरहक कसौटीक एहि ठाम प्रयोजन आ उपादान स्पष्ट नहि भ' सकल, कवि कें एहि छायावादी दर्शनक प्रयोजनक कारण स्पष्ट करबाक चाही छल

સન ૧૯૩૧ મે ળનમ૭ કવિ ળિપ્પન યુવાવસ્થા મે પ્નવેશ કે૭ક ઓહિ કા૭ હમન દેશ સ્વતંત્નતા મે પ્નવેશ ક' નહ૭ છ૭ સમાળ મે વ્યાપ્ત નૌતિક વિષમતા સમ્યક વૌદ્ધિક કવિ કેં
ગ્નાહ્ય નહિ ભ' સક૭ આ આગાઁ ચ૭િ " એક-વ્યક્તિત્વ દુઇ ચરિત્ર " ૭પ્પિ દે૭ક અનુચતિ નૂપેં ચનોપાનળન ક' અનનગ૭ તામ હામક ળીવન ળીવ' વ૭ા વ્યાપાની પકૌનીમ૭ હુહુનયિાં
આ આદનશ વ્યક્તિત્વક ૭ક સેવક ળીક ળીવન શૈ૭ીક ત૭ના ભ૭હિ વિનતમાનકા૭ મે સામાન્ય ગપ્પ માન૭ ળાઇ પનંચ તાયનાઇ કવિતા પ્નાસંગિક નહત ળાયના સમાળ પન અનથનીતિક આડિ મે ભનષ્ટાચાન ભાની નહત

"શ્રીનીવાસન" પદ્ય મે ભાનતીય આધ્યાત્મક સ્વનૂપક ત૭ના ળીવન-શૈ૭ી સઁ કનૈત આસ્થાક અનુચતિ નૂપ પન કવિક વાંછિત પ્નહાન એહિ પદ્યકેં વયિાનમૂ૭ક વના દે૭ક

વાવા શ્રીનીવાસન છથિ
તેં નહિ છનહિ મંદિન
આ' નયિમિત નૂપેં
સરન ભ' કઇ ભોગો
નહિ ૭ગાશન છનહિ

માત્ન મૂનતિ સ્થાપિત ક' ૭૭ા માત્ન સઁ પૂળા નહિ, આસ્થાક આડંવન પન નીક પ્નહાન કઇ૭ ગે૭
સનુષ્ટીકનામ્ન માનવીય પ્નવૃત્તિ નહ૭ અછિ એહિ સઁ ઊપન ભ' કવિ સોચ૭ક તેં ઉચતિ મોળન નહિ ભેંટ૭ યુગયન્ની કવિ " યુગયન્મ' ક વ૭તોનાકેં ગહિયા ક' ઉપ્પાડિ દે૭ક
હાસ્યક નૂપ મે વિષિયક અંતન કનૈક દ્વૈધ-ળીવિકેં કટાહ ૭ાગ૭ હેતનિ, મુદા એહિ મે એકટા નકાનાત્મક તત્વ રહો ળે ગંભીન આ સમાળક ૭૭ વ્યાપિ વિન૭ ચુનૌતીપૂનામ્ન વિષિય કે વ્યંગ્યાત્મક નૂપ સઁ વોનાક' પ્નદનશિત કનવા મે એકન વયિાનમૂ૭ન કમળોન પડિ ગે૭. એહિ મે સત્વ આ તામ નસક પ્નયોગ અપેક્ષિત છ૭

સભ સઁ કઠિન હોઇછ- અપન આ અપન વૃત્તિક આ૭ોયના , તાહૂ મે ળૌ ઓહિ વૃત્તિક ઉદ્દેશ્ય નૌતિકવાદી નહિ હુઅઇ

કાવ્ય સંૃળન ળનક૭્યામકાની ઉદ્યેશ્યક હોઊ આ વનુ નહિ હોઊ , મુદા! ળોક ત' નશ્ચિયતિ અછિ ળે એહિ વૃત્તિ સઁ સંયસ્થિ મનુક્ષ્ય એકના નૌતિક નૂપેં નહિ દેખૈછ ઓહૂ મે મૈથિ૭િ
સાહિત્યકાન કવિક સ્થતિ ત' પાઠક સઁ હાઁપ૭ નહિ અછિ

અપને કવિ નહિતહુઁ કવિકાઠીક આ૭ોયના ગોપેશ ળી પ્પુ૭ક' કનૈત છથિ એહિ આ૭ોયના મે આશા અછિ, નિનાશા અછિ , વ્યથા અછિ, સંત્નાશ અછિ આ કતિપય અનનગ૭ આત્મપ્નશંસા પન પ્નહાન સેહો અછિ ૭પ્પક સઁ કવિક ત૭ના કનૈત ગોપેશળી ૭પ્પકક અનતદ્દ્વનદ્દ્વ આ વ્યથા દુનૂ મે સંતુ૭ન નપ્પવાક પ્નયાસ કનૈત છથિ હિનિક અનતનમોનક રહ્ઇ ઉચતિ ઉદગાન આન કવિ સઁ હિનિકા અ૭ગ કનૈત છનહિ આ એહિ ઠામ ત' નશ્ચિયતિ નૂપેં હિનિક કાવ્ય મે તંત્નનાથ હા આ ભુવનેશ્વન સહિ ભુવન સ્નેમીક કવિત્વ હ૭કૈત છનહિ

હે કવિકોક૭

आजुक युग मे अहाँ जौं होइतहुँ
प्रयोगवादी रचना करितहुँ
अपनहि लिखितहुँ
अपनहि बुझितहुँ
गीत काढ़ि पोथी छपबबितहुँ
आलोचक के देखितहि भगितहुँ

लेखक सँ तुलनाक बाद कवि तुलना गीतकार, ठीकेदार, इंजीनियर, प्रोफेसर, डॉक्टर वकील आ अफसर सँ कएल गेल जे बड्ड रोचक लागल मुदा नेताक संग तुलना करैत काल कवि आधुनिकताक पूर्ण प्रवाह मे उबडुब क' रहल छथि
मफलर दोपटा पाग छाड़ि
नेता केर सफारी ड्रेस बनबितहुँ
पीड़ा पानक खिल्ली खइतहुँ
सदिखन पटना दिल्ली जइतहुँ
सभ विषय पर भाषण करितहुँ
बहुतो टा उद्घाटन करितहुँ

यथार्थवादी कवि "कल्पना "मे सेहो प्रवेश क' जाइत अछि आ पुनि यथार्थक अनुभूति ओकरा सम्यक दिग्दर्शन करबैछ आ कवि फेर सँ यथार्थ मे" प्रवेश"
क' जाइत अछि. कल्पना आ यथार्थ दुनू कविता भव्य विचार आ भावना सँ भरल अछि
कविक आँजुर मे बजुलकि दिमाग आ यंत्रक जाँत, भारतक माटि सँ सन आसु कविता सेहो छन्हि

सोनदाइक नव चिट्ठी कविता सँ साहित्य कैं की भेटल एहि सँ बेसी महत्वपूर्ण अछि जे " सोनदाइक चिट्ठी" क लोकप्रियता सँ प्रभावित भ' कवि एहि काव्यक रचना केलन्हि

ओहुना साहित्यिक उद्देश्य शाश्वतक संग-संग कखनहुँ-कखनहुँ मनोरंजन सेहो होबाक चाही मुदा सोनदाइक चिट्ठी मनोरंजनक संग-संग ऐतिहासिक गीत मे शिक्षाप्रद सेहो अछि जे चीनी आक्रमणक काल मे लिखल गेल छल.

उपलब्धि कविता कोनो ख़ास उद्देश्यक पूर्ति नहि करैत अछि, मनुक्खक अस्तित्व, टहाटही इजोरिया मे, सौन्दर्य मे ककरो सँ उनैस नहि, प्रयोगवादी गमछा आदि मात्र पृष्ठ टा कैं बढ़बै लेल काज केलक एहि सभ मे विशेष किछु नहि

"जवान कैं सम्बोधित गृहिणीक दू आखर " भारत-पाकिस्तान युद्धकाल मे लिखल गेल प्रेरणादायी गद्य-गीत अछि एहि मे एकटा ग्रामीण नारी अपन पति कैं राजधर्मक निर्वाह करबाक अद्भुत उत्साह दैत छथि

तनने रहब बन्दुक बँटाएब नहि ध्यान
अमर रहत हमर सोहाग जौं चलिओ जैत अहाँक जान
माइओ दै छथि सिप्पत ते रखबनि दूधक लाज

देश नक्षा सँ बढ़ि क' दुनिआँ मे नहि देखल काज

प्रयोगवादी गामछा, हरिकान्त बाबूक बहुत बाद साहित्य यात्रा, जय जवान जय किसान आदि आकर्षक प्रतीक पद्य अछि

युगबोध युगधर्मी कविक तात्विक दर्शन सँ भरल जीवाक कहल थिक जे कर्मयोगिता केँ काव्यक बनाएल पर उतारबाक नूतन प्रयोग मानल जा सकैछ

एहिपद्य संकलनक सभ सँ आतुर होम' बला विषय रहल जे कवि अंत मे गुम्म भ' क' ठाढ़ भ' जाइत छथि बहिर्मुखी प्रतीकात्मक बनी कविक ई गुमकी साहित्य केँ हरिकान्त

देखल जे सभ ऋतु मे आसुत्व गुम्म भ' रहल अछि मैथिली साहित्यक लेल ई यक्तिगतयुक्त प्रश्न अपन भविष्य पर प्रश्नचिह्न ठाढ़ क' देलक'.

उड़ल परिवार होड़ मे
दबकल अछि नीलकंठ
कोइलाक समयतामे
चानकात लेड लेड
कविक अनुसार समयताक शक्ति पर शाहिसो घसा क' विलुप्त भ' जाइछ, मुदा गोपेशक ई काव्य यतिकालकि ज्योति प्रदान करत एहि विश्वासक संग आसु-कवि गोपाल जी झा गोपेश केँ शतशः पुष्पांजलि

४

पेटक मारि (बाल बहिनि कथा)
शिव कुमार झा टिल्लू

आगाँ -आगाँ कहली भगता पड़ाइत त' पाछाँ सँ नेना सभ थपैत सगुन ब्रह्मक उपासक जकाँ गीतक स्वर मे

" हाथ पएर मैल भेल "

" पेट फूटल घैल भेल "

वयसक कोनो सीमा नहि चारि पांच बरखक रचना पोठी सँ ल' क' दस -पंद्रह बरखक गाछे -गैयी सदृश नेनाक टोल बहिनिक सासुर गेल छलहुँ हमहुँ नेना ते सरपिहुँ जिज्ञासा भेल जे एहि हिसबक कारण की ?

तुली ककका अर्थात तुलानन्द झा गामक मुनुष्य जमीदार छथि एकटा विवाहिता बहिनि नहिनि मे नहि गेली नाओ -" जहान दाइ"

तुली ककका बहिनि केँ बड्ड मनैत छथि माय -बापक मृत्युक बाद छोट बहिनि जहान केँ बेटी मानि ककका , पालन -पोषण कयलथि

तेक मानैत छलाह जे एक दिन जखन इस्कुल मे जहान केँ मास्टर साहेब मारलखिन त' ओहि मास्टर केँ तुली ककका

હાડ઼-પાઁજર તોડ઼િ દેલથિ઼ ક્ષેર જહાન કહિયો રસ્કુલ નહિ ગેલૈ઼ વશ્રિાહક વાદ સાસુર મે જહાન કેઁ સાસુ સઁ ઙગાડ઼ા ભ' ગેલનિ વાલકિા વધૂ

જહાન દાર અપન ભૈયા કેઁ સમાદ પઠૌલથિ઼ વહિનિક સનિેહ મે માહુર ભેલ તુલાનન્દ જી સાસુર જા ક' જહાન ક સાસુક દેહ પર એક વોહ કરાયી

તોડ઼િ કહલનિ " યલ જહાની નૈહરે મે રહિહેં"

આવ પતિ અછૈત સાધ્વી વનલ જહાની નૈહરે મે છથિ આ તુલૈ કક્કા વિનુ વશ્રિાહ કએને જહાન કેઁ અપન વેટી માનિ શાન સઁ જમીદારી ચલા રહલ છથિન્હિ

એકાદશીક વ્રત છલનિ, જહાની વિનુ વ્રાહ્મણ પુઆેને કોના પારાણ કરતીહ , તેં ગામક એકટા દરિદ્ર વ્રાહ્મણ કલાનંદ ઝા અરથાત કલ્લૈ ભગતા કેઁ નોત

દેલ ગેલ "કતેક સેર દહી લાતૌ કલવા " તુલૈ કક્કા ક મુખ્ય એક દનિ પહિનહિ ઈ સુનિ કલ્લૈ ભગતા ડગર' લાગલ , " તુલૈ કક્કા વેસી નહિ ચારિ સેર દહી , સેર ભરિ

ચૂડ઼ા આ સેર ભરકિ ગૂડ઼ક ભેલીક જોગાર ક' દેવૈ "

આઠ સેર દૂધ પૌરલ ગેલ દ્વાદશીક સૂર્યોદયક ઉપરાન્ત હઁય -હઁય જહાન દાર પૂજા અર્ચના ક' કલ્લૈ ભગતા કેઁ નોતક વજિો પઠા દેલનિ

એક પ્રહર વીતિ ગેલ તુલૈ કક્કા સ્નાન ક' ક' આઁગન મે ચૌકા લગા જહાન દાર કેઁ ભોજનક લેલ હાક લગૌલનિ " ભાત ભ' ગેલૈ , દાલિ ઉઘયિા રહલ છૈ વસ કએક કાલ આર

સરસિવક સાગ પસાક' છૌંકિ દેત છી "

જહાનક ગપ્પ સુનિતે તુલૈ કક્કા આગિ ભિ' ગેલથિ઼ દહી સભ કી ભેલૈ ?

' સભટા કલ્લૈ ભગતા ખા ગેલ ' જહાનક ઉત્તર પર કોનો પ્રત્યુત્તર નહિ દ' તુલૈ કક્કા કહલનિ" શુનુસા લ , આર ભગતા કેઁ વપરહરિ છોના દેવૈ઼ ઓકર પેટ ક્ષૂટલ ઘૈલ

છૈ ત' સાત પહિનિ કહિતે મોન ભરિ દહી જમા દતિયિે ચારિ સેર કહલક . હમ આઠ સેર પૌરલહું તખન હમર હસ્સિા કિએ ખા ગેલ ?

ખોપડ઼ી મે સૂતલ કલ્લૈ ભગતા પર' શુનુસા સઁ પ્રહાર નહિ ભેલ , મુદા તુલૈ કક્કાક મુક્કા સઁ ઓકર વાઁચલ દાંત ચરિ ભરકુસ્સા ભ' ગેલ

ગામ મે કથીક થાના -પુલસિ઼ મારિયો ખેલક આ ભુત્માના સેહો દેલક કલ્લૈ ભગતા઼ વરહર જકાઁ ક્ષૂલલ ઘુઘના દેખિ જખન છૌડ઼ા સભ પુછલકૈ જે કે મારલ ક' ?

કલ્લૈ ભગતા કહલક મારત કે, ઈ ત પેટક મારિ છૈ ?

ઓહિ દનિ સઁ કલ્લૈ ભેનાક હુંદુના ભ' ગેલ

૫

"ઘ઼્ષ્ટ શિરોમણિ મહિામહોપાધ્યાય ગોનૂ ઝા : મૈથલિ સંસ્ક઼ૃતકિ દ્વગ્રિગમન "

શવિ કુમાર ઝા ટલ્લિૂ

આધુનૂલક ભાષા સહતિ્ય મે નાટ્ય પરમ્પરાક આરમ્ભ ગીતનાટકિા સઁ ભેલ એકર મૂલ કારાણ પ્રાંજલ પાઠકક મધ્ય એહિ વધિાક પ્રતિ આપકતા ભરલ આકર્ષણ

उपलब्ध रहल अछि
शनैः-शनैः नाटकक मौलिक संवाद क स्थान गद्य ल' लेलक जेना सभ रंगक सयानक बनि उज्जवलता चमकित रहितो अपन लैछ, ठीक ओहिना गीतक
बनि दीर्घकालिक दृश्य साहित्यिक रूप धरैत सुवास सँ वंचित्य भोजन जकाँ अनसोहाँत लाग' लागल तें बोध मे गीत रहित नाटक क आकर्षण लेल प्रासंगिक आवश्यकता लाग' लागल क्रमक्रम मे मैथिली साहित्य सेहो एहि परिवर्तन सँ वंचित्य नहि रहि सकल जौं कोनो नाटकक कृतिकार ओहि मे गीत संयोजन नहि क' सकलथि त' दर्शक अपना रंगें एहि प्रकारक प्रयोग कयलक

ओना किछु नाटककार एहेन जेल छथि जनिकर लिखल मौलिक नाटक मे किछु गीत समंजन हुनके द्वारा कएल गेल एहि रंगक प्रयोग कें निरन्तर रखैत एकटा नव नाटक पाठक आ श्रोता-दर्शक लेल प्रस्तुत अछि:- "धृष्ट शर्मिष्ठा महामहोपाध्याय गोनू झा :

एहि नाटकक कृतिकार श्री वैकुंठ झा अर्थशास्त्रक शिक्षक छथि विविध पत्र पत्रिका मे प्रकाशित अपन रचनाक सुकविलास चर्चित नहि रहलैहें, मुदा पहिलुक नाटकक
मादे साहित्य मण्डली मे चर्चितक नाओ अवश्य भ' रहल छथि
गोनू झा कोनो अद्‌भुत वा नव चरित्र नहि वाकपटु आ हास्यक कारण रूप कें अपन नाटकक नायक बना क' जनमानसक मंच पर आनब सहज कार्य नहि एहि चरित्र व्यक्तित्व
कें सहेजबाक क्रम मे नाटककारक एकटा नव गवेषण सँ पाठक परिचित भ' रहल छथि जे महाकवि विद्यापति आ गोनू झा समकालिक छलाह एहि मे सत्यता की अछि
ओहि सँ बेसी ई ध्यान देव उपयुक्त जे एहि नाटक मे की विशेष भेटल ?
चारि अंक आ प्रत्येक अंक कें चारि दृश्य मे विभक्त क' नाटकक दर्शन प्रणाली क पूर्णतः पालन कएल गेल कखिक
त' वर्णिता जे एखन धरि विहित प्रतिनिधित्व दृश्य -कृतिकार
कें एकांकी आ नाटकक दृश्य परम्पराक संयोजन-बोध नहि छन्हि
समवेत गीत सँ नाटकक आरम्भ होइत अछि, एहि गीतक छंद आ लय सभ गोट पद मे अनुप्रास आ नाटकक अनुकूल बनैछ
अर्थात वाचक, दर्शक आ द्रष्टा तीनूक लेल
उत्सुकता सँ भरल लागल
मुकुट जकर चमकैत हिमालय, पयर पखारथि गंगा
गंडक कोशी बाहि जकर थीक सुहड़ा रहल तिरंगा
विद्यापति सन कवि कोकिल जे छथि लोकक ठोर पर
गोनू झा सँ सीखथि चतुरता, पौलनि ख्याति वीरवर
युयिनि भोजन चूड़ा-दही तरुआ मे तिलकोरक पात
सांठथि चतुरी नारि जाइ हेतु पूव सैत थारी मे भात
प्रगीत काव्यक प्रतिभा सबरक संग नाटकक अंक मे प्रवेश करैत छथि गोनू झा आ कारी जीक मधुरक संवाद सँ पहिलुक दृश्यक समापन होइछ दोसर दृश्य मे
गोनू झाक सासुरक शालीन हास्य समागम जाहि मे हुनक सारि "गम्हीरा"क संग विनोदी दृश्य मे सहज आकर्षण बनैछ

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

ગમ્હીના : ઓહા ળી ! કોન ઉનક યન્ય કનૈત છઉહું અહાઁ ! ડાઢ઼ મય હમ સબ સુનૈત છઉહું ! તે ત અહાઁ કેં વનાવન ઉન છુવૈત અછિ !

ગોનૂ હા : પે ! ઉનક નહિ ઊનક યન્ય કનૈત છઉહું ! આ' ઉન - હમના ત અહૂઁ કેં દેખ્યિ ઉન યુવૈત અછિ

એહિ તનહક સંવાદ ત' મથિઊિ સમાળક સહળ વ઼ૃતિ યિતિન હોઈછ કોનો નવઉ પ્નયોગ દેખ' મે નહિ આએઉ ઓના ઈ સહળો છૈક કપિક ત' નાટકકાન આડ સય વનખ પૂન્વ મે પ્નવેશ ક' ગેઉ છથિ ગોનૂ હા આ હુનક સાન મંગનૂક દ઼ૃશ્ય મે દન્શન મનઉ મથિઊિમક તનંગા કપિક ત' સાનક અન્થ હોશત છૈક તત્વ આ તત્વ વ઼ખિંડતિ નહિ બ' સકૈછ શ્ષ્હ કાનામ હોઈછ ળે મૈથિઊ પુનુખ અપન સબ સઁ પ્નયિ પાત્ન કેં "સાન" કહઉ

ગોનૂ હા હાસ્ય સમ્નાટક સંગ-સંગ કન્મડ સ્વામી સેહો વન' યાહૈત છથિ, મુદા હુનક અન્યાંગાિની ત' એખન કાઊિદાસક ધ્નુવસ્વામિની છથિ એહિ સતિહિ સંવાદ મે નીતિ-પ્નીતકિ

વ઼ઊિમી સાક્ષાત્કાન મે નાટકકાન " કવિ" ઊગ િનહઉ છથિ

એહિ તનહેં નાટક મધ્ય સઁ શાયિની પિનમ્પનાવાદી ઊગઉ, કોનો નૂતન ઊય નહિ ગોનૂ હાક પુત્ન યશસ્પતિ હા આ હુનકન બેનપનક નાઓ " મોનૂ " આધુનકિ યનિ અવશ્ય ઊગૈછ યથાન્થ ળે હોશ્છ મુદા એહિ ડીમ નાટકકાન પનમ્પના મે ઓહ્નાયઉ ઊગૈત છથિઓ આધુનકિ ઉપનામ વઊ બેના ક નયના ત' કયઉનિ મુદા સામંતવાદી " માઊકિ " શવ્દ પનમ્પના કેં ળીવંત નખને છથિ ઓના એહિ પેતિહાસકિ વ઼ષિય મે વેસી ક્નાંતિ સંભવ સેહો નહિ છઉ, મુદા ળૌ કછુ સયઉ પ્નયોગ કએઉ ળેતૈ છઉ ત' નાટક ક સંગ-સંગ ક઼ૃતકિાન સેહો આન અપેક્ષતિ હોશથિ વ઼ષિય -વસ્તુક આવનામક કેંદ્ન મે ઈ દેખ' મે આએઉ ળે એકટા પ્નતભિાશાઊી કવિ ઓહિના કાળ કયઉનિ ળેના એકટા શઊિપી પાથનક મુનૂત વનેબાશ છોડ઼િઓહિ પાથન સઁ વ઼ાહ્ન વના દેઉક ળે વૈઊ્ઞાનકિ યુગક દ્નુતગામી વ઼ાહનક સોહાઁ સ્થિત િનહિ સિકઉ

નષ્કિન્ષત: વૈકુંડ ળી ઉયાત્મક આ પ્નતભિાશાઊી સાહત્યિકાન છથિ, આવશ્યકતા છૈક ત' માત્ન અપન આબા કેં અનુકૂઉ આ યુગાંતકાની વ઼યિા મે સાઁયવ સમય સઁ વ઼હુત આગાઁ સાહત્યિકાન વ઼ા કઓિ ળૌ ળાયત ત' અનુયતિ મુદા વ઼હુત પાઁછા ગેબાશ સેહો માત્ન નવ વાટક તાત્વ઼કિ દન્શન ઉઉ અનવિાન્ય હોશ્છ, ઓહિ પુનબે વાત મે ળૌ મનુક્ખ ઓહ્નાયત નહત ત' નવ અનુસંધાન સંભવ નહિ છૈક વ઼ઊ્ઞિાનક સંગ સંગ સાહત્યિ કઊ ઉઉ સેહો એહિ આદન્શ પન ધ્યાન દેવ અપેક્ષતિ હોઈછ

ઓના નવકા પતિહિ કેં અપન પુનાન સંસ્કાન સઁ વાન્હવાક ળે પ્નયાસ કયઉનિ ઓહિ મે સશ્ઉ સેહો ભઉ છથિ તેં એહિ પન નકાનાત્મક સ્વ઼નુપક દ઼ૃષ્ટપિાત ઉચતિ નહિ હોયત

એોક ધ્નુવસત્ય ળે નાટકાન પૂનામ તઉઊિન આ સોચિ-વ઼યિાનિ ક' " નાટ્ય-સ઼ૃળન" કયઉનિ, એહિ ઊિઉ યન્યવ઼ાદક પાત્ન છથિ નાટક મંચનક ઉઉ પૂન્નામત: ઉપયુક્ત અછિ કતહુ દન્શક પન અનેક વોહ નહિ દેઉ ગેઉ સામા, યકેવા, યુગાઊ કળનૌટી સઁ અઊપતિ હોઈત નાટકક મૌઊકિ ઊવ઼ામ સઁ નવકા પતિહિ અવઊોકતિ ભઉ ઈ નીક વ઼ષિય વસ્તુ માનઉ ળાએ પનંચ પૂન્નામહૂતિ નૂપેં શ્હો ધ્યાન દઓિ' પનત ળે ળાહિ યાન પન સઁ ઊક ઘૂમિ-શ્ફિનિ આવિ ળાયત અછિ ઓહિ યાન કેં યૌડક સંગ-સંગ સબ દિનકિ ઉઉ ભગવ઼ાન વ઼ૂહ્વ યાત્ન્ય નહિ

વૈકુંડ ળી સન પ્નતભિાશાઊી કેં પનમ્પનાવાદી સઁ વેસી પ્નયોગવાદી વનવાક યાહઓિનિ

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

ક ૃતિકાર સઁ ૨૯૬ આશ છે વનુ નાટક, કાવ્ય વા કોનો વિધા પર લિખિથ હિનિકા સન પ્રવીણ સાહિત્યકારક એહિ ભાષા કેં જરૂરતિ અછિ , આવશ્યકતાક છૈક ત' સમયાનુકૂલ શિલ્પક પ્રયોગ -વ્યતિ ક્રમ દેખૈત શિલ્પી બનબાક નિર્ણય કરલ જાએ

આકર્ષણ સઁ ભરલ નીક નાટક લિખબાક લેલ શેષ-અશેષ સાધાર્

નાટકક નામો : ઘ ્ષટ શર્મીમાર્મા મહામહોપાધ્યાય ગોનૂ ઝા :
નાટકકાર   : શ્રી વૈકુંઠ ઝા
પ્રકાશક   : મિથિલા પબ્લિકેશન પટના
પ્રકાશન વર્ષ : સન ૨૦૧૨
મૂલ્ય   : ૬૦ ટકા

૬

" મૈથિલી વાલ સાહિત્ય ઉદ્ભવ ઓ વિકાસ " શિવ કુમાર ઝા ટિલ્લૂ

" મૈથિલી વાલ સાહિત્ય ઉદ્ભવ ઓ વિકાસ "
શિવ કુમાર ઝા ટિલ્લૂ

"એહિ આલેખક પાઠ હ' મ સાહિત્ય અકાદેમીક " વાલ સાહિત્ય દશા ઓ દિશા વિષયક સેમિનાર મે જમશેદપુર મે કએને છલહુઁ "

કોનો ભાષા સાહિત્ય તાધરિ વિકાસક લેલ વાટ જોહૈત રહત અર્થાત અપૂર્ણતામ માનલ જાએત જાધરિ ઓહિ મે વર્તમાન આ ભવિષ્યક લેલ
કોનો સુનિયોજિત વ્યવસ્થા નહિ હુઅએ એહિ ક્રમ મે જીવનક પહિલુક પાઠશાલાક છાત્ર-છાત્રા અર્થાત નેના વર્ગ મે
 માતૃભાષાક પ્રતિ ચેતના
ઓહિ સાહિત્યિક વિકાસક લેલ અનિવાર્ય વ્યવસ્થા માનલ જા સકૈછ
સ્વાભાવિક છૈક, ભોર મે ઉઠૈત સુરુજક સોહાઁ જૌ કારિયા મેઘ નહિ લાગલ હુઅએ ત' લોક સહજ અનુમાન કરૈત છથિ જે દિન સાફ રહત
તે ભોર અર્થાત નેના વર્ગ મે ઓહેન રચનાક પ્રતિ સિંવેદનશીલતા જગાઓલ જાએ જાહિ સઁ હિનિકા મે ભાષા સાહિત્યક પ્રતિ મનોવૈજ્ઞાનિક
ચેતના જાગય
આબ પ્રશ્ન ઉઠૈત અછિ જે વાલ સાહિત્ય કકરા કહી ? એહિ લેલ સભ પહિને નિર્ધારિત કરય પડત જે વાલ વર્ગ મે કનિકા રાખલ જાય
 સાહિત્યકાર ગજેન્દ્ર ઠાકુરક મતેં વાલ વર્ગક તીન રૂપ હોઇછ
શિશુ અર્થાત નેના વર્ગ : (૦-૫ વર્ષ)
વાલ વર્ગ   : (૦૫-૧૨ વર્ષ)

किशोर वर्ग :(१२- १८ वर्ष)
नेना वर्गक लेल सरस लोरी गीत आ चित्रकथा (३-५ वर्षक नेना लेल)उपयुक्त मानल जाय
बाल वर्गक लेल मांटकि सोहणगार लघुकथा गीत आदि रचना संग देशकालक ज्ञानगीत , चुटकुला हास्यकथा आदि आवश्यक अछि
किशोर वर्गक लेल बालपद्य, चुटकुला , बाल कथा सँ ल' क' विचारमूलक साहित्यक संग संग बाल ग़ज़ल (बाल ग़ज़ल किछु दिन पूर्वहि मैथिली साहित्य मे अस्तित्व
मे आयल) अनिवार्य आ प्रासंगिक अछि

मैथिली बाल साहित्यक उद्भव एहि जनभाषाक उद्भव कालहि मे भ' गेल एना मानल जाइत अछि. एहि तरहक मान्यता आ वास्तविकता सेहो जे एहि विधा के ओहि काल मे
अराक रूप नहि देल गेल एहि भाषा मे बाल साहित्यक पहिलुक छाँह महाकवि विद्यापतिक पदावली आ मनबोधक कृष्ण जन्म मे भेटैत छैक ओना एहि दुनू काव्य मे नेनाक लेल किछु विशेष नहि मुदा एकर किछु भक्ति पद शिक्षाक आँचर मे पसर पसारय बला किशोर मे जीवनक त्रपिद्नीति, श्रृंगार ओ वैराग्य सम्बन्धी ज्ञानक लेल किछु हद धरि उपयोगी प्रमाणित भेल कहबाक लेल त' बाल साहित्य पर बहुत रास प्राचीन रचनाकार लिखने छथि मुदा प्रथमतः तत्सम रूपेण बिम्बक विश्लेषण् त बाल मोन पर ओहि रचना सभक कोनो प्रभाव नहि बाल साहित्यक लेल साहित्य रस सँ बोरल बिम्बक कोनो प्रयोजन नहि एहि तरहक रचना मे नेना -मोनक श्रृंगार होयबाक चाहीजेना,
आम छू अमरौरा छू
बाबा गाछीक औरा छू
नेनपन बीति गेलै
केकरा कान मे कहबै कू
नीति सम्बन्धी बाल साहित्यक अन्तर्गत सीताराम झा क शिक्षा सुधा , जनसीदन क नीति पदावली , वेदानन्द झा क रत्नबटुआ प्रमुख अछि शिक्षा सम्बन्धी बाल साहित्य
मे श्री गोविंदक पाकल आम आ श्री किरण जीक प्रभात कविता प्रमुख अछि मैथिली साहित्य मे कांची नाथ झा किरण क " वीर प्रसून पहिलुक बाल कथा संग्रह
थिक डॉ ब्रज किशोर वर्मा मणिपद्म क भारतीक बिलाड़ि (सन १९७८) पहिलुक मैथिली बाल उपन्यास थिक

सुमनजीक बाल पद्य तत्सम मिश्रित होइत छलनि मुदा शिशु मासिक पत्रिकाक ओ संपादक छलाह जाहि मे तंत्रनाथ झाक बानर आ ईशनाथ झा वंदना बाल पद्य छपल छल
ओहि कालक चर्चित कवि मधुपक गीत बाल साहित्य सँ भरल नहि रहितहुँ बालकंठक गीत बनि गेल छल. पत्र पत्रिका मे बटुक आ धीआ -पूता सन पत्र पत्रिका बाल साहित्य के [illegible] रहल जाहि मे सरस कवि ईशनाथ , सुमन , किरण , यात्री , अमर , आरसी आ धीरेन्द्र सन कविक बाल पद्य छपैत छल
मिथिला मिहिरक बाल स्तम्भ मे डॉ श्रीकृष्ण मिश्रक अग्रदूत उल्लेखनीय बाल साहित्य रहल हरिमोहन झा , राजकमल , सुभाष चन्द्र यादव , मंत्रेश्वर झा आ रामदेव झा
सन रचनाकारक किछु कथा बाल साहित्यक तत्व सँ विमुख रहितहुँ बाल वर्गक मध्य प्रिय रहल

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

आधुनिक कालक रचनाकार मे जीवकांत जीक तीन गोट बाल पद्य संग्रह छन्हि गाछ झूल झूल, छाँह सोहाओनि, आ खिखिरिक बिअरि। सियाराम झा सरस केर "थूल ततिली आ गुलबुल" श्रेष्ठ बाल साहित्यक श्रेणी मे राखल जा सकैछ। गजेन्द्र ठाकुर क विविधा संकलन कुरुक्षेत्रम अन्तर्मनक क सातम खंड बाल मंडली आ किशोर जगत नेना भुटकाक लेल लिखल गेल विविधा थिक जाहि मे साहित्यक समग्र
विधा मे बाल आत्मा कैँ छूबाक प्रयास कएल गेल अछि। गजेन्द्र ठाकुर रचित बाल नाटक जलदीप आ बाल कथा संग्रह अक्षरमुष्टिका सेहो बाल साहित्यक अमूल्य निधि थिक।

मैथिलीक पहिलुक महिला नाटककार विभारानी जीक नाटक बालचन्दा सेहो बाल मोन कैँ प्रेरित करय बला नाटक मानल जाए। रामदेव झाक दू गोट नीतिपरक बाल उपन्यास अछि रिजोतिरानी आ हँसनी पान बंटा सुपारी।
चरित्रकथा मे प्रीति ठाकुरक मैथिली चरित्रकथा, मिथिलाक लोकदेवता आ गोनू झा आ आन मैथिली चरित्र कथा, नीतू कुमारीक मैथिली चरित्र कथा लोकप्रिय बाल चरित्रात्मक रूप थिक। मुक्तक मैथिली बाल ललित कला मे श्वेता झा चौधरी, ज्योति चौधरी, कैलास कामत, रा मल्लिक आदि चर्चित छथि। बाल चरित्र श्रृंखला मे देवांशु वत्सक "नताशा" लोकप्रिय भेल अछि।
युवा साहित्यकार ऋषि वशिष्ठ क कोढ़िया घर स्वाहा, जे हारय से नाक कटावय, आ झूठपकड़ा मशीन (तीनू उपन्यास) आ माँटि परक लोक, सुस्ताँटि जतना आ नित नित नूतन होय (तीनू बाल कथा संग्रह) एहि विधा कैँ नवल ज्योति देलक।
युवा गीतकार आ ग़ज़लकार अमित मिश्रक " नव अंशु " सम्पूर्णम् रूपेण नेनाक लेल नहि लिखल गेल मुदा एहि महक बहुत रास पद्य बाल मोन कैँ छुबैत अछि, हिनक दोसर प्रकाशन हेतु तैयार पद्य संकलन " अंशु बनि पसरि जायब " बाल मोनक युगान्तकारी काव्य प्रमाणित होयत।
महिला साहित्यकार मे डॉ नीता झाक " बलिर मौसी " उल्लेखनीय बाल कथा संग्रह थिक जाहि मे चरित्रात्मक लयक संग खांटी मैथिली मे बाल कथा लिखल गेल अछि। दोसर महिला साहित्यकार ज्योति झा चौधरी क देवीजी (बालकथा संग्रह) सर्वकालीन बाल साहित्य मे अपन विशिष स्थान राखत।
शोधात्मक साहित्य मे बाल विषयक नविय हेतु साहित्यकार डॉ दमन कुमार झा क नाम सेहो उल्लेखनीय अछि। युवा साहित्यकार जगत नन्द झा मनु क " चोनहाँ ' एकटा बाल लघु उपन्यास अछि।

भारतीय भाषा साहित्य मे बाल साहित्य कैँ प्रोत्साहन आ विकासक लेल साहित्य अकादेमी " बाल साहित्य पुरस्कार " आरम्भ कयलक। तारानन्द वियोगी क " ई भेटल त'
की भेटल " कर्नल मायानाथ झा क "जकर नारी चतुर होय " मुरलीधर झाक "पिलपिलहा गाछ " आ धीरेन्द्र कुमार झाक " हमरा बिच विज्ञान " उल्लेखनीय पोथी जे बाल साहित्य अकादेमी पुरस्कार सँ सम्मानित भेल अछि।
जगदीश प्रसाद मंडल केर " तरेगन " ज्ञानवर्धक बहुद्देशीय, नीतिपरक कृति मानल जा सकैछ, ओना एकरा नेना लेल त' पूर्णतः त' उपयुक्त नहि मानल जाए मुदा किशोर वर्गक लेल श्रेष्ठ प्रेरक प्रसंग सँ भरल ई पोथी वर्तमान दशकक चर्चित नीतिकला थिक।

विदेह शिशु उत्सव बाल साहित्यिक समग्र विविध अमूल्य कृति थिक जाहिमे डॉ रामानन्द झा, डॉ शेफालिका वर्मा, डॉ नरेश कुमार विकल, रमा कान्त राय रमा, सदरे आलम गौहर, जगदीश प्रसाद मंडल, गंगेश गुंजन आ दमन कुमार झा सन स्थापित रचनाकारक संग-संग बालिका-कवयित्री संस्कृति वर्मा क रचना प्रकाशित भेल छन्हि मैथिली बाल साहित्य मे मुक्तक काव्यक अपन विशेष महत्व अछि आरसी प्रसाद सिंह रचित अयाचि आ बाजि गेल रामाङ्क, चन्द्रभानु सिंहक कोइली, इलारानी सिंहक शिशु कलकल्ता, अठ्ठर रहमान हाशमी कृत हे माय, मनबोधक कृष्ण जन्मक एकगोट प्रसंग शिशु, सीताराम झाक पथिय पुंज, गोपाल जी झा गोपेशक नीतिकाव्य समय रूपी दर्पण मे, मायानन्द मिश्रक नवका पीढ़ीक विद्रोह, विद्यानाथ झा विदित क वन्दना, कालीकान्त झा बूच क नेना गीत, पोताक अट्टहास, दीनक नेना, गाय पुश्व

गाय माली, मुन्ना कक्का सासुर चलल, रविन्द्र नाथ ठाकुरक पाट आ अन्य वस्तु घास पो, क संग संग कवि मैथिली पुत्रप्रदीप क देवी वन्दना नेना क लेल प्रयोगार गीत-काव्य रहल अछि जकरा सर्वकालिक साहित्यिक मान्यता देल जा सकैछ

वर्तमान परिदृश्य क्रियाशील कवि आ कवयित्री गण मे राजदेव मंडल क मुनियाँ क चिता आ कथीक गाछ, गजेन्द्र ठाकुरक बरद कनैए दाओन ने यौ, मिथिलेश कुमार झाक बापक रोपल गाछ सनिनियाँ, महाकांत ठाकुरक भगता भगत सहित, जगदीश चन्द्र ठाकुर अनिलक बाल गीत डॉ अशोक अविचल रचित नेना, आमक गाछ आ ऐहि तोरय चलल साग, डॉ शंकर देव झा क चन्ती आ अकाश बिच संवाद आ कोइली, पंकज कुमार झाक माय गे माय, ज्योति झा चौधरी क बचपन, दलमा आ एकटा भीजल बगरा, जगदीश प्रसाद मंडल क सुगा बौआ यौ सुगा नूनू औ आ पिता पुत्र संवाद, डॉ नरेश कुमार विकल रचित बाल गीत आ सुगा बौआ मोर, रमा कान्त राय रमाक उल्लूक शिकारी, चंद्रशेखर कामतिक भात छै नाम-नाम, शांतिलक्ष्मी चौधरी, राजीव रंजन मिश्र, आशीष अनचिन्हार, जगता नन्द झा मनु, अमित मिश्र, कुंदन कुमार कर्ण आदि वर्तमान पीढ़ीक गजलकारक बाल गजल, शांतिलक्ष्मी चौधरी क बरखा रानी आ कुम्हर, डॉ जया वर्माक बेटी, शंभूनाथ झा क नटखटक सिद्धांत आ पाकल आम, राजेश मोहन झा गुंजन क साओन कुमार आ चुट्टी, अमित मिश्रक बाल सुनाइ, मुन्नी कामतक गौआक लोरी, इरा मल्लिक रचित छम -छम बरखा आ माँ, डॉ शशधिर कुमार विदेह रचित हम सुल बनब हम काँट बनब, अनमोल झाक अपन गाम आ मामाक गाम, नवीन कुमार आशाक हेरिग गेल यौ ठगिग गेल, मनोज कुमार मण्डलक खेल, दुर्गा नन्द मण्डलक हम हिन्दुस्तानी छी, चन्दन कुमार झा रचित हमहूँ पढ़वै आब उल्लेखनीय बाल मुक्तक काव्य मानल जा सकैछ

बाल मुक्तक कथा मे अनमोल झाक भंडाफोड़, शेफालिका वर्माक आनक बड़ाइ, साबरमती आश्रम, मूर्ख राजा आ ओकर बेटा, अनिल मल्लिक दादीक गीत, वृषेश चन्द्र लाल रचित गोलवा, जगदीश चन्द्र मंडल रचित बुढ़िया दादी, गजेन्द्र ठाकुर रचित तरहर्नि मे परलोक, दमन कुमार झा रचित हीरा मोती आ कालीकांत झा बूच रचित यन्त्र-शास्त्राचार्य आदि उल्लेखनीय अछि

वर्तमान समय मे सर्जनाक भूमंडलीकरण सँ किछु भाषाक अस्तित्व संकट संकट मे पड़ि गेल अछि हमरा सभ कें एहि दिशा मे ध्यान देब' परत नवका पीढ़ी मे मातृभाषाक प्रति संवेदनशीलता जगाब' लेल बाल साहित्य मे विजगामितीय वृद्धि आवश्यक अछि

हमरा समक भाषाक संग ई विडम्बना रहल जे प्रत्यक्ष रूपेण बाल साहित्य कें ओछ विषय मानल जाइत अछि, एहि तरहक मानसिकता राखि' बला लेखक लेल संकेत जे

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

શ્રંગ્રેજી સાહિત્ય મે સભ સઁ જનપ્રિય કવિતા નહ૭ ટ્વિંકિ૭ ટ્વિંકિ૭ ૭િટિ૭ સ્ટાન વા૭ પદ્ય નહ૭ શ્રોહિ તનહેં મૈથિ૭ી મે સભ સઁ વેસી ૭ોકપ્રિય ગીત વા૭ ગીતે નહ૭

શ્રાવ પ્નશ્ન ૩ઠૈત શ્રછિ જે વા૭ સાહિત્યિક નચના કનૈત કા૭ કોન વા૭કક નૂપ મષ્તિષ્ક મે કેંદ્નિત કએ૭ જાએ ? ગામક શ્રશક્ષિત પનિવાનક બેના સઁ ૭' ક' પ્નવાસી મૈથિ૭ બેનાક મયય તાનતમ્ય સ્થાપિત કનવાક ૭૭ સભ તનહક વા૭ સાહિત્ય પ્નાસંગિક શ્રછિ શ્રોના એહિ દિશા મે સક્નિયતા પહિનહિ સઁ શ્રછિ

"માય ગે માય તોં હમના વંદૂક મંગા દે
ત૭વાન મઁગા દે
કી હમ ત' માઁ સપિાહી હેવૌ "

દેશકા૭ક ગીતક સંગ સંગ સામાજિક વિષમતાક ગીત સેહો શ્રનિવાર્ય હોઈછ ડૉ વ્નાજ કિશોન વર્મા મામપિદ્મ વહુત વનખ પૂર્વહિં બેના મે કાટનક પ્નતિ સહજ શ્રા સજગ ૭ક્ષ્મણ નખા ધ્યિવાક પ્નયાસ કએને છથિ

નામ છૂ નહમાન છૂ
ગીતા શ્રાન કુનાન છૂ
મો૭ વિકૈવે નહિ વિજાન મે
પહિને વૌશ્રા કાન છૂ

એહિ પ્નકાનક પદ એહિ બેનમ કેં દૂન કનૈત શ્રછિ જે વા૭ સાહિત્ય મે વમિ્વક પ્નયાગતા નહિ હોઈછ શ્રોના વમિ્વ એહેન હોયવાક ચાહી જે સહજ હુશ્રએ જેના

યુવા કવિ ચન્દન કુમાન ઝાક કવિતાક કિછુ પાઁતિ , , , , ,
ઝમઝમ વનસૈ છૈ વૂન્ની
છૈ નાચૈ નહ૭ ગાનયૂની
સુનકિ વેંગાક ટનિકાની
શ્રૂઁસ૭ીહ કવઈ કુમાની
વગુ૭ા ટકયયાન ૭ગૌને
વૈસ૭ છ૭ શ્રાસ ચનૌને
વૂઢ્ઢ જે૭ જવાની શ્રોકના
ભનિ પોખે પે૭કૈ ટૅગના

એક દિશિ ચન્દન ગામક બેનાક ધ્યાન નાખ્ખ કવિતા ૭ખ્ખૈત છથિ ત' દોસન દિશિ શહની જીવન મે નમ૭ વા૭ક મનોદશા :
કંપ્યૂટન વૈસ૭ ટેવુ૭પન
સોચૈ નહ૭ છૈ જોડ-ઘટાશ્રો ,
ગુમ્મા-ભાગ કેન માથા-પચ્ચી
ઝટપટમે કોના સોઝ્નાશ્રો
શ્રમિત મશ્નિ શ્રપન કવિતા મે બેનપન સં મનુક્ખક શ્ર૭ખ્ખ જગાયવાક ૩દ્ઘોષ કનૈત છથિ
તૂઁ મનુખ્ખ વન
ડન નૈ તોના પછાનિ સકૌ
હિયા નૈ તોહન હાનિ સકૌ
જીત હો૩, ને હો૩ પતન

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

ïઁ મનુષ્ય વન, ïઁ મનુષ્ય વન
સામાળિક વ઼ષિમતાક હ઼િકોનિ દિશિ મૈથિ઼ી વાઉ સાહિત્ય઼ પહિનિહિ સઁ સળગ અછિ એકન એકટા નૂપ કવ઼િ કાઉ઼ી કાંત હ઼ા વૂય઼ ક કાવ્ય઼ " દીનક નેના શીન્ષક કાવ્ય઼મે મેંટૈછ
કોના મે તોના સુતાવય઼ છૌ વનિયિ઼ા
ળઉદી સઁ શ્રવહી નૌ નુનૂક નનિયિ઼ા
તોહન ઉપાસ હમનો ઉળવૈ છૌ
દેખ્યહી નૌ વૌશ્રા ર કૌશ્રા વળૈ છૌ
સુનહી નૌ તોને કુયના સુનવૈ છૌ
એહિ સ્થાપતિ પુનાન શ્રા નવ઼ યન્યતિ નયનાકાનક સંગ-સંગ કછુ ક્ષામાકિ નયનાકાન સેહો મેઉ છથિ ળે કહયિ઼ો-કહયિ઼ો ઉગૌત છથિ મુદા તીવ્ન શ્ળોતક સંગઃ
ડેહિ પાનિ કિ' યનિની કાનય઼
હ઼ા હમના કુકુનો નહિ માનય઼
ખાળા મૂંગવા નોન યુશ્રાવૈ
ઉ છૈ કશ્રિો નહિ હિમ્મન નામ
પાકઉ શ્રામ પાકઉ શ્રામ
ખો નૌ વૌશ્રા પાકઉ શ્રામ્ (શમ્ભુનાથ હ઼ા)
વ઼ળિ્ઞાનક શક્ષિક શમ્ભુનાથ હ઼ા શ્રામક મહિમાક સંગ ન્યૂટન ક ગતિક નયિ઼મ મૈથિ઼ી ગીત ળકાઁ ગવૈત છથિ઼
ક્નયિ઼ા પ્નતક્નિયિ઼ા સંગ-સંગ શ્રાવય઼
શ્રપન પ્નભાવ઼ વ઼પિનીત ળમાવય઼
એહિ સઁ યઉય઼ શ્રછિ વ઼ાયુયાન
ર મેઉ ન્યૂટન કેન તોળૈ સદ્ધિાંત્
યંદ્નશેખન કામત સિન શ્રાશુ ગીતકાન દુન્ગાપૂળા મે મેઉ઼ા દેખ' ઉઉ ટકાક શ્રાશ યેને ગનીવક નેના સભક સાયન વ઼હિીન પતિાક વ્ય઼થા કેં ગીત વના ક' ગવૈત છથિ઼
ટુન્ના ગૈગ પસાને યૈ
મુન્ના દાંત યયિ઼ાને યૈ઼
ગુડ્ડૂ ટકિૂ વવઉ સવ્ઉ
મુશ્ઉ મોછ ઉખાને યૈ઼
શ્રાવ કી કહવ ભાય઼
હુનપેટ્ટે ઉગૌએ
વાળય઼ છી કોના ?
એહિ પ્નકાનક વાઉ સાહિત્ય઼ક મૈથિ઼ી મે ખગતા નહિ, શ્રાવ઼શ્ય઼કતા શ્રછિ ળે એકન વ્ય઼ાપક પ્નયાન પ્નસાન નયના સઁ વેસી માય઼ક ભાષાક સંગ શ્રાપકતા નાખ્ય કિએઉ ળાએ઼
નશ્ચિ઼યતિ નૂપેં એહિ વ઼ધિા કેં સોનક સમાન શ્ળોત મેંટત્ મહાકવ઼ વ઼દ્યિ઼ાપતિ, શ્રયા઼ચી , ઉગના , ગોનૂ હ઼ા , ડાક , નાળા સઉહેસ, વહુના ગોઢ઼નિ -નટુશ્રા દઉાઉ સન મૈથિઉક ળનગાથા ળનભાષા મે વાઉ વ઼ન્ગ કેં શ્રપન માટકિ સુગંય પ્નદાન કનત્ વ઼ન્તમાન વૈ઼ળ્ઞાનકિ યુગક નવ઼ઉ શોય મૈથિ઼ી મે ઉપઉવ્ય હુશ્રએ એહિ ઉઉ એહિ ઉઉ વાઉ મોન પન માતૃભાષાક નાળ શ્રાવ઼શ્ય઼ક શ્રછિ઼

 ISSN 2229-547X VIDEHA

७

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

८

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

 ISSN 2229-547X VIDEHA

પોખ્યની ક્રાન
કકનો સંગ ળાય઼
એકસની મે
પછિનવ઼ાક ઙની
ટાંગ ટૂટ ળિાખન

હાથ વૈસાઉ
ગોઊ મટોઊ ઊખ્પૂ
સબ પઢ઼ન
યનિયનિ પાનવ
કશ્રિો નહિ વૂહન

મધુન વાળૂ
સબ કશ્રિો માણન
સકાઊ ઉડ઼
દેહ નીક નહન
સબ કાળ ઉત્નમ

માય઼ક ગપ
વાવાક ઉપદેશ
સુણવા ળોગ
પૈઘ ઊકક વાન
પ્નેમામા દૈન છૈક

સુનૂ શ્રૌ વૌશ્રા
વ઼ામ કાન યઊવ
નયિ઼મ છૈક
એકના નહિ તોનૂ
માય઼ વાટ નકૈન

ગુનુક વાન
યયિ઼ાન દ' સુણવ
ળ્સાન વઢ઼ન
નતિ શ્રાગાઁ નહ્વ
વુદ્યિ સેહો હોય઼ન

નહિ ઉપાઉ
મૂળ નહિ હોઇછ
સાહસી વનૂ
મુરઊ મને થંળ
ળકા કોન ઙ્ગ

થાસન યનુ
દેહ સોહ નહળ
કવઙ્ઙી પ્પેઊ
પ્પૂવ મૂપ્પ ઊગળ
માની પોપ્પ પ્પાર્વ

વગુઊ યયાન
કોની કાળક ઘડ઼ી
ળનૂની છૈક
કાળ પૂન્મ હોઇછ
થપનહુઁ સંળોપ્પ

થગાઉ કંડ
ઉપહાસક પાળ્ન
થાયાની વનૂ
ઉચળિ વાળ વાળૂ
થયઊહ સં દૂન

નહસવૌના
ઊકક કાળ નહિ
કાઊક માન
ળે કશ્રી કનળાહ
કાઊ સંગ દેળનિ

યઙ્હક ગાછ
ટૂટી ળાણ મુદા
હુકળ નહિ
ળીવ કોની યનનિ
કાઊક સંગ યઊ

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

कऽकोकांड़ि
छोट पोखरि जकाँ
क्षणमे मत्त
सत्वगुणी अर्णव
अथाह मुदा शांत

सगरो डर
चारूकात राकस
डरियाइछ
बनिताक जीवन
नरक बनि गेल

असमंजस
बाटक काँट जकाँ
बचैत चलू
बक सन धियान
आगाँ बढ़ैत चलू

पाकल बाँस
चार नहि लहय
सोह बड़ेरी
साड्गः सनगर
यएह घरहट

अन्तर्जालमे
ओहना गेल अछि
नेनाक मोन
नैतिकताक लोप
आयनाम बेहाल

बेटीक हंता
एकटा बेटा लल
उकियाण
पानि बिनु कानब
तैयो कचोट नहि

યહ્ટગાન
નસાયન મનઉ
નહિ યિવિાઉ
દેહ હયન નાશ
સમ કછુિ યૌપટ

સમ વેનંગ
કહિયૌ શયઉાહ
નહિ દિખઉ
શાઁખિ વિનુ ળીવન
શંશુક શંન મેઉ

કેહેન દંડ
એકના દૈવ ક ૃપા
કેના કહ્વ
કોન કાઉક ડંાગ
વિઊયન નમ્િમૂઉ

વૌથા કમાઉ
ઘુઘના ઊઊે ઊઉ
મોમે કાનયિ
દિનિમે નંગનાઉ
શુઊઊ દુનૂ ગાઉ

૨ડઊ ડોસા
સદખિન ખાયન
દૂય દેખિ કિડ
મુઁહ વિયિકાયન
વહસઉ યઊિકા

કમૌથા પૂન
વની કિડ દેખવહિઁ
સમસઁ થાગાઁ
વળ્િમક સમૂહમે

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका 'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

કુઉક હેાૈ ણાશ્રો

મોઁછક હ્રોન
ન્સગાન પનોન
દેપ્યતિ દૈયા
કાનથિ વઉળોન
મોઁગાથિ તિઙિકોન

દનિ સૂનથિ
નાતિ જીકનથિ
મુનયિા વેઠી
પનમ સુકુમાનિ
વૈશાપ્યક વહિાડ઼િ

તોહ્ન વેટા
વૂઢ઼ સૂઢ઼ દેપ્યતિ
ગાઉ વળાવૈ
એહેન વહસઉ
કેકનો પૂત નૈ

સુણૂ મળાન
યઉ શ્રામ તોડ઼એ
યોનકિ શ્રામ
વડ઼ સુશ્રદગાન
નપ્યવાનો સૂતઉ

કૈયાક મોઉ
કનેક વુદૂ વાડ
ઉમનયૂસ
વેસી નૈ યવિાડ
દાઁત સડ઼િ ળાઓ

𑒠𑒴 𑒠𑒳𑒢𑒲 𑒔𑒰𑒩𑒱
𑒣𑒹𑒙𑒏𑒹𑒿 𑒥𑒜𑓃𑒥𑒰𑒩𑒱
𑒢𑒰𑒢𑓂𑒯𑒹 𑒢𑒴𑒢
𑒧𑒰𑒢𑒮 𑒧𑓄 𑒢𑒯𑒻
𑒔𑓀𑒑𑒰 𑒏𑓄 𑒩𑒰𑒐𑒥

𑒏𑒰𑒪𑒲 𑒥𑒏𑒩𑒲
𑒙𑒰𑒿𑒑 𑒠𑒳𑒢𑒴 𑒣𑒏𑒛𑓃𑒲
𑒕𑒰𑒑𑒩𑒱 𑒏𑓄 𑒠𑒴𑒡
𑒣𑒲𑒥𑒱 𑒣𑒲𑒥𑒱 𑒜𑓃𑒏𑒩𑒲
𑒢𑒯𑒱 𑒪𑒹𑒥𑒻 𑒮𑒏𑒩𑒲

𑒏𑒰𑒿𑒔 𑒂𑒧
𑒢𑒯𑒱 𑒐𑒹𑒥𑒰𑒅 𑒦𑒰𑒃
𑒣𑒹𑒙 𑒥𑒟𑒰
𑒧𑒰𑒿𑒑𑒱 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒂𑒑𑒰𑒿
𑒠𑒫𑒰𑒃 𑒢𑒻 𑒠𑒹𑒥

𑒣𑒰𑒏𑒪 𑒂𑒧
𑒥𑒜𑓃𑒱𑒨𑒰 𑒪𑒑𑒪
𑒐𑒹𑒥𑒰 𑒏𑓄 𑒐𑒰𑒅
𑒩𑒼𑒑 𑒢𑒻 𑒪𑒰𑒑𑒞
𑒣𑒢𑒱𑒑𑒩 𑒩𑒯𑒥

𑒣𑒰𑒣𑒏 𑒒𑒰𑒫
𑒁𑒣𑒩𑒴𑒣 𑒁𑒩𑓂𑒥𑒳𑒠
𑒕𑒰𑒙𑒨 𑒢𑒯𑒱
𑒫𑒩𑓂𑒭𑒏 𑒮𑓀𑒫𑒰𑒯𑒏
𑒏𑒧𑒪 𑒪𑒑𑒰𑒥𑒨

𑒫𑒱𑒏𑒰𑒮𑒬𑒲𑒪
𑒧𑒴𑒪 𑒏𑒼𑒢𑒱 𑒩𑒯𑒪
𑒢𑒲𑒞𑒱𑒏 𑒁𑓀𑒞
𑒧𑒰𑒞𑓂𑒩 𑒂𑒑𑒰𑒿𑒏 𑒮𑒼𑒔

શ્ંnક વાટ સેહો

ફાસક શ્રુઉ
શાનદીય પ્નસૂન
ગુઊવ નીપૂ
શાશ્વત સહ્યની
ઊગ-ઊગ છાઁહ

યઉ ળીવન
પનંય સ્થપિ મન
દુનૂક યોગ
શઉ પ્નિસૂન ળકાઁ
nાનn્યક શ્રાશ

ઙ્નામ વળૌn
શ્રદ્દકા નૈના સવ
ઢોઉ મૃદંગ
નહિનીક ઊગનિ
વાહ પછવનશ્રિ

નેહ સઁ દૂન
શ્રાળુક ધીયા પૂn
હનિક માય
વોnઉ દૂધ દેથિ
nકને પનાિઆમ

મૈથિઊ છથિ
માnન ગામ ઘ' ન મે
સેહો ફનૈn
મનમનિઊ માય
યયિાન દયિૌ માય

ગુમી વનnિ
પાપી પૂn સઁ નીક
nપ્યન નેદ
ફનવ શ્રનુયnિ
વેટયિૌ કેઁ વયાઉ

मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

ગાછક પાત
ટૂટિ ઘુમૈત નહિ
વ઼ાક સંયમ
મનુળક ઊક્ષામ
સોચિ વ઼િચાર્િ વાળી

પુમૈન પાત
પાનિ મે ઉપળૈછ
ગુમ વ઼ળિગ
સંગ મુદા અનંગ
વ઼દ્વિ઼ાન ળકાઁ સાંત

કમૈત સાઁપ
પછુિઆપે કાટય઼
કુટળિ ળકાઁ
પાછાઁ પ્નહાન નહિ
કકનો સોહાઁ વાળી

મોનક દુઃખ
સજા કૈં નહિ કહી
ઊક હઁસૈછ
પનોપકાની ઊક
કળિયુગ મે નહિ

ખાયકિ વેગ
ળહાન ખત્તા વુહૈ
સગનો દેખૂ
અહઁા સત્વ઼ળ્સ નહિ
વ઼ળિ્સ સઁ ળ્સાન ઊશ્રિ

ડાકક વોઊ
અમ◌ૃત અનમોઊ
કહને છઊ
ગુનૂ કની ળાનિ ક'
પાનિ પીવિ છાનિ ક'

ળડ઼ક્રોનવ
શ્રયઊહ્ક કાળ
એહિ સઁ વયૂ
કુપાત્ન કહાસ્વ
ગડ઼ાસ્ન હયન

વ઼ામ કનોટ
પય઼ન પસાનિ ક'
વિ્તુ ગેત્રુશ્રા
નનિ સુનૂ શ્રી વાઉ
નેગા નહિ યિનન

પનક નાની
શ્રપને માય ળકાઁ
યનતિ્નવ઼ાન
યોપ્પા નહિ પ્પિાસ્છ
સગાનો ય઼શક માગી

યનતી શ્રંડા
શ્રહાઁ સેહો શ્રંડે સઁ
નપ્પન ઘ઼ૃમમા
સટઊે છુશ્રાવય઼
વ઼ાહ પામ્ડિતિમય઼

શ્રાઁપ્પિ સઁ દેપ્પૂ
વ઼ેશ્રહ વાન વાળૂ
શ્રાનક સુનિ
પનક ૩પહાસ
શ્રમાનુષિક વ઼ૃનિ

દંડ ક્ષમા મે
ક્ષમા પૈઘ હોસ્છ
મુદા કપ્પનો
શ્રનુશાસન ઊઊ
દંડ સેહો ળનૂની

પૈનક નીયાઁ

ઘટકકે ત' ગેલૈ
ઘપ્પિઘ છઘ
મનુળ ચેતાવય
માત્ન વ઼યિાન ભેઘ

છઘ પ્નપંય
ગુમ્મ વની નહઘ
નાળનીતિ મે
ક્ષ્ઙ હથયિાન
ગામ્મતન્ત્નક ભેઘ

ક્ષ્ટનેટ
શ્રાઁપ્પ યિવિા નહઘ
એહિ મે વાહિ ગેઘ
શ્રાળુક ઘેક સગ
વ઼કિસતિ ળહાન

સુનૂ શ્રૌ વૈદ્ય
શ્રાવ મોછ પળિાઊ
ઙંકઘ દાના
પોટની મનિ ઘિશ્રિ'
વેમાનીક ળોઙ

સગ વ઼દ્વિાન
એક પન સઁ એક
છોટ પૈઘક
કોનો મન્યાદા નહિ
કત' નહ્વ શ્રાવ

કી ઘ' ળાયવ
સગ ઠામે નહત
ગીતા કુનાન
સગ પઢૈત છથિ
સર્કિદન સમાન

•

८

ejournal *विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका* विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

११ टा कविता

१ "शोक सभा "

[illegible]

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

એકટા અવગાક પગવાગિ
સહળ વ્યક્તિત્વ સવઉ દૃષ્ટકોણ
કકરો અયવાહ નહિ સોયઉક
વૂઢ " ગુળમાતી" વૉસ સેહો કાનઉ
પશુતામક આપ્પન-આપ્પન
સમ્વેદના સં ભરલ
હ્કહોગ દિઉક
એહિ ભીડ઼ મે કહિુ
અંટટઉ અભાગઉ સેહો છઉ
એક દોસરાક પાઁળા મે
ગુદગુદી લગા ક' હઁસેત
વાહ રૉ ! ટાટા નગરક વાઉ
કખ્રો સત્ય કહ્ને છઉ
એહિ સ્ટીઉ નગરી કેં
આત્મસાત કેનહિન મે
આત્મા હાસમાઉસક નહિ
" સ્ટેનલેસ હોઇછ "
સંતોષ ખાલે ળે તીનૂ
" મૈથિલ નહિ છઉ "
સરિપહું મૈથિલ કદાપિ ?
એહેન નહિ ભ' સકૈત અછિ
અપના મે લગત
એક દોસરાક ટાંગ ખીચત
મુદા! ભાવ! આહ ! કમ સં કમ
અંતર નહિ ત' ઉપરકિ મોને અવશ્ય
તીનૂ કુપાત્ર કેં વધાઈ
રઉ તોતો ઘર અન્હાર હેતૌ

૨ " કાલ-ચક્ર "
(શશિ કુમાર ઝા " ટિલ્લૂ")

ચોરક ગાલ તર પાન પચીશ
કત્મઙ ભાગ ળનેરક શીશ
પાગિ ચિત્તિયાતી ચેક ભળાવૈ
કાતી આપ્પન વુહે મહીષ

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

ીકર છાઁહ ીર વુદ્યિ વિશિાનદ
શુદકિ-શુદકિ ગિડગી પંળશિાવૈ
ગાામક ંીન્ર નહિ "કાઉ-યક્ર " ઽ
સંી એહિ ગિમ નીર યુશાવૈ
શાળા -છદ્દિી હ્રાઉ પઉઉા સં
પરમ પયિાશ પ્રાીશિી યાહિ
કોયા સં ઢેકા વઢ઼િ નિહ્ઉ
વહકઉ ઉટા નહઉ વાહ્વાહિ
શોમાિિ સુપ્પા શન્ન ઉપળાવયં
ીકરા ઊઉ પ્પુદ્દી વડ઼ માની
શંયઉ મે ળે દઉાઉિ કરાૈ
શોકરા પાી માઉ ીરકાની
કકરા' કકરા' દોપ્પ દશિાૈ શૌ
ળકરા યુનઉહુઁ સેશહ ગહિાર
વિીુ કાનક સે સંગમ સુનાૈ
યિિનશીઉ શાવ મેઉ વહીર
વૂઢ઼-પુરાન વકઉઉ કહાવૈ
સહસહ કપૂી હુરદંગ મંયાવૈ
વેસુાહ છાઉહિ વનિ પિસાઉ
પંયમ સુર કેં નાંય નયાવૈ
શન્થનીિ કિંર પ્રવઉ પાશ મે
સ' મા વુહૈ શપના કેં વીસ
મન્યાદા કેં યોન્હ શવૈ છન્હિ
મારઉ ઈમાન કેં ઉઠૈન્હિ ટીસ
ળાિ-યિન્મક યાર મે મસિ કિ'
સમ્વઉ સવઉ સમાળ વનૌઉક
ળકરા ળીક પૂંળી કેર યાહિ
વૈહ સ્વાન્થક ઉઉ સન્ય ળનૌઉક
શાન્ય મૂમિ મે દેવ વસૈ છથિ
કોના એપ્પન યનિ વાઁયઉ દેશ ?
ળકર યરાાં નળ માઁથ ઉગાવી
વૈહ યેને વહુરુપિયા વેશ

૩ " હમર શપન કવિાિ "
(શવિ કુમાર હા " ટિલૂ ")
નહિ કિકરી સં શાગ્રહ

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

नहि कोनो पूर्वाग्रह
नहि वाद
नहि प्रतिवाद
एक मात्र समन्वयवाद
एक मिथिला
एक जनक
एक माय ;
कौशल्या बहू वा कैकेयी
सबरी बहू वा यशोदा
जाति त' रहबे करत
किएक त' एहि सं होइछ
जहानक सृजन
मुदा ! नहि ब्राह्मण नहि सोलकन
जाति मात्र पुरुष - स्त्री
की एहेन मिथिलाक निर्माण संभव नहि
अवश्य होयत
आशावादी बनू
प्रतिवादी नहि
समताक आस
करू नहि उपहास
नहि ऊंच -नीचक आरि
नहि दिऔ ककरो गारि
जकरा मे जतेक छल शक्ति
सभ कयलक मातृभक्ति
आगाँ बढ़ि क' सोचू
सभक शोणित पोछू
हमर पुरखा कयलनि गलती
बहू औ छलाह निस्सर
हुनका बहियौन अस्सर
जेना पसौनक जरती
कहि सकैत छथिन परती
मुदा मृतात्मा कें
सीनियर सिटीजन कें
नहि दिऔन गारि !!!!!
किएक दैत छथिन
पुरखा कें तारि ?

अपन बाट त' सोझ नापू
अरिया सुधरल
पमरिया सुधरल
पमरिया मने जाति नहि
जहि बोलीक एक्को धुर जमीन नहि
ओ कहरिया बेअह बक्सो
सएह पमरिया
केहेन अपन भाग्य
केहेन दुर्भाग्य
ओ सूहड़ बोलीक ललना सभ
हमरा सं पहिने साहित्यिक
महँथा उठा पूरा आत्याचार दौरा देलक
हमर वैदेही गामे मे'
काहि काटि रहल छथि
हमर संस्कार अवनति काना जकाँ
आब एक्के मात्र आस
पकरने रहू समताक पतवारि
जेठक दुपहरिया हुए
वा रैन भदवारि
इतिहास देखू
हमर बाट मयमात्ग
एहि ठाम समक सत्ग
नहि कोनो अपवर्ग
की ओ भाय
की बेसी कहि देलहुँ आय ?
नहि कहब
आत्मा सं जे अहाँ कहब
हम ओकरे सुनब
जौ नहि सुनि सकब त'
त' हारि माँ मैथिली कैं
अंतिम प्रणाम करैत
उच्छ्वासक सीरक तारि छिव
ई मात्र हमर मोनक बात
नहि कोनो विशेष गाछक पात
कोनो याचक नहि सविता
मात्र " हमर अपन कविता "
नहि नीक लागय

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२)मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

ռ' ક્રૈન છી શન્યના
શ્રાવ શ્રંતમિ પ્નાન્થના
નહિ દેવ ગાર્ન
નીક નહિ ઊગાય ռ' ઊશ્રી
મોન સં ઉળાર્ન
ռ્નાપિથગાક ળ' ઊ સં પપ્પાર્ન
વાઢની સં વહાર્ન્
નયનાકાન : શવિ કુમાન હા " ટપ્પિૂ"
ગ્નામ + પોસ્ટ : કનિપ્નિ
ળિઊ : સમસ્નીપુન

૪ "સનિહ "

છાત્નવ્ૃનકિ શ્રંતમિ પ્પેપક
પનીક્ષા ઊઊ
હમન નાશ્રો શ્રાયઊ
ક્ષત્નયાની વદ્નિયાઊય દઊસહિસનાય
વ઼ઙ઼ઙ નીક ઊગઊ
નોસઙા મેં ળૌ સેંટન પનિપ્ન
ռ' ગામક ռંગા સં
શ્રાયવ ળાયવ નીક નહિ ઊગનિય
શ્રાવ ռ'
નોસઙા સં ટ્નેન પકઙિ સિમસ્નીપુન
શ્નેન વઙી ઊસ્નક ગાઙી સં
મોન ગુદ્ગુદા ગેઊ
વેસી નહિ પ્પાઉ
શ્રાગાઁ નીક મંડિસ પ્પુશ્રા દેવ
વાવૂળીક વાત સુનનિહિ
થાની ઉનટા દેઊહું
માયક કનેળ શ્રાટિ ગેઊનિ
છૌઙા કેં હમના પન
કનેકો દનેશ નહી
સનિહ કોના વૃદ્ય
ળપ્પન વાપે નહિ કહિયો

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

મોળ્ય દેϴક ռ' એક્ય કોળ શ્રાશ
સાગ માռક થાપી ૩બટા ક'
ખસમϴારક શ્રાશ મે
ખોસડ઼ા બહિ ખસવડ઼ા
મુઁહક ϴય પોછૈռ
વ઼દિા મ' ગેϴહુઁ
શ્યામ કેવિ મે
શ્રપળ શ્રાળન્દક શ્રનુમૂռિ મે
માયક મોળ કેં દુખ્યૈռ
ખસમϴાઈ સંગ કયપી કયપૈռ
શ્રાળંદ શ્રાવિ ગેϴ
પયમાળંદ વા શ્રમયાળંદ
વાϴ મોળ્
છમકૈռ વ઼દિા મ' ગેϴહુઁ
ખોસડ઼ા ઘાટ ટીશળ પય ટ્યેળક પ્યռીક્ષા
હ્મહૂ કયૈռ છી સંગહિ કયૈռ શ્રછિ
દૂ ગોટ શ્રાય બેળા "સહેદય"
શ્રવ઼ખોહિ ક્યમક પ્યռીક્ષા મે
હમ ળાયવ પશ્યમિ શ્રો ળાયռ પૂવ
મુખ્યાયϴ મુઁહ શ્રપયռીમ
હમયા ળકાઁ ખસમϴાઈ બહિ ખ્યેખે છϴ
પોટયી સં ռીળ ગોટ
ટટાયϴ સુક્ખϴ સોહાપી વાહય કયϴક
દેખિ છોટકાક શ્રાઁખિ સં
હ્ફ્યય ϴાગϴ સ્વ઼ાռિક વૂળ
ક્ષણહિ મે બોય વિϴ ગેϴ
સોહાપી ટટાયϴ છૈ
બહિ ખાયવ
વયકા ગંભીય
૩મેય વેસી બહિ, મુદા !
ગપીવક સંռાռિ બેળપળ સં સોહે
વ઼ૃદ્ધાવસ્થા મે પ્યવેશ ક' ળાઈછ
ռાહુ પય ગપ્પ સં વુહ્યા ગેϴ
પռિૃછાયા સં વ઼મુખ છϴ
વયકા કેં પռિક શ્રમિય
કયવાક શ્રછિ શ્રવશ્ય કયռ!!!

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

છોટકાક માઁથ હઁસોથિ વાળ૭ -
ચ૭ ને ગૌહાટી
કાઉહિ સં ઘી મ૭ીદા ખુખ્વૌ
મુદા એકટા ગપ્પ સેહો સુનાિ૭
કાવો મ૭ાન પૂશ્રા ખેવે
" કાઉહિ સં માયક હાથક
ઈ ટટાય૭ સિનેહ નહિ ભૈટતૌ
દુનૂ એક દોસર કે પકડ઼િ ક '
વ૭ખિ નેહ૭ શ્રછિ, , , , ,
છોટકા હાંય હાંય એકટા સોહાગી કે મોનિ
પોટગી મે વાન્હિ ૭ક
" ળાયિ ગૌહાટી મે નહ્વ
એહિ સોહાગી કે ળોગા ક નાખ્વ "
એહિ મે ળોહિત નહ્વ માયક "સિનેહ"
શ્રાગાઁ મે નાખ૭ શેષ -
દુનૂ સોહાગી , દુનૂ નૈનાક શ્રશ્રુકામ સં
માયક સિનેહક સ્નમાન સં
નીન વનિ ખિસ૭ શ્રા ળાિ દે૭ક
સુખ૭ સોહાગી નીન સં કોમ૭ ભ' ગે૭
ઘી દા૭િતીમનક કોનો કાળ નહિ
દુન્નુ નૈના તિપિતિ ભ' ગે૭
હમ સ્તવ્ય છી !!
વાવૂળી હમરા દશિ તાકિ
હઁસિ નેહ૭ છથિ
હમ પઢિ નેહ૭ છી
શ્રો દુનૂ મુનૂખ
હમર પ્નતિાક કોનો કાળ નહિ
હમ માયક સિનેહ કે
તાર તાર ક' દે૭હુઁ
શ્રો દુનૂ માયક સિનેહ કે
વોનિ વોનિ ક' કાઽ વન૭
સોહાગી કે સહળ વના દે૭ક
શ્રો મુનૂખ વા૭ વંધુ
હમરા સં વેસી વુદ્ધિમાન
હમ સાયનશી૭ પતિાક છી -
સંતાન મુદા મનુળ નહિ

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

ળૌ શ્રો હ્મના ળક્ઁા
શક્રિષતિ શ્રો સાયય પનવિાન મે
ળનમ નેને નહતિય
તિ હ્મના છાત્નવ઼ૃતિ
ક્થમપ નિહિ મેટઉ નહતિપ
ક્નેક્નો પ્હેન દીન- સુત
ઋતુક પુષ્પ ળક્ઁા
વતિુ પૂનાામતા નેને
મુનહા ળાશ્ત શ્રછિ
શ્રો દુનૂ માય વાહ !!!!!
ક્નેક સનિહી શ્રો યતિનશીઉ
હ્મ સનપિહુ ઉળા ગેઉ છી !
મુદા નમન ક્નૈત છયિનિ શ્રોહિ
માય કે ળનકિ ક્નોપ્પિ સં
પ્હેન માત઼ૃમક્ત ળન્મ ઉઉક઼
હ્મના છાત્નવ઼ૃતિ તિ મેટઉ઼
ક્યોટ સેહો પ્પ્પનો યનિ
વઙિ્વાન હપ્વ સહળ
ક્ઠનિ હોશ્છ તિ મનુક્પ્પ હૈવ઼

નયનાક્નન: શવિ કુમાન હ્વા " ટઙિ્ઙૂ"
ગ્નામ પોસ્ટ ક્નાયનિ
ળઙિા સમસ્તીપુન
વ઼ત્તમાન પતા: ળમશેદપુન

૫

"નમન "
શવિ કુમાન હ્વા ટઙિ્ઙૂ
શ્રામક ગાછ શ્ર' ઙ઼ સઁ ઉદઉ શ્રછિ
દેપ્પિ ઙ઼ટઙ઼ પાક્ઙ઼િ તાન દેઉક
ઉપહાસક તાન
સુઙ્ડાહ ક' ઉઉ શ્રપન સ્વાભિમાન
પ્કના નમ્નતા ક્નોના ક્હવૌ
હ્મના દેપ્પે હ્મ ગનીવ છી

फु' ड़विहीन छी
मुदा कखनो नहि बूझल जे दुखित छी
ककरो लग नांगड़ि नहि डोलबैत छी
शान सँ जीबैत छी
भूखल रहैत छी
मुदा छी बड़ स्वाभिमानी !!!!!
राणा प्रताप जकाँ
आमक गाछ हंसल
यौ बाउ शोक नहि अगुताउ
कहि' करय छी राणा सँ तुलना
ओ त' मातृ स्नेही छलाह
मायक अस्तित्वक रक्षार्थ दृढ रहथि
अहँक ई दृढ़ता नहि
व्यर्थ अहंकार थिक
जकरा किछु नहि रहैछ
ओ एहिना उताहुल रहैछ
ह' म नांगड़ि डोलाउन नहि
राणा जकाँ मातृभक्त छी
अपन डाढ़ि पात झुका क'
वसुंधराक प्रति कृतज्ञता देखबैत छथिनि
"हे माय अहाँ अपन कोख फाड़ि
हमरा जन्म देलहुँ
कतेक व्यथा सहने होयब
लखि' आब हम संतति बनि
अपनेक आँचर मे अहँक लगायल
फल द' रहल छी
पाकल त' खसा देब
मनुक्ख सँ ल' क'
गीदड़ धरि चुनमुन्नी कैं खुआ देब
अहाँ माय छी
अपन कोख कैं कोरि
वायु , ज' ल , भोजन संचारी छी
हमरो त' किछु कर्त्तव्य ?
ते हम झुकि क' समर्पण क' रहलहुँ
नमन क' रहलहुँ
दुष्ट पाकड़ि उद्विग्न भ' गेल

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

ળપ્પન એકટા દુષ્ટ ઊક
કન્મ સઁ, વ઼ચિાન સઁ
ગીતિ સઁ વ્યવહાન સઁ
પનાળતિ મ' ળાઽછ
ગપ્પન ઓકના મે ગનાઽન
સ્વ઼ાભાવ઼િક આ ઊક્ષામિક
પાકડ઼િ સેહો દુષ્ટ માનવ઼ક સંગ નહઊ
સંસન્ગે સઁ દોપ્પ -ગુણ હોઽછ
કનય ઊગઊ વહિાડ઼િક કામના
પવ઼ન સઁ પ્નાન્થના
વ઼ાગક હ્કહોનિ વિહાઉ
હમના ઉળાડ઼િ ળડ઼િ સઁ ઉપ્પાડ઼િ
" ઓહિ અહંકાની આમ પન પ્પસાઉ"
હમ આવ મનય ચાહૈત છી
મુદા ! ઓકનો ળીવચ નહિ દૈવ
વ઼ાહ ! કઊયુગી માનવ઼ કી ક' દૈઊ
અપના સંગ સંગ ળીવ઼નદાચી
ગાછ-વ઼ૃછ કેં સેહો દુષ્ટ વના દૈઊ
વ઼ાગ વહઊ વસાગ વહઊ
હ્વાંટ વનપ્પા સંગ વહિાડ઼િ
દેઊક પાકડ઼િ કેં ળડ઼િ સઁ ઉપ્પાડ઼િ
પાકડ઼િ પ્પસઊ મુદા ઉનટા
આમ પૂવ દશિ છઊ
પાકડ઼િ પયછમિ મ' ન પ્પસઊ
દુષ્ટક ક્ષય મેઊ
નમન ક ળય મેઊ

૬ "ઉયેન્વુન"

શવ઼િ કુમાન હા ટઊૂ

ળીવ઼ાક અનુપમ કષામ છઊ મેટઊ
આપકના સઁ ળીવિ નહિ સિકઊહુઁ
આશ મે પશ્ચાસઊ નહિ ગેઊહુઁ મુદા-
મધુન સાગ વ઼ નસ પીવિ નહિ સિકઊહુઁ
સુપ્પઊ આઁપ્પિ મે આવ ચાન નહિ
હિઆ મે આવ વ઼સંગ -ઉદગાન નહિ

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

[illegible]

७

[illegible]

અપન વહનિ સઁ વયિાહ કના દેવનિ
સાઠિ વનપ્પ વીતિ ગેઙ
આવ વુઢ઼ાની મે ઘીઢ઼ાની નહિ
નશ્ચિાસ્ત્ર ઢાપી
સંભવ છૈક????
વેટા ઊઙ વાઘોપુન સઁ
સ્કૂઙ વૈઞ મંગેવાક છઙનિ ને
ઊક વુદ્ધક " મનોહન વાવા "
કાળ કનૈત છથિ વિયિાહક ઊમેં
ગામક ઊક કેં એોક વનસિ મે
યનિ્હવ નહિ કી ?
તાહૂ મે મુળૌના વાઊ
હુનકન સાસુઓ અપન વહનિ સઁ
ગછને છઊહ !
નૌ! ઘ' ન મે એકસનિ
મોન નહિ ઊૌત અછિ
તેં ને ઊકક ડઙવાહી કનૈત છી
૩પહાસક પાત્ન વનૈત છી
આવ શહનક કુટયિાઊિ
ગામ યનિા નહઙ
મુનૂપ્ય ઊક ! સભ વુઝૈત છી
મુદા કી કનવ????
આદતિ સઁ ઊયાન
ળકના અપન સંતાન નહિ
ઓ દોસનક નેના કેં વડ્ડ માનૈત અછિ
કઊામ સાહેવ કેં ટેઊિવિઝન મે દેખને છઊયિક
વચ્યાક સ્કૂઙ મે
અપને નેના ળકાઁ મ' ગેઙ છઊાહ
૨૯૬ સનિહક નૂપ
આ તકને અપમાન
પંચ ! આઽ કહિ દૈત છયિૌક
આવ શ્વેન કંઠી પહનિ ઊવ
હમના હંસી ઊગિ ગેઙ
વાવાક કંઠી મોન મે ગ' ન
સાઁઽ મે ઊમિન્દન
ઽ કોનો વૈષ્ણવક કંઠી નહિ

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

" શ્રાવ કકની કોની કાળ નહિ કનવ -
૨૯૬ કંડીક મીષ્મ-પ્નળળ્ઝિા નૂપ "
પયાસ વેન ઉળાગૈન ળ' હ' મ દેખને છઊયિનિ
કોની મૌળી શ્રપન નેના કેં પડા ક'
વાવાક કેં પુનિ મિના ઊન છઊહ
સનપિહુઁસહળ શ્રા શ્રાન્મકિ વાવા
સેહો વૌસેવાક શ્રાગ્નહ ઊઊ
પ્નળીક્ષા મે નહિન છઊાહ
દુષ્ષદ !કચોટ મનઊ
કપિક ળ' શ્રાર ૬ કંડી
વાવાક સંગ ળની ળાયન
વાવા એહિ ઊક સઁ ળા નહઊ છથિ
સમ ગમૈયા સ્વાન્થ મે કાનઊ
માન્ન ! નેના -જુટકાક શ્રાઁખિ મે
સનિહક નોન
૨૯૬ નોન વાવા કેં
સ્વર્ગાક દ્વાનિ યિનિ ઊ' ળયવાક ઊઊ
વાહનક પ્નામોદક વનળ

૮ "પ્નીળિ-માનઊ "
(શશિ કુમાન ઝા ટિકૂ)
સગની વૈભવ - વાળિઝાન
નવઊ વાહિન
વિકાસક શાન
મુદા ! હમન ઘન મે -
શળાયકિ વનખ સઁ
એકકે ળાન
માન્ન પ્નીળિ વખાન
નીળિ ગુણગાન
નાળળન્નક શ્રળ મેઊ
કળેક યુગ વીળિ ગેઊ
પછિનઊ સઁ વિકાસશીઊ
શ્રેન વિકસિળક શ્રેણી મે
પ્નવેશ કનૈળ સકઊ શ્રાન્યાવન્ન
મુદા શ્રંગ -મગધ-મથિલિ

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

ધાવે નહિ
પ્રવાસક નૃપ ભિળક ભૂમિ સેહો
ઔના નહ૭ અછિ
નેના મૂ૭ સાયન ૭૭
યયિયિ નહ૭ અછિ
અયભિથ ગામ-ઘ' ન મે
ભાન્યા કેં એકસનિ છોડિ
ન' ન વોન વનિ નથક
વૌઅ નહ૭ અછિ
કંન નહિ સંદેહ સંન !
ને ન' પૂન્રામ પ૭યન
અ ને પૂન્રામ અંય૭કિ
ન્નસિંકુ ળકાં
વાહ ને વ્યવસ્થા
નૈ ને સવ ગવૈછ
માન્ન નીનકિ મન્ન્ન
ડકાસે નહ૭હે
કનેકો વદ્યિાપનિ-મધુપ
પ્નગીને ટા મે ઔનાસન નહ૭હે
અમન-ભાનુ મૂક ભે૭
આનસી- યાન્ની ય૭ગે૭
વિશ્વનાક નાન દૈન
સગને વાહવાહી
મુદા ! કે નહ૭ સુનૈન
ળે વૃદ્ધક અોહો કછુ નહિ સપ્પિ૭ક
કનાંનકિ કોનો આશ નહિ
પ્નીનપૌનુષ્ય કેં ઉપહાસ ભેટ૭
વિશ્વાસ નહિ
ભપ્પિની ભીક્ષા મંગનિ વદિ ભે૭
ળાહિ ઉન્ની ળનયવાક ૭૭
નેપાળિ નાઓ વદ૭ ૭૭ક
વૈહ ૭ન્ની આગવિન૭ પન
કી ગોપા૭ દશિ નક૭ક ?
૭પ્પની ન' સમાળક સમ-વિષમ યન્ત્ર
વિશ્વનાક અંશ
ળૌ સોહાં નહન કંશ

की भारत नहि देश
तैं ने प्रेमक बनोबर्न केनहिन नेहु
शायलकि भार्‍र नहि गेल
शेषांश आडम्बर बहाल
हम सभ नहि गेलहुँ
नीतिक मारल
उपहासक जारल
तंत्रक पजारल
नीतिक अर्थ बेपर्द संगहि नहि
व्यवस्थाक कुयोग
संबलक हठयोग
सभ करय उपभोग
हमरे घर वियोग ?
गाम -गाम प्रवाह भेल
बाजब सुड्डाह भेल
गंगा-कोसी-बलान कमला
पुनपुन-अलख्गु के कहय
बहिरक सोनिया तंत्रक खल
अगम अथाह भेल

८" वर्षा रानी "
शिव कुमार झा टिल्लू
जमशेदपुर

रवि शीतल शशि तनमन कलकल
बीतल उष्मादिक ग्रीष्मक वर्षा
गदरल बहकल हहरल पावस
आबि गेलि मधुयामिनी वर्षा
सूतल वितान हरियर खहखह
नव कोमल कोपर पुनि महमह
सुक्खल धरामी भेलि चहचह
सोति कछेर चालि सहसह
वेगक स्वर सुनि नैना सूतल
बनिहारिनी जुआनि बासर बहसल
खेतक सीता चयि बहिनि जुआन
जड़-चेतन घुरि शील प्रणाम

मनुओ नव रज सँ जेठ उगतान
कत्म ह' र कान्ह ल' चलल कसान
ई संबल त' तखने हेतै
सुरनृप जखने सम बरसेतै
जहिया स्वर्गनामी जेती नैहर
देवराज नलिय कोपक गहबर
बुद्ध ओहि बरख अकाल पड़त
जलमास जीब नीर बिनु मरत
जौ रहसत पूत्रा त' अतिवृष्टिक ड' र
कोसकिन्हा लोक कराय थरथर
करेह-गाम्डकीक की हाल कहब
कागतक रलिस्ठ मे बहैत रहब
कनू नमन सनिहि सज पराती
नहि बहिसथि पुनि बरखा राती
बसंतो त' तखने हरयिर
पाबसी सकाल हहरथि हिरहर
ब्याघ्र-कमलाक हाल फुनि कराब बेहाल
गुनि- युनि जल छोड़ब यौ नेपाल

•

१० "शैव्याक विलाप "
हा हंत
आसक एहेन अंत !
तेसर कोखिक पाँचम मास
अही केँ छल पुत्रक आस
हम त' दुइ बेटीक संग
छलहुँ पुलकित
शिक्षा आ दीक्षा
दुनू बलीकत
तखन आन संतानक कोन प्रयोजन छल
ताहू पर जातकि जांच
स्नेर बेटहि होयत्
सुनति अहाँक करेज मे लागल आंच
हमरा तनया-हन्ता बना देलहुँ
स्नेर सँ मोहताश्वक आस
बाह रे हमर
जकर कोखि सँ निकसल छलहुँ

ओकरे जाति कें मारि देलहुँ
आश्चर्य त' ई जे
कहलनि माय मोहि
अहाँ कें शांति भेटत
एक बेर पुनि प्रयास
अहाँ सफल भेलहुँ
बेटा आयलवंश बाँचल
सगरो कहबय
मुदा हमर हरिविलास
संग भ' गेल
नैहर मे घुट्टियो नहि मारने छलहुँ
अपन संतान हत्ता
मारल बेटाक छल
ओहि बेटाक छल
जे जेहल मे परल अछि
एकटा अबलाक शीलहरणक पाप मे
आब तेसर नारीक शाप सँ
की अहाँ बचि सकब
अहीक आग्रह पर
ओहि कुकर्मी सँ
भेंट करय जेहल गेलहुँ
कुपात्र सँ निपुत्र नीक
मुदा! ओकरा क्षोभ नहि
ओ त' दुइ बेटी परक बेटा थिक ने
तोरा कहि जन्म देलहुँ
प्रत्युत्तर विस्मित क' देलक
कोनो हम कहने छलियो
बेटाक माय कहयबाक स' ख छलै
खल त' भोगय परतौ

शिव कुमार झा टिल्लू

११

३

સંતાપ "

પાંચ વખ્ય મે ળે કછિ દેળહુઁ ,
ગોટે ક્ષામ મે શ્રો સબ બેળહુઁ
હ' મ શ્રાસનિક તીના વની હ્નિખળહુઁ,
શ્રહઁ ચૈતી મોદક વની પિખળહુઁ
શ્રાત્મ ઝ્તાપ " સંતાપ " બ' પસખળ
દેળ શ્રનુગાળ શ્રચોળાછન સં
વ્રશિવ્રાશક તુળસી વ્રહિઁસા ગેળી હે
બાગા પિડ઼ખળી સનિહ્ક પુંખાગામ સં
સુપ્પળ માઁટિ મે કેહેન પાઁક ઈ
સવળ મનોખથ કેહેન શ્રાંક ઈ
ગુદ્દા સંગ શ્રાઁઠી શ્રુટિ ગેળે
ચહ્યહ શ્ર' ખ ઝપટળ કાળન સં
સનિહ નહિ પિસાહિ છળ પુખયિતમ
દુખાંગચક ઉત્તી હુખાળક ગામગામ
વનુિ વ્રાત વસાતક તાગ ટુટળ ઈ
શ્રોહુખાયળ વાઁચળ સબ ળમસમ
શેષ બાદવક પુખસૂન સેહ્નાતિ
કતેક વખસિ શ્રહોખાતુખા ગેમેળહુઁ
ખોક ળચળચ નેહ કતુ કી ?
બસકળ ગદખળ દેહ કતુ કી ?
પુખાામ સેહો નકિસ' સં પહનિ
હયિકી દૈછ " છોડુ માયા " કહિ-કહિ
સકળ મનોખથ હાંહ વનળિ હે
હયિા કેં તપુપત તેળ પકચળહુઁ
ઠીસ ઝઝચ શ્રછિ કપિ શ્રનેખે
ગુમાનક કીળ સં મનુદતિ કચળહુઁ
કહયિો ળે છળ શ્રાત્મ સુવ્રાસી
તકખા શ્રુમસાનક છાઝખ વનેળહુઁ
શ્રાવહુઁ તે સંતોપ્પ કનૂ હે
હમ વીખક બેળ નહિ શ્રાહિ મચેળહુઁ
શ્રાવ પુખાામ કંઠ મે ક્ષામ-ક્ષામ
વ્રકિળ સનિહિ સવ્રાતી કામ-કામ
સાત ળનમ ચખી કિખવ પુખતીક્ષા
"સંતાપ" શ્રોખી કિ' ળોખવ હશ્રિ મન
વદિકળ વહુખળ સ્મૃતિકિ સંગ

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

ક્રોમછ ૧નવા મે ફ્રાન ગાનયછહું

२२

" ગૌ છછટુનમા "

પમ્મી પ્નયિા હ્રા

ગૌ છછટુનમા ટક્રા વચૌછે
યાઉન મે સ્રેટછે મંગાનૈછ ,
દવ્રિય સયિા સન સુન્નના યિશ્રિા કેં
ગા' ન મે વન્હછે ઘૈછ
વેટા પ્પાનિ ઘ' ન દુમહછા
વેટીક યાન પ' ન ઉપટછ મનુશ્રા
ળાનિ નોનક સંગા પ્પુદદી શ્રુંકે છૌ
પોના યવ્રિવૌ છુયછે નુશ્રા
શ્રાન્ય જ્રમકિ છક્ષ્મી શ્રક્ષોપ છથિ
પડાન કહૂ કી શૈછ ?
ળીવનિ પાનિ નહિ દેછકૌ કહયિો
શ્રંન કાછ મે શ્રાગા ળિોનૌ
શ્રનળછ ળમીન કેં વેયવિયકિ'
સૌસે ગામ કેં દહી પ્પુણૌ
સન દનિ પાનિ પિછિ નૌછા મે
મુરછા પન નમઘૈછ
નયણાકાન : સુશ્રી પમ્મી પ્નયિા હ્રા
દ્વાના શ્રી વ્રળિય યન્દ્ન હ્રા
ગોછપહાડી ટાટા નગાન

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

२२२

𑒣𑒕𑒻𑒪𑒲 𑒧𑒰𑒮𑓂𑒙𑒩, 𑒑𑓂𑒩𑒰𑒧- 𑒥𑒹𑒩𑒧𑒰, 𑒖𑒱𑒪𑒰- 𑒧𑒡𑒳𑒥𑒢𑒲।

𑒁𑒢𑒳𑒦𑒫

𑒯𑒧𑒩 𑒁𑒣𑓂𑒣𑒢 𑒖𑒹 𑒏𑒱𑒕𑒳 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒠𑒹𑒪𑒻𑒢
𑒞𑒯𑒱𑒢𑒰 𑒮𑒦𑒮𑒿 𑒧𑒯𑒞𑓂𑒫𑒣𑒴𑒩𑓂𑒝 𑒁𑒕𑒱
𑒯𑒳𑒢𑒏 𑒁𑒣𑓂𑒣𑒢 𑒁𑒢𑒳𑒦𑒫
𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒢𑒯𑒱 𑒪𑒑𑒻𑒞 𑒁𑒕𑒱
𑒖𑒲𑒫𑒢𑒧𑒹 𑒖𑒲𑒫𑒢 𑒯𑒹𑒫𑒰𑒏 𑒪𑒹𑒪
𑒁𑒢𑒳𑒦𑒫𑒮𑒿 𑒥𑒹𑒮𑒲 𑒏𑒱𑒕𑒳
𑒂𑒩 𑒧𑒯𑒞𑓂𑒫 𑒩𑒐𑒻𑒞 𑒁𑒕𑒱
𑒁𑒢𑒳𑒦𑒫 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒖𑒙𑒱𑒪 𑒮𑒞𑓂𑒨 𑒕𑒲
𑒖𑒹 𑒖𑒲𑒫𑒢𑒏𑒹𑒿 𑒖𑒲𑒫𑒢 𑒣𑓂𑒩𑒠𑒰𑒢 𑒏𑒩𑒻𑒞 𑒁𑒕𑒱!
𑒮𑒧𑒳𑒔𑓂𑒔𑒨𑒰 𑒖𑒱𑒢𑒱𑒑𑒲 𑒥𑒰𑒪𑒰𑒏𑓄
𑒖𑒹 𑒁𑒢𑓂𑒞𑒧𑒹 𑒣𑓂𑒩𑒰𑒣𑓂𑒞 𑒦𑒹𑒪 𑒫𑒋𑒯 𑒞𑒿 𑒕𑒲 𑒁𑒢𑒳𑒦𑒫!
"𑒌 𑒏𑒰𑒪𑒏𑒹𑒿 𑒏𑒩𑒻𑒧𑒹 𑒃 𑒮𑒧𑒮𑓂𑒨𑒰 𑒂𑒋𑒞।"
𑒖𑒹 𑒁𑒯𑒰𑒿𑒏𑒹𑒿 𑒣𑒯𑒱𑒢𑒯𑒱 𑒮𑒔𑒹𑒞 𑒏𑒩𑒻𑒋
𑒍 𑒦𑒹𑒪𑒻𑒿 𑒁𑒕𑒱 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒩𑒴𑒣𑒹𑒿 𑒬𑓂𑒫𑒹𑒞𑒨𑒱𑒢 𑒧𑒳𑒠𑓂𑒩𑒰

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

तखनवाकेँ समटैत कहैत रहैए-
"कोना कऽ नहि केलौं हम कहियो
सोचने छेलौं जे हएत नीक हएत।
अन्तमे बुझलौं,
सोचलासँ नहि केलासँ काज हएत!!"

विदेह नूतन अंक भाषापाक रचना-लेखन-

इंग्लिश-मैथिली-कोष / मैथिली-इंग्लिश-कोष प्रोजेक्टकेँ आगू बढ़ाऊ, अपन सुझाव आ योगदान ई-मेल द्वारा ggajendra@videha.com पर पठाऊ।

१.भारत आ नेपालक मैथिली भाषा-वैज्ञानिक लोकनि द्वारा बनाओल मानक शैली आ २.मैथिलीमे भाषा सम्पादन पाठ्यक्रम

१.नेपाल आ भारतक मैथिली भाषा-वैज्ञानिक लोकनि द्वारा बनाओल मानक शैली

***१.१. नेपालक मैथिली भाषा वैज्ञानिक** लोकनि द्वारा बनाओल मानक उच्चारण आ लेखन शैली*

(भाषाशास्त्री डा. रामावतार यादवक धारणाकेँ पूर्ण रूपसँ सङ्ग लऽ निर्धारित)

मैथिलीमे उच्चारण तथा लेखन

१.*पञ्चमाक्षर आ अनुस्वार:* पञ्चमाक्षरान्तर्गत ङ, ञ, ण, न एवं म अबैत अछि। संस्कृत भाषाक अनुसार शब्दक अन्तमे जाहि वर्गक अक्षर रहैत अछि ओही वर्गक पञ्चमाक्षर अबैत अछि। जेना-

अङ्क (क वर्गक रहबाक कारणे अन्तमे ङ् आएल अछि।)

पञ्च (च वर्गक रहबाक कारणे अन्तमे ञ् आएल अछि।)

खण्ड (ट वर्गक रहबाक कारणे अन्तमे ण् आएल अछि।)

सन्धि (त वर्गक रहबाक कारणे अन्तमे न् आएल अछि।)

खम्भ (प वर्गक रहबाक कारणे अन्तमे म् आएल अछि।)

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

ઉપર્યુક્ત વાત મૈથિલીમે કમ દેખલ જાઇત અછિ। પઞ્ચમાક્ષરક બદલામે અધિકાંશ જગહપર અનુસ્વારક પ્રયોગ દેખલ જાઇછ। જેના- અંક, પંચ, ખંડ, સંધિ, ખંભ આદિ। વ્યાકરણાચાર્ય પણ્ડિત ગોવિન્દ ઝાક કહબ છનિ જે કવર્ગ, ચવર્ગ આ ટવર્ગસઁ પૂર્વ અનુસ્વાર લિખલ જાએ તથા તવર્ગ આ પવર્ગસઁ પૂર્વ પઞ્ચમાક્ષરે લિખલ જાએ। જેના- અંક, ચંચલ, અંડા, અન્ત તથા કમ્પન। મુદા હિન્દીક નિકટ રહલ આધુનિક લેખક એહિ બાતકેઁ નહિ માનૈત છથિ। ઓ લોકનિ અન્ત આ કમ્પનક જગહપર સેહો અંત આ કંપન લિખૈત દેખલ જાઇત છથિ।

નવીન પદ્ધતિ કિછુ સુવિધાજનક અવશ્ય છૈક। કારણ તેઁ એહિમે સમય આ સ્થાનક બચત હોઇત છૈક। મુદા કતોક બેર હસ્તલેખન વા મુદ્રણમે અનુસ્વારક છોટ સન બિન્દુ સ્પષ્ટ નહિ ભેલાસઁ અર્થક અનર્થ હોઇત સેહો દેખલ જાઇત અછિ। અનુસ્વારક પ્રયોગમે ઉચ્ચારણ-દોષક સમ્ભાવના સેહો તતબએ દેખલ જાઇત અછિ। એતદર્થ કસઁ લઽ કઽ પવર્ગ ધરિ પઞ્ચમાક્ષરેક પ્રયોગ કરબ ઉચિત અછિ। યસઁ લઽ કઽ જ્ઞ ધરિક અક્ષરક સઙ્ગ અનુસ્વારક પ્રયોગ કરબામે કતહુ કોનો વિવાદ નહિ દેખલ જાઇછ।

૨ઢ આ ઢ : ઢક ઉચ્ચારણ “ર્ હ”જકાઁ હોઇત અછિ। અતઃ જતઽ “ર્ હ”ક ઉચ્ચારણ હો ઓતઽ માત્ર ઢ લિખલ જાએ। આન ઠામ ખાલી ઢ લિખલ જાએબાક ચાહી। જેના-

ઢ = ઢાકી, ઢેકી, ઢીઠ, ઢેઉઆ, ઢઙ્ગ, ઢેરી, ઢાકનિ, ઢાઠ આદિ।

ઢ = પઢાઇ, બઢબ, ગઢબ, મઢબ, બુઢબા, સાઁઢ, ગાઢ, રીઢ, ચાઁઢ, સીઢી, પીઢી આદિ।

ઉપર્યુક્ત શબ્દ સભકેઁ દેખલાસઁ ઈ સ્પષ્ટ હોઇત અછિ જે સાધારણતયા શબ્દક શુરૂમે ઢ આ મધ્ય તથા અન્તમે ઢ અબૈત અછિ। ઇએહ નિયમ ડ આ ડક સન્દર્ભ સેહો લાગૂ હોઇત અછિ।

૩વ આ વ : મૈથિલીમે “વ”ક ઉચ્ચારણ વ કએલ જાઇત અછિ, મુદા ઓકરા વ રૂપમે નહિ લિખલ જાએબાક ચાહી। જેના- ઉચ્ચારણ : બૈદ્યનાથ, બિદ્યા, નબ, દેબતા, બિષ્ણુ, બંશ, બન્દના આદિ। એહિ સભક સ્થાનપર ક્રમશઃ વૈદ્યનાથ, વિદ્યા, નવ, દેવતા, વિષ્ણુ, વંશ, વન્દના લિખબાક ચાહી। સામાન્યતયા વ ઉચ્ચારણક લેલ ઓ પ્રયોગ કએલ જાઇત અછિ। જેના- ઓકીલ, ઓજહ આદિ।

૪ય આ જ : કતહુ-કતહુ “ય”ક ઉચ્ચારણ “જ”જકાઁ કરૈત દેખલ જાઇત અછિ, મુદા ઓકરા જ નહિ લિખબાક ચાહી। ઉચ્ચારણમે યજ્ઞ, જદિ, જમુના, જુગ, જાવત, જોગી, જદુ, જમ આદિ કહલ જાએબલા શબ્દ સભકેઁ ક્રમશઃ યજ્ઞ, યદિ, યમુના, યુગ, યાવત, યોગી, યદુ, યમ લિખબાક ચાહી।

५ *ए आ य:* मैथिलीक वर्तनीमे ए आ य दुनू लिखल जाइत अछि।

प्राचीन वर्तनी- कएल, जाए, होएत, माए, भाए, गाए आदि।

नवीन वर्तनी- कयल, जाय, होयत, माय, भाय, गाय आदि।

सामान्यतया शब्दक शुरूमे ए मात्र अबैत अछि। जेना एहि, एना, एकर, एहन आदि। एहि शब्द सभक स्थानपर यहि, यना, यकर, यहन आदिक प्रयोग नहि करबाक चाही। यद्यपि मैथिलीभाषी थारू सहित किछु जातिमे शब्दक आरम्भोमे "ए"केँ य कहि उच्चारण कएल जाइत अछि।

ए आ "य"क प्रयोगक सन्दर्भमे प्राचीने पद्धतिक अनुसरण करब उपयुक्त मानि एहि पुस्तकमे ओकरे प्रयोग कएल गेल अछि। किएक तँ दुनूक लेखनमे कोनो सहजता आ दुरूहताक बात नहि अछि। आ मैथिलीक सर्वसाधारणक उच्चारण-शैली यक अपेक्षा एसँ बेसी निकट छैक। खास कऽ कएल, हएब आदि कतिपय शब्दकेँ कैल, हैब आदि रूपमे कतहु-कतहु लिखल जाएब सेहो "ए"क प्रयोगकेँ बेसी समीचीन प्रमाणित करैत अछि।

६ *हि, हु तथा एकार, ओकार:* मैथिलीक प्राचीन लेखन-परम्परामे कोनो बातपर बल दैत काल शब्दक पाछाँ हि, हु लगाओल जाइत छैक। जेना- हुनकहि, अपनहु, ओकरहु, तत्कालहि, चोट्टहि, आनहु आदि। मुदा आधुनिक लेखनमे हिक स्थानपर एकार एवं हुक स्थानपर ओकारक प्रयोग करैत देखल जाइत अछि। जेना- हुनके, अपनो, तत्काले, चोट्टे, आनो आदि।

७ *ष तथा ख:* मैथिली भाषामे अधिकांशतः षक उच्चारण ख होइत अछि। जेना- षड्यन्त्र (खड़यन्त्र), षोडशी (खोड़शी), षट्कोण (खटकोण), वृषेश (वृखेश), सन्तोष (सन्तोख) आदि।

८ *ध्वनि-लोप:* निम्नलिखित अवस्थामे शब्दसँ ध्वनि-लोप भऽ जाइत अछि:

(क) क्रियान्वयी प्रत्यय अयमे य वा ए लुप्त भऽ जाइत अछि। ओहिमे सँ पहिने अक उच्चारण दीर्घ भऽ जाइत अछि। ओकर आगाँ लोप-सूचक चिह्न वा विकारी (' ऽ) लगाओल जाइछ। जेना-

पूर्ण रूप : पढ़ए (पढ़य) गेलाह, कए (कय) लेल, उठए (उठय) पड़तैक।

अपूर्ण रूप : पढ़' गेलाह, क' लेल, उठ' पड़तैक।

पढ़ऽ गेलाह, कऽ लेल, उठऽ पड़तैक।

(ख) पूर्वकालिक कृत आय (आए) प्रत्ययमे य (ए) लुप्त भऽ जाइछ, मुदा लोप-सूचक विकारी नहि लगाओल जाइछ। जेना-

पूर्ण रूप : खाए (य) गेल, पठाय (ए) देब, नहाए (य) अएलाह।

अपूर्ण रूप : खा गेल, पठा देब, नहा अएलाह।

(ग) स्त्री प्रत्यय इक उच्चारण क्रियापद, संज्ञा, ओ विशेषण तीनूमे लुप्त भऽ जाइत अछि। जेना-

पूर्ण रूप : दोसरि मालिनि चलि गेलि।

अपूर्ण रूप : दोसर मालिन चलि गेल।

(घ) वर्तमान कृदन्तक अन्तिम त लुप्त भऽ जाइत अछि। जेना-

पूर्ण रूप : पढैत अछि, बजैत अछि, गबैत अछि।

अपूर्ण रूप : पढै अछि, बजै अछि, गबै अछि।

(ङ) क्रियापदक अवसान इक, उक, ऐक तथा हीकमे लुप्त भऽ जाइत अछि। जेना-

पूर्ण रूप: छियौक, छियैक, छहीक, छौक, छैक, अबितैक, होइक।

अपूर्ण रूप : छियौ, छियै, छही, छौ, छै, अबितै, होइ।

(च) क्रियापदीय प्रत्यय न्ह, हु तथा हकार लोप भऽ जाइछ। जेना-

पूर्ण रूप : छन्हि, कहलन्हि, कहलहुँ, गेलह, नहि।

अपूर्ण रूप : छनि, कहलनि, कहलौँ, गेलऽ, नइ, नञि, नै।

८.*ध्वनि स्थानान्तरण* : कोनो-कोनो स्वर-ध्वनि अपना जगहसँ हटि कऽ दोसर ठाम चलि जाइत अछि। खास कऽ ह्रस्व इ आ उक सम्बन्धमे ई बात लागू होइत अछि। मैथिलीकरण भऽ गेल शब्दक मध्य वा अन्तमे जँ ह्रस्व इ वा उ आबए तँ ओकर ध्वनि स्थानान्तरित भऽ एक अक्षर आगाँ आबि जाइत अछि। जेना- शनि (शइन), पानि (पाइन), दालि (दाइल), माटि (माइट), काछु (काउछ), मासु (माउस) आदि। मुदा तत्सम शब्द सभमे ई नियम लागू नहि होइत अछि। जेना- रश्मिकेँ रइश्म आ सुधांशुकेँ सुधाउंस नहि कहल जा सकैत अछि।

१०.हलन्त()क प्रयोग: मैथिली भाषामे सामान्यतया हलन्त ()क आवश्यकता नहि होइत अछि। कारण जे शब्दक अन्तमे अ उच्चारण नहि होइत अछि। मुदा संस्कृत भाषासँ जहिनाक तहिना मैथिलीमे आएल (तत्सम) शब्द सभमे हलन्त प्रयोग कएल जाइत अछि। एहि पोथीमे सामान्यतया सम्पूर्ण शब्दकेँ मैथिली भाषा सम्बन्धी नियम अनुसार हलन्तविहीन राखल गेल अछि। मुदा व्याकरण सम्बन्धी प्रयोजनक लेल अत्यावश्यक स्थानपर कतहु-कतहु हलन्त देल गेल अछि। प्रस्तुत पोथीमे मथिली लेखनक प्राचीन आ नवीन दुनू शैलीक सरल आ समीचीन पक्ष सभकेँ समेटि कऽ वर्ण-विन्यास कएल गेल अछि। स्थान आ समयमे बचतक सङ्गहि हस्त-लेखन तथा तकनीकी दृष्टिसँ सेहो सरल होबऽबला हिसाबसँ वर्ण-विन्यास मिलाओल गेल अछि। वर्तमान समयमे मैथिली मातृभाषी पर्यन्तकेँ आन भाषाक माध्यमसँ मैथिलीक ज्ञान लेबऽ पड़ि रहल परिप्रेक्ष्यमे लेखनमे सहजता तथा एकरूपतापर ध्यान देल गेल अछि। तखन मैथिली भाषाक मूल विशेषता सभ कुण्ठित नहि होइक, ताहू दिस लेखक-मण्डल सचेत अछि। प्रसिद्ध भाषाशास्त्री डा. रामावतार यादवक कहब छनि जे सरलताक अनुसन्धानमे एहन अवस्था किन्नहु ने आबऽ देबाक चाही जे भाषाक विशेषता छाँहमे पडि जाए।

- (भाषाशास्त्री डा. रामावतार यादवक धारणाकेँ पूर्ण रूपसँ सङ्ग लऽ निर्धारित)

१२ मैथिली अकादमी पटना द्वारा निर्धारित मैथिली लेखन-शैली

१ जे शब्द मैथिली-साहित्यक प्राचीन कालसँ आइ धरि जाहि वर्त्तनीमे प्रचलित अछि, से सामान्यतः ताहि वर्त्तनीमे लिखल जाय- उदाहरणार्थ-

ग्राह्य

एखन
ठाम
जकर, तकर
तनिकर
अछि

अग्राह्य
अखन, अखनि, एखेन, अखनी
ठिमा, ठिना, ठमा
जेकर, तेकर
तिनकर। (वैकल्पिक रूपेँ ग्राह्य)
ऐछ, अहि, ए।

मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

२ निम्नलिखित तीन प्रकारक रूप वैकल्पिकतया अपनाओल जाय: भऽ गेल, भय गेल वा भए गेल। जा रहल अछि, जाय रहल अछि, जाए रहल अछि। कर' गेलाह, वा करय गेलाह वा करए गेलाह।

३ प्राचीन मैथिलीक 'न्ह' ध्वनिक स्थानमे 'न' लिखल जाय सकैत अछि यथा कहलनि वा कहलन्हि।

४ 'ऐ' तथा 'औ' ततय लिखल जाय जत' स्पष्टतः 'अइ' तथा 'अउ' सदृश उच्चारण इष्ट हो। यथा- देखैत, छलैक, बौआ, छौक इत्यादि।

५ मैथिलीक निम्नलिखित शब्द एहि रूपे प्रयुक्त होयत: जैह, सैह, इएह, ओएह, लैह तथा दैह।

६ ह्रस्व इकारांत शब्दमे 'इ' के लुप्त करब सामान्यतः अग्राह्य थिक। यथा- ग्राह्य देखि आबह, मालिनि गेलि (मनुष्य मात्रमे)।

७ स्वतंत्र ह्रस्व 'ए' वा 'य' प्राचीन मैथिलीक उद्धरण आदिमे तँ यथावत राखल जाय, किंतु आधुनिक प्रयोगमे वैकल्पिक रूपेँ 'ए' वा 'य' लिखल जाय। यथा:- कयल वा कएल, अयलाह वा अएलाह, जाय वा जाए इत्यादि।

८ उच्चारणमे दू स्वरक बीच जे 'य' ध्वनि स्वतः आबि जाइत अछि तकरा लेखमे स्थान वैकल्पिक रूपेँ देल जाय। यथा- धीआ, अढ़ैआ, विआह, वा धीया, अढ़ैया, बियाह।

९ सानुनासिक स्वतंत्र स्वरक स्थान यथासंभव 'ञ' लिखल जाय वा सानुनासिक स्वर। यथा:- मैञा, कनिञा, किरतनिञा वा मैआँ, कनिआँ, किरतनिआँ।

१० कारकक विभक्तिक निम्नलिखित रूप ग्राह्य:- हाथकेँ, हाथसँ, हाथेँ, हाथक, हाथमे। 'मे' मे अनुस्वार सर्वथा त्याज्य थिक। 'क' क वैकल्पिक रूप 'केर' राखल जा सकैत अछि।

११ पूर्वकालिक क्रियापदक बाद 'कय' वा 'कए' अव्यय वैकल्पिक रूपेँ लगाओल जा सकैत अछि। यथा:- देखि कय वा देखि कए।

१२ माँग, भाँग आदिक स्थानमे माङ, भाङ इत्यादि लिखल जाय।

१३ अर्द्ध 'न' ओ अर्द्ध 'म' क बदला अनुसार नहि लिखल जाय, किंतु छापाक सुविधार्थ अर्द्ध 'ङ' , 'ञ', तथा 'ण' क बदला अनुस्वारो लिखल जा सकैत अछि। यथा:- अङ्क, वा अंक, अञ्चल वा अंचल, कण्ठ वा कंठ।

१४ हलंत चिह्न नियमतः लगाओल जाय, किंतु विभक्तिक संग अकारांत प्रयोग कएल जाय। यथा:- श्रीमान्, किंतु

श्रीमानक।

१५ सभ एकल कारक चिह्न शब्दमे सटा क' लिखल जाय, हटा क' नहि, संयुक्त विभक्तिक हेतु फराक लिखल जाय, यथा घर परक।

१६ अनुनासिककेँ चन्द्रबिन्दु द्वारा व्यक्त कयल जाय। परंतु मुद्रणक सुविधार्थ हि समान जटिल मात्रापर अनुस्वारक प्रयोग चन्द्रबिन्दुक बदला कयल जा सकैत अछि। यथा- हिँ केर बदला हिं।

१७ पूर्ण विराम पासीसँ (।) सूचित कयल जाय।

१८ समस्त पद सटा क' लिखल जाय, वा हाइफेनसँ जोड़ि क' , हटा क' नहि।

१९ लिअ तथा दिअ शब्दमे बिकारी (ऽ) नहि लगाओल जाय।

२० अंक देवनागरी रूपमे राखल जाय।

२१किछु ध्वनिक लेल नवीन चिन्ह बनबाओल जाय। जा' ई नहि बनल अछि ताबत एहि दुनू ध्वनिक बदला पूर्ववत् अय् आय् अए् आए् आओ् अओ लिखल जाय। आकि ऐ वा औ सँ व्यक्त कएल जाय।

ह./- गोविन्द झा ११/८/७६ श्रीकान्त ठाकुर ११/८/७६ सुरेन्द्र झा "सुमन" ११/०८/७६

२ मैथिलीमे भाषा सम्पादन पाठ्यक्रम

२.१ उच्चारण निर्देश: (बोल्ड कएल रूप ग्राह्य):-

*दन्त न क उच्चारणमे दाँतमे जीह सटत- जेना बाजू नाम , मुदा ण क उच्चारणमे जीह मूर्धामे सटत (नै सटैए तँ उच्चारण दोष अछि)- जेना बाजू गणेश। तालव्य **श** मे जीह तालुसँ , **ष** मे मूर्धासँ आ दन्त **स** मे दाँतसँ सटत। निशाँ, सभ आ शोषण बाजि कऽ देखू। मैथिलीमे **ष** केँ वैदिक संस्कृत जकाँ **ख** सेहो उच्चरित कएल जाइत अछि, जेना वर्षा, दोष। य अनेको स्थानपर ज जकाँ उच्चरित होइत अछि आ ण ड जकाँ (यथा संयोग आ गणेश **संजोग** आ*

गड़ेस उच्चरित होइत अछि)। मैथिलीमे व क उच्चारण ब, श क उच्चारण स आ य क उच्चारण ज सेहो होइत अछि।

ओहिना ह्रस्व इ बेशीकाल मैथिलीमे पहिने बाजल जाइत अछि कारण देवनागरीमे आ मिथिलाक्षरमे ह्रस्व इ अक्षरक पहिने लिखलो जाइत आ बाजलो जएबाक चाही। कारण जे हिन्दीमे एकर दोषपूर्ण उच्चारण होइत अछि (लिखल तँ पहिने जाइत अछि मुदा बाजल बादमे जाइत अछि), से शिक्षा पद्धतिक दोषक कारण हम सभ ओकर उच्चारण दोषपूर्ण ढंगसँ कऽ रहल छी।

अछि- अ इ छ **ऐछ (उच्चारण)**

छथि- छ इ थ – छैथ **(उच्चारण)**

पहुँचि- प हुँ इ च **(उच्चारण)**

आब अ आ इ ई ए ऐ ओ औ अं अः ऋ ऐ सभ लेल मात्रा सेहो अछि, मुदा ऐमे ई ऐ ओ औ अं अः ऋ कें संयुक्ताक्षर रूपमे गलत रूपमे प्रयुक्त आ उच्चरित कएल जाइत अछि। जेना ऋ कें री रूपमे उच्चरित करब। आ देखियौ- ऐ लेल देखिऔ क प्रयोग अनुचित। मुदा देखिऐ लेल देखियै अनुचित। क् सँ ह् धरि अ सम्मिलित भेलासँ क सँ ह बनैत अछि, मुदा उच्चारण काल हलन्त युक्त शब्दक अन्तक उच्चारणक प्रवृत्ति बढ़ल अछि, मुदा हम जखन मनोजमे ज् अन्तमे बजैत छी, तखनो पुरनका लोककेँ बजैत सुनबन्हि- मनोजऽ, वास्तवमे ओ अ युक्त ज् = ज बजै छथि।

फेर ज्ञ अछि ज् आ ञ क संयुक्त मुदा गलत उच्चारण होइत अछि- ग्य। ओहिना क्ष अछि क् आ ष क संयुक्त मुदा उच्चारण होइत अछि छ। फेर श् आ र क संयुक्त अछि श्र (जेना श्रमिक) आ स् आ र क संयुक्त अछि स्र (जेना मिस्र)। त्र भेल त+र।

उच्चारणक ऑडियो फाइल विदेह आर्काइव http://videha.co.in/ पर उपलब्ध अछि। फेर **कें / सँ / पर** पूर्व अक्षरसँ सटा कऽ लिखू मुदा **तँ / कऽ** हटा कऽ। **ऐमे सँ** मे पहिल सटा कऽ लिखू आ बादबला हटा कऽ। अंकक बाद टा लिखू सटा कऽ मुदा अन्य ठाम टा लिखू हटा कऽ– जेना

छहटा मुदा सभ टा। फेर ६अ म सातम लिखू- छठम सातम नै। घरबलामे बला मुदा घरवालीमे वाली प्रयुक्त करू।

रहए-

रहै मुदा सकैए (उच्चारण सकै-ए)।

मुदा कखनो काल रहए आ रहै मे अर्थ भिन्नता सेहो, जेना से कम्मो जगहमे पार्किंग करबाक अभ्यास **रहै** ओकरा। पुछलापर पता लागल जे ढुनढुन नाम्ना ई ड्राइवर कनाट प्लेसक पार्किंगमे काज करैत **रहए**

छलै, छलए मे सेहो ऐ तरहक भेल। छलए क उच्चारण छल-ए सेहो।

संयोगने- (उच्चारण **संजोगने**)

केँ/ कऽ

केर- **क** (

केर क प्रयोग गद्यमे नै करू, पद्यमे कऽ सकै छी)

क (जेना रामक)

–रामक आ संगे (उच्चारण राम के राम कऽ सेहो)

सँ- सऽ (उच्चारण)

चन्द्रबिन्दु आ अनुस्वार- अनुस्वारमे कंठ धरिक प्रयोग होएत अछि मुदा चन्द्रबिन्दुमे नै। चन्द्रबिन्दुमे कनेक एकारक सेहो उच्चारण होइत अछि- जेना रामसँ- (उच्चारण राम सऽ) रामकेँ- (उच्चारण राम कऽ राम के सेहो)।

केँ जेना रामकेँ भेल हिन्दीक को (राम को)- राम को= रामकेँ

क जेना रामक भेल हिन्दीक का (राम का) राम का= रामक

कऽ जेना जा कऽ भेल हिन्दीक कर (जा कर) जा कर= जा कऽ

सँ भेल हिन्दीक से (राम से) राम से= रामसँ

सऽ, तऽ, त, केर (गद्यमे) ए चारू शब्द सबहक प्रयोग अवांछित।

के दोसर अर्थेँ प्रयुक्त भऽ सकैए- जेना, के कहलक? विभक्ति "क" क बदला एकर प्रयोग अवांछित।

नञि, नहि, नै, नइ, नँइ, नइँ, नइं ए सभक उच्चारण आ लेखन - **नै**

त्त्व क बदलामे त्व जेना महत्वपूर्ण (महत्त्वपूर्ण नै) जतए अर्थ बदलि जाए ओतहि मात्र तीन अक्षरक संयुक्ताक्षरक प्रयोग उचित। सम्पति- उच्चारण स म्प इ त (सम्पत्ति नै- कारण सही उच्चारण आसानीसँ सम्भव नै)। मुदा सर्वोत्तम (सर्वोत्तम नै)।

राष्ट्रिय (राष्ट्रीय नै)

सकैए सकै (अर्थ परिवर्तन)

पोछैले पोछै लेल **पोछए लेल**

पोछैए पोछए (अर्थ परिवर्तन) पोछए पोछै

ओ लोकनि (हटा कऽ, ओ मे विकारी नै)

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

थोड़ थोड़ि

थोड़बि

थोड़बिए थोड़े ए

जएबें वैसबें

पँचभइयाँ

देन्याजोक (देन्याओक मे- तहिना अ मे ह्रस्व आ दीर्घक मात्राक प्रयोग अनुचित)

जकाँ जेकाँ

तँइ **तैँ**

होएत **हएत**

नञि नहि नँइ नइँ नै

सौँसे सौंसे

बड़

बड़ी (होडाओड)

गाए (गाइ नहि, मुदा गाइक दूध (गाएक दूध नै)

रहैं पहिनैं

हमहि अहीं

सब - **सभ**

सबहक - सभहक

धरि - तक

गप- बात

बूझब - समझब

बुझलौं समझलौं बुझलहुँ - समझलहुँ

હમના આન - હમ સભ

આકૅ- *આ કૅ*

સકૈછ્ કનૈછ (ગદ્યમે પ્નયોગક આવશ્યકતા નૈ)

હોઇન્ *હોનૅ*

ળાઇન *(ળાનૅ નૈ, ળેના દેઉ ળાઇન) મુદા* ***ળાનૅ****-વૂહૅ (શ્નથ પનાવ઼િનાન)*

પઇ઼ ળાઇ઼

આઉ઼ ળાઉ઼ *આઊ઼ ળાઊ*

મે, કેઁ, સઁ, પન (શવ્દસઁ સટા ક઼) નઁ ક઼ ધ઼ દ઼ (શવ્દસઁ હટા ક઼) મુદા દૂટા વા વેસી વ઼િભિક્તિ સંગ નહઉપન પહિ વ઼િભિક્તિ ટાકેઁ સટાઊ ળેના ***ऐमे સઁ।***

એકટા*, દૂટા (મુદા* ***કએટા****)*

વક઼િનીક પ્નયોગ શવ્દક શ્નન્તમે, વીચમે શ્નનાવશ્યક નૂપેઁ નૈ આકાનાન્ત આ શ્નન્તમે શ્ન ક વાદ વક઼િનીક પ્નયોગ નૈ (ળેના ***દથિ***

, ***આ દથિ’****,* ***આ’****,* ***આ નૈ*** *)*

શ્નપોસ્ટ્નોફીક પ્નયોગ વક઼િનીક વદઉમે કનવ શ્નનુયતિ આ માત્ન શ્ૅાન્ટક નકનીકી ન્યૂનતાક પનાયિયક)- શ્નોના વક઼િનીક સંસ્કૃત નૂપ઼ ઽ શ્નવગ઼ાનહ કહઉ ળાઇત શ્નછિ આ વ઼ાતની આ ઉચ્ચાનામ દુનૂ ઠામ એકન ઉપ નહૈત શ્નછિ નહિ સકૈત શ્નછિ (ઉચ્ચાનામમે ઉપ નહતિ શ્નછિ)। મુદા શ્નપોસ્ટ્નોફી સેહો શ્નંગ્નેળીમે પસેસવિ કેસમે હોઇત શ્નછિ આ શ્નૅનેયમે શવ્દમે ળતએ એકન પ્નયોગ હોઇત શ્નછિ ળેના નાસિોન દ’નતે ણતએ સેહો એકન ઉચ્ચાનામ નૈળૌન ઙેટન હોઇત શ્નછિ, માને શ્નપોસ્ટ્નૅાફી શ્નવ઼કાશ નૈ દૈત શ્નછિ વ઼િનન ળોઙૈત શ્નછિ, સે એકન પ્નયોગ વક઼િનીક વદઉ દેનાઇ નકનીકી નૂપેઁ સેહો શ્નનુયતિ)।

શ્નઇમે, એહિમે ***ऐमे***

ળઇમે *ળાહિમે*

એપ્પન્ ***શ્નપ્પન્*** *શ્નઇપ્પન*

કેઁ (કે નહિ) મે (શ્નનુસ્વાન નહિ)

મઽ

[illegible]

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

ળીવ્ ળીવ્ી **ળીવ**

મહે્ી **મહ્હિ**

ટ્ૈ ટ્ઁર **ટઁઘ**

ળાઘ્વ ળઘ્વ

હ્ર **હૈ**

છ્ર **છૈ**

નહ્િ **ગ્ૈ** નર

ગ્ર **ગૈ**

છન્ા્ **છન્હ્િ**

સમઘ સવ્દક સંગ ળપ્પન ક્ોનો વ્નિક્ાતિ ફ્ુટૈ છૈ ટપ્પન સમૈ ળના સમૈપન ર્ત્યાદિ થસગામે ઁ **દઘ** થા વ્નિક્ાતિ ફ્ુટને ઁ દે ળના ઁ દેસઁ ઁ દેમે ર્ત્યાદિ

ળ્ર ળાહ્િ

ળૈ

ળહ્ડિમ્ ળાહ્ડિમ્ **ળરડામ્** ળૈડામ

ઘહ્િ થહ્િ થ્ર **ઘે**

થરછ્ **થછ્િ** ઘૈછ

ટ્ર ટહ્િ **ટૈ** ટાહ્િ

થાહ્િ **થોર**

સીપ્પ્િ **સીપ્પ**

ળીવ્ ળીવ્ી

ળીવ

મહે મહે્ી

મહ્હિ

ટ્ૈ ટ્ઁર **ટઁઘ**

मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

ળાષ્વ ળષ્વ

ઊ઼ **ઊ**

ઙ઼ **ઙ**

નહ્ **નૈ** નઽ

ગ઼ઽ

ગૈ

ઙન્ ઙિન્હ

યુકઊ શ્ઙ્ **ગેઊ ગાઙ**

.૨૨ મૈથિલીમે ભાષા સમ્પાદન પાઠ્યક્રમ

નીચાઁક સૂચીમે દેલ વિકલ્પમેસઁ લૈગ્યએળ એડીટર દ્વારા કોન રૂપ ચુનલ જેબાક ચાહી:

વોલ્ડ કએલ રૂપ ગ્રાહ્ય:

.૧હોયબલ્ હોબયબલ્ હોમયબલ્ હેબ'બલ, હેમ'બલ્ હોયબાક્**હોબએબલ્ હોએબાક**

.૨ આ' આઽ

આ

.૩ ક' લેનેકઽ **લેનેકએ લેને**કય લેનેલ'**લ**ઽલયલએ

.૪ મ' ગેલ**મ**ઽ **ગેલ**મય ગેલ**મએ**

ગેલ

.૫ કર' ગેલાહ્**કર**ઽ

ગેલહ્કરએ ગેલાહ્કરય ગેલાહ

.૬

લઆઇદઆ લયિ', દયિ', લઆ', દયિ'

.૭ કર' બલ્**કર**ઽ **બલ** કરય બલ **કરૈબલ્**ક'ર' બલ્

કરૈબાલ

८ **𑒥𑒪𑒰** 𑒥𑒪𑒰 (𑒣𑒳𑒩𑒳𑒭), 𑒥𑒰𑒪𑒲 (𑒮𑓂𑒞𑓂𑒩𑒲) ९

𑒂𑒓𑓂𑒪 𑒂𑓀𑒑𑓂𑒪

१० **𑒣𑓂𑒩𑒰𑒨𑓁** 𑒣𑓂𑒩𑒰𑒨𑒯

११ **𑒠𑒳𑓁𑒐** 𑒠𑒳𑒐 १

२ 𑒔𑒪𑒱 𑒑𑒹𑒪 **𑒔𑒪 𑒑𑒹𑒪**/ 𑒔𑒻𑒪 𑒑𑒹𑒪

१३ **𑒠𑒹𑒪𑒐𑒱𑒢𑓂𑒯** 𑒠𑒹𑒪𑒏𑒱𑒢𑓂𑒯, **𑒠𑒹𑒪𑒐𑒱𑒢**

१४

𑒠𑒹𑒐𑒪𑒢𑓂𑒯𑒱/ 𑒠𑒹𑒐𑒪𑒢𑒱/ 𑒠𑒹𑒐𑒪𑒻𑒢𑓂𑒯

१५ **𑒕𑒟𑒱𑒢𑓂𑒯**/ 𑒕𑒪𑒢𑓂𑒯𑒱 **𑒕𑒟𑒱𑒢**/ 𑒕𑒪𑒻𑒢/ **𑒕𑒪𑒢𑒱**

१६ **𑒔𑒪𑒻𑒞/ 𑒠𑒻𑒞** 𑒔𑒪𑒞𑒱/ 𑒠𑒻𑒞𑒱

१७ 𑒋𑒐𑒢𑒼

𑒁𑒐𑒢𑒼

१८

𑒥𑒜𑓃𑒢𑒱 𑒥𑒜𑓃𑒃𑒢 **𑒥𑒜𑓃𑒢𑓂𑒯𑒱**

१९ 𑒍'/ 𑒍𑓄 (𑒮𑒩𑓂𑒫𑒢𑒰𑒧) **𑒍**

२०

𑒍 (𑒮𑓀𑒨𑒼𑒖𑒏) 𑒍'/ 𑒍𑓄

२१ **𑒤𑒰𑒿𑒑𑒱**/ 𑒤𑒰𑒓𑓂𑒑𑒱 𑒤𑒰𑒃𑓀𑒑/ 𑒤𑒰𑒃𑒓

२२

𑒖𑒹 𑒖𑒹'/ 𑒖𑒹𑓄 २३ 𑒢𑒰-𑒢𑒳𑒏𑒳𑒩 𑒢𑒰-𑒢𑒳𑒏𑒩

२४ **𑒏𑒹𑒪𑒢𑓂𑒯𑒱/ 𑒏𑒋𑒪𑒢𑒱**/ 𑒏𑒨𑒪𑒢𑓂𑒯𑒱

२५ 𑒞𑒐𑒢 𑒞𑒿 **𑒞𑒐𑒢𑒞𑒿**

२६ जा

[illegible]

२७ [illegible]

[illegible]

२८ ओतय् जतय् जत' ओत' जतए ओतए

२९

की फूलल जे कि फूलल जे

३० जे जे' जेऽ

३१ कूदि/ याद(मोन पारब) कूद्याद्कूद्याद्

याद (मोन)

३२ इहो ओहो

३३

हँसए हँसय हँसऽ

३४ नौ आकि दस/नौ किंवा दस/ नौ वा दस

३५ सासु-ससुर सास-ससुर

३६ छह सात छ्छ्:सात

३७

की की' कीऽ (दीर्घीकारान्तमे ऽ वर्जित)

३८ जबाब जवाब

३९ करएताह् करैताह करयताह

४० दएन दशि दैन दशि/दएन दसि

४१

गेलाह गएलाह/गयलाह

मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

𑓔𑓒 **𑒏𑒕𑒳 𑒂𑒢𑓂** 𑒏𑒕𑒳 𑒂𑒾𑒢𑓂 𑒏𑒕𑒱 𑒂𑒢

𑓔𑓓 **𑒖𑒰𑒃 𑒕𑒟𑓂 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒕𑒟𑒱** 𑒖𑒰𑒞𑒱 𑒕𑒟𑓂𑒖𑒻𑒞 𑒕𑒟𑒱

𑓔𑓔 **𑒣𑒯𑒳𑒿𑒔𑓂 𑒦𑒹𑒙 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒕𑒟𑓂 𑒦𑒹𑒙 𑒖𑒰𑒃 𑒕𑒟𑒱𑒋** 𑒣𑒯𑒳𑒿𑒔𑓂 𑒦𑒹𑒙 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒕𑒟𑒱

𑓔𑓕

𑒖𑒫𑒰𑒢 (𑒨𑒳𑒫𑒰) 𑒖𑒫𑒰𑒢(𑒮𑒾𑒜𑒲)

𑓔𑓖 𑒟𑒨𑓂 **𑒟𑒋** 𑒏𑓂' **𑒏𑒩𑓂 𑒟𑒋 𑒏𑒋𑓂 𑒟𑒏 𑒏𑒩𑓂 𑒟𑒏 𑒏𑒋**

𑓔𑓗 𑒟𑓂' **𑒟𑒏** 𑒏𑒨𑓂

𑒏𑒋

𑓔𑓘 𑒋𑒣𑒢𑓂 𑒋𑒣𑒢𑒹𑓂 **𑒁𑒣𑒢𑓂 𑒁𑒣𑒢𑒹**

𑓔𑓙

𑒁𑒯𑒲𑒏𑒻𑒿 𑒁𑒯𑒲𑒿𑒏𑒻𑒿

𑓕𑓐 **𑒑𑒯𑒲𑒢** 𑒑𑒯𑒲𑒿𑒢

𑓕𑓑

𑒨𑒰𑒢 𑒣𑒰𑒢 𑒏𑒹𑒢𑒰𑒃 𑒨𑒰𑒢 𑒣𑒰𑒢 𑒏𑒹𑒢𑒰𑒨𑓂𑒏𑒹𑒢𑒰𑒋

𑓕𑓒 𑒖𑒹𑒏𑒰𑒿 𑒖𑒻𑒿𑒏𑓂𑒰

𑒖𑒏𑒰𑒿

𑓕𑓓 **𑒞𑒯𑒱𑒢𑒰** 𑒞𑒹𑒯𑒱𑒢𑒰

𑓕𑓔 **𑒋𑒏𑒩** 𑒁𑒏𑒩

𑓕𑓕 **𑒫𑒯𑒱𑒢𑒱𑒅** 𑒫𑒯𑒢𑒲𑒃

𑓕𑓖 **𑒫𑒯𑒱𑒢** 𑒫𑒯𑒱𑒢𑒱

𑓕𑓗 𑒫𑒯𑒱𑒢-𑒫𑒯𑒱𑒢𑒲𑒃

𑒫𑒯𑒱𑒢-𑒫𑒯𑒢𑒅

𑓕𑓘 𑒢𑒯𑓂 **𑒢𑒻**

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

५९ करबा/ करबाय/ करबाए

६० तँ/ त ऽ तय/तए

६१ भैयारी मे छोट-भाए/भै, जेठ-भाय/भाइ

६२ गप्पितीमे दू भाइ/भाए/भाँइ

६३ ई पोथी दू भाइक/ भाँइ/ भाए लेल यावत जावत

६४ माय मै/ माए मुदा भाइक ममता

६५ देन्हि/ दइन दन्हि/ दएन्हि/ दयन्हि दन्हि/ दैन्हि

६६ द/ दय/ दए

६७ ओ (संयोजक) ओऽ (सर्वनाम)

६८ तका कए तकाय तकाए

६९ पैरे (on foot) पएरे कएक/ कैक

७०

ताहुमे/ ताहूमे

७१

पुत्रीक

७२

बजा कय/ कए/ कऽ

७३ बननाय/बननाइ

७४ कोला

७५

दिनुका/ दिनका

७६

ततहिसँ

७७ गेलखओन्हि **गेलखौन्हि**

गेलखेन्हि गेलखेन्हि

७८ **वाउ** वाऊ

७९

येन्ह यन्हि(अशुद्ध)

८० **ले** ले'

८१

. **से के से' के'**

८२ **एखुनका** अखुनका

८३ भुमहिन **भूमहिन**

८४ **सुगगर**

. **सुगरक सूगर**

८५ **छठिहार** छटिहार ८६

छूर्वि

८७ कएलयौ **कएलौ ने देलक कएलौ**-कएलौ

८८ **पुवारि**

पुवार

८९ झगड़ा-झाँटी

झगड़ा-झाँटि

९० **पएरे-पएरे** पैरे-पैरे

९१ **खेलएबाक**

९२ **खेलेबाक**

९३ **लागि**

मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

૯૪ હોઇ- હો – હોશ્રઇ

૯૫ વુદ્દ૭ વૂદ્દ૭

૯૬

વૂદ્દ૭ (સંવોયન શ્રન્થમે)

૯૭ ચૈહ યઇહ્ ૨ઇહ્ સૈહ્ સઇહ

૯૮ ૧ા૧ાઊ

૯૯ શ્રયનાય- શ્રયનાર્ શ્રઇનાર્ ઇનાર

૧૦૦ નન્નિ- નન્નિદ

૧૦૧

વન્નિ વનિ

૧૦૨ ળાઇ ળાર

૧૦૩

ળાર (નિ દવિડેનેના સેનસ) - ઊસાાાનાદ ોડ સેનાનેનયે

૧૦૪ છાા ૫૧ શ્રાવા ળાર

૧૦૫

ને

૧૦૬ પ્યેઊઇ (૫ઊાય) – પ્યેઊાર

૧૦૭ શ્રક્રિાશા- સાક્રિાયા

૧૦૮

ઙ૫- ઙ૫

૧૦૯

૫ઙ- ૫ઙ

૧૧૦ કનાઈ કનાયિ કનાસિ

૧૧૧ **નાક્સ**- નાક્સ

૧૧૨ **હોए** હોય **હોર**

૧૧૩ શ્રઉનદા-

શ્રૌનદા

૧૧૪ **વુહેઓન્હ્** (દ્દિડિઉેનેળન મોનનિગ- ગોનુ નદેનેસનાનદ)

૧૧૫ વુહ્એઓન્હ્**વિહેઓન્** વિહ્યઓન્હ્ (નદેનેસનૌદ હમિસેઓડ)

૧૧૬ યઓ- **યઓ યઓ** ગેઓ

૧૧૭ **પ્યાર**- પ્યાય

૧૧૮

મોન પાડ઼ઓપ્યનિ્હ મોન પાડ઼ઓપ્યનિ્ મોન પાનઓપ્યનિ્હ

૧૧૯ કૈક- **કએક- કરએક**

૧૨૦

ઓા ઓ'ગા

૧૨૧ **ળનેનાર**

૧૨૨ **ળનૌનાર** ળનશ્રોનાર- ળનએનાર્

ળનેનાર

૧૨૩ **હોરન**

૧૨૪

ગનવેઓન્હ્ ગનવેઓન ગનવૌઓન્હ્ ગનવૌઓન

૧૨૫

યપ્પેન- (નો નેસન) યપ્પિરન

૧૨૬ **કનસ્યો** નૌઓિનિગા નો દો) કનૈયો

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

૧૨૭ ળેકના- **ળકના**

૧૨૮ **નકના**- નેકના

૧૨૯

વદિસન સ્થાનેમે વદિસને સ્થાનમે

૧૩૦ કનવયહુઁ કનવએહુઁ કનવેહુઁ **કનવેહૌ**

૧૩૧

હાનકિ (ઉય્યાનામ હારનક)

૧૩૨ **શ્રોળન** વળન **શ્રાશ્ચસોય્** શ્રશ્ચસોસ **કાગન્ કાગય્** કાગળ

૧૩૩ **શ્રાયે માગ્ શ્રાય-માગે**

૧૩૪ **પયિ્** પયિય્**પયિાએ**

૧૩૫ નઝ્ **ને**

૧૩૬ **વય્યા** નઝ

(ને) પયિા ળાય્

૧૩૭ નપ્પન ને (નઝ) **કહૈન શ્રછાૈ કહૈ સુનૈ દેપ્પૈ છઓ** મુદા **કહૈન-કહૈન્ સુનૈન-સુનૈન્ દેપ્પૈન-દેપ્પૈન**

૧૩૮

કનેક ગોટે કનાક ગોટે

૧૩૯ **કમાર-યમાર્** કમાઈ- યમાઈ

૧૪૦

. **ઓા ઓ'ગ**

૧૪૧ **પેઓર** (ઙોન પઓાયનિગા)

૧૪૨

છથનિ્હ છથનિ

૧૪૩

[illegible]

१४४ [illegible]

१४५

[illegible]

१४६

[illegible]

१४७

[illegible]

१४८ [illegible]

१४९ [illegible]

१५० [illegible]

१५१ [illegible]

१५२ [illegible]

१५३ [illegible]

[illegible]

१५४ [illegible]

१५५ [illegible]

[illegible]

१५६ [illegible]

१५७

[illegible]

१५८ [illegible]

१५९ [illegible]

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

𑓑𑓖𑓐

𑒞𑒹𑒢𑒰 𑒢𑒹 𑒒𑒹𑒩𑒪𑒢𑓂𑒯𑒱 𑒞𑒹𑒢𑒰 𑒢𑒹 𑒒𑒹𑒩𑒪𑒢𑒱

𑓑𑓖𑓑 𑒢𑒘𑓂 𑒢𑒻

𑓑𑓖𑓒

𑒛𑒼 𑒛'𑒼

𑓑𑓖𑓓 𑒏𑒰𑒯𑒴 𑒏𑒰𑒻 𑒏𑒯𑒱

𑓑𑓖𑓔 𑒅𑒧𑒢𑒑𑒱𑒢-𑒅𑒧𑒹𑒢𑒑𑒢 𑒅𑒧𑒢𑒑𑒢

𑓑𑓖𑓕 𑒧𑒢𑒑𑒱𑒢

𑓑𑓖𑓖 𑒨𑒼𑒑𑓂𑒨𑒼𑒑𑓂𑒨 𑒨𑒼𑒑𑓂𑒨

𑓑𑓖𑓗 𑒑𑒣𑓂𑒑𑒣𑓂𑒣

𑓑𑓖𑓘

𑒏𑒹 𑒏𑒹'

𑓑𑓖𑓙 𑒠𑒰𑒫𑒝𑓂𑒝𑒰 𑒠𑒰𑒫𑒝𑒰

𑓑𑓗𑓐 𑒛𑒰𑒧

𑓑𑓗𑓑

𑒨𑒰𑒢𑓂𑒞𑓂𑒩𑒱𑒏

𑓑𑓗𑓒

𑒥𑒴𑒢𑒰𑒠𑒱𑒥𑒱𑒚𑒱

𑓑𑓗𑓓 𑒟𑒼𑒢𑒹𑒏

𑓑𑓗𑓔 𑒫𑒛𑓂𑒛

𑓑𑓗𑓕 𑒞𑒼𑓀 𑒞𑒴𑒿

𑓑𑓗𑓖 𑒞𑒼𑓀𑒯𑒱 (𑒣𑒠𑓂𑒨𑒧𑒹 𑒑𑓂𑒩𑒰𑒯𑓂𑒨)

𑓑𑓗𑓗 𑒞𑒼𑓀𑒯𑒱 𑒞𑒼𑓀𑒯𑒱

𑓑𑓗𑓘

𑒏𑒥𑒰𑒅𑒋 𑒏𑒥𑒰𑒅𑒨𑒹

𑓑𑓗𑓙 **𑒋𑒏𑒙𑒰**

𑓑𑓘𑓐 **𑒏𑒢𑒞𑒱𑒟𑓂** 𑒏𑒱𑒢𑒞𑒟𑒱

𑓑𑓘𑓑

𑒣𑒯𑒳𑒿𑒔𑓂 𑒣𑒯𑒳𑒿𑒔𑒱

𑓑𑓘𑓒 𑒢𑒰𑒣𑒪𑒢𑓂𑒯𑒱 **𑒢𑒣𑒪𑒢𑓂𑒯𑒱 𑒢𑒣𑒪𑒢𑒱**

𑓑𑓘𑓓

𑒦𑒰𑒪𑒢𑓂𑒯𑒱 𑒦𑒰𑒪𑒢𑒱 𑒦𑒰𑒑𑒰𑒪𑒢𑓂𑒯𑒱

𑓑𑓘𑓔

𑒮𑒳𑒢𑒱 (𑒅𑒔𑓂𑒔𑒰𑒩𑒝 𑒮𑒳𑒃𑒢)

𑓑𑓘𑓕 **𑒁𑒕𑒱** (𑒅𑒔𑓂𑒔𑒰𑒩𑒝 𑒁𑒃𑒕)

𑓑𑓘𑓖 **𑒋𑒪𑒟𑒱 𑒑𑒹𑒪𑒟𑒱**

𑓑𑓘𑓗 𑒥𑒱𑒞𑒱𑒎𑒢𑒹 **𑒥𑒱𑒞𑒾𑒢𑒹**

𑒥𑒱𑒞𑒹𑒢𑒹

𑓑𑓘𑓘 𑒏𑒩𑒥𑒍𑒪𑒢𑓂𑒯𑒱 **𑒏𑒩𑒥𑒾𑒪𑒢𑓂𑒯𑒱**

𑒏𑒩𑒹𑒪𑒐𑒱𑒢𑓂𑒯 𑒏𑒩𑒹𑒪𑒐𑒱𑒢

𑓑𑓘𑓙 𑒏𑒩𑒋𑒪𑒢𑓂𑒯𑒱 **𑒏𑒩𑒹𑒪𑒢𑒱**

𑓑𑓙𑓐

𑒂𑒏𑒱 𑒏𑒱

𑓑𑓙𑓑 **𑒣𑒯𑒳𑒿𑒔𑒱**

𑒣𑒯𑒳𑒿𑒔

𑓑𑓙𑓒 𑒥𑒞𑓂𑒞𑒲 𑒖𑒩𑒰𑒨𑓂 **𑒖𑒩𑒰𑒋 𑒖𑒩𑒰** (𑒂𑒑𑒱 𑒪𑒑𑒰)

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

१९३

से से'

१९४

हाँ मे हाँ (हाँमे हाँ मिलएबाक लेल प्रयोग करू)

१९५ **श्रेष्ठ** श्रेष्ठ

१९६ **श्रृंखला**(सपाद्युगि) श्रेष्ठ

१९७ होयतन्हि होइतन्हि **होइतन्हि होतन्हि होतन्हि**

१९८ **हाथ मटिआएब** हाथ मटियाबय/हाथ मटियाएब

१९९ **शुरू** शुरू

२०० **देखाए देखा**

२०१ **देखाबए**

२०२ **सञ्जा** संज्ञा

२०३

साहेब साहब

२०४ गेलैन्ह **गेलन्हि गेलनि**

२०५ **हेबाक होएबाक**

२०६ केलो करएलहुँ **केलौं** केलहुँ

२०७ किछु न किछु

किछु ने किछु

२०८ घुमेलहुँ घुमओलहुँ **घुमेलौं**

२०९ **एलाक** अएलाक

२१० **अः** अह

२११ एलए

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२)

मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

७९ (श्रुथ-पावित्रन) २१२कनीक् कनेक

२१३सवह्क् सबक

२१४मधिष् मधि

२१५कष् क

२१६णाष्

णा

२१७श्रष् श्रा

२१८मष् म' (' श्रॉन्टक कमीक द्योतक)

२१९नाश्रिम् नियम

२२०

हेक्टेश्न् हेक्टेयन

२२१पहवि श्रकृषन ढ वादक् वीयक ढ

२२२ताहितिहँ तिज़् तै

२२३कहि कहि

२२४तँइ

तै तइँ

२२५नँइ नइँ नज़् निहनि

२२६है हए हमेहँ

२२७छज़् छै छैक् छइ

२२८ढ़ृ षटएँ ढ़ृ षटयँ

२२९श्रा (योमे) श्राड(योनाणुनयतानि)

२३०

श्रा (योनाणुनयतानि) श्राड(योमे)

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

२३१. [illegible]

२३२. [illegible]

२३३. [illegible]

२३४. [illegible]

२३५. [illegible]

२३६. [illegible]

२३७. [illegible]

२३८. [illegible]

२३९. [illegible]

२४०. [illegible]

२४१. [illegible]

२४२. [illegible]

२४३. [illegible]

२४४. [illegible]

२४५

[illegible]

२४६. [illegible]

२४७. [illegible]

[illegible]

२४८. [illegible]

२४९. [illegible]

२५०. [illegible]

२५१कुनो कोनो कोनहुँ

२५२आनकरी भऽ गेल भए गेल भय गेल

२५३कोना केना कन्नाकना

२५४अः अह

२५५जनै जनअ

२५६गेलन्हि

गेलाह (अन्य पुरुष बहुवचन)

२५७केलन्हि कएलन्हि केलनि

२५८लय लए लएह (अन्य पुरुष बहुवचन)

२५९कनीक कनेककनी-मनी

२६०पठेलन्हि पठेलनि पठेलइन पठओलन्हि पठबौलनि

२६१निअम नियम

२६२हेक्टेअर हेक्टेयर

२६३पहिल अक्षर रहने ढ बीचमे रहने ढ़

२६४आकारान्तमे बिकारीक प्रयोग उचित नै अपोस्ट्रोफीक प्रयोग फान्टक तकनीकी न्यूनताक परिचायक ओकर बदला अवग्रह (बिकारी) क प्रयोग उचित

२६५केर (पद्यमे ग्राह्य) -क कऽ के

२६६छैन्हि- छन्हि

२६७लौए लौये

२६८होएत हएत

२६९जाएत जएत

२७०आएत अएत आओत

२७१

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२)

मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

[illegible]

२७२[illegible]

२७३[illegible]

२७४[illegible]

२७५[illegible]

२७६[illegible]

२७७[illegible]

२७८[illegible]

२७९[illegible]

२८०[illegible]

२८१[illegible]

२८२[illegible]

२८३[illegible]

२८४[illegible]

२८५[illegible]

२८६[illegible]

२८७[illegible]

२८८[illegible]

[illegible]

२८९[illegible]

२९०[illegible]

२९१

યન્ યીન્ યુના (મોન યન્ મોન યીન)

२९२ગ્ક યગ

२९३ગ્ ગૈ (મોનનિગ દવિડૈનાન- ળનવૈ ગ઼)

२९४સ્ સઁ (મુદા દ઼, ઊ)

२९५તત્વ (તીન અક્ષરક મેઠ વદઠા પુનુક્તિક એક આ એકટા દોસરક ઉપયોગ) આદિક વદઠા ત્વ આદિ મહત્ત્વ મહત્વ કત્તા કત્તા આદિમે તત સંયુક્તક કોનો આવશ્યકતા મૈથિલીમે નૈ અછિ વક્તવ્ય

२९६વેસી વેશી

२९७વાઠ્વાઠા વઠ્ વઠા (નહૈવઠા)

२९८

. વાઠ્ (વદઠૈવાઠી)

२९९વાત્તા વાત્તા

३०० અન્તર્રાષ્ટ્રીય અન્તર્રાષ્ટ્રીય

३०१ ઠેમ્દ ઠેવદ

३०२ઠમહુનકા નમહુનકા

३०२ઠાઙ્ગૈ ઊૈ (

મેટૈન્ મેટૈ)

३०३ઠાગઠ્ ઊાઠ

३०४હ્વા હ્વા

३०५નાયઠક્ નયઠક

३०६આ (યોમે) આ (ળનદ)

३०७ પશ્ચાતાપ પશ્ચાત્તાપ

३०८ઽ કેન વ્યવહાર શવ્દક અન્તમે માત્ર, યથાસંભવ વીયમે નૈ

३०९કહૈન્ કહૈ

૩૧૦

૧૯૯ (૪૭) ૧૯ (૪૭) (મેનનિગ દ્વિઙેનન)

૩૧૧નાગન્ નિકાનિ

૩૧૨પ્પનાપ્ પ્પનાવ

૩૧૩વોૅન્ વોન્ વોૅનિ

૩૧૪ળાઙ્ ળાૅઙ

૩૧૫કાગળ્ કાગય્ કાગન

૩૧૬ગાપિ (મેનનિગ દ્વિઙેનન- સૌ૭૭ૌ) ગાપિ૯ (પ્પસ૯)

૩૧૭નાષ્ટ્નાયિ નાષ્ટ્નીય

વશ્રથ૯- ઙ્ૅષથ (પ્રોન- ૨૦૧૩-૧૪)

(૧૪૨૧ શ્રસણિ સા૭)

માનનાગિ વાયસઃ

મોવ૨૦૧૩- ૧૮, ૨૦, ૨૪, ૨૫, ૨૮, ૨૯

ધેય૨૦૧૩- ૧, ૪, ૬, ૮, ૧૨, ૧૩

જાનાય ૨૦૧૪- ૧૯, ૨૦, ૨૨, ૨૩, ૨૪, ૨૬, ૩૧

ઠેવ૨૦૧૪- ૩, ૫, ૬, ૯, ૧૦, ૧૭, ૧૯, ૨૪, ૨૬, ૨૭

માનચ ૨૦૧૪- ૨, ૩, ૫, ૭, ૯

શ્રપનિ ૨૦૧૪- ૧૬, ૧૭, ૧૮, ૨૦, ૨૧, ૨૩, ૨૪

માય ૨૦૧૪- ૧, ૨, ૮, ૯, ૧૧, ૧૨, ૧૮, ૧૯, ૨૧, ૨૫, ૨૬, ૨૮, ૨૯, ૩૦

જુને ૨૦૧૪- ૪, ૫, ૮, ૯, ૧૩, ૧૮, ૨૨, ૨૫

જુલ્ય ૨૦૧૪- ૨, ૩, ૪, ૬, ૭

उपानायाना वायस

ढेव्ुा१यु २०१४- २, ४, ९, १०.

मा१यह २०१४- ३, ५, ११, १२.

अप१ाि २०१४- ४, ९, १०.

हुने २०१४- २, ८, ९.

ववाािगामान यनि

मोवेमवे१ २०१३- १८, २१, २२.

येयेमवे१ २०१३- ४, ६, ८, ९, १२, १३.

ढेव्ुा१यु २०१४- १६, १७, १९, २०.

मा१यह २०१४- २, ३, ५, ९, १०, १२.

अप१ाि २०१४- १६, १७, १८, २०.

माय २०१४- १, २, ९, ११, १२.

मुनहान यनि:

मोवेमवे१ २०१३- २०, २२.

येयेमवे१ २०१३- ९, १२, १३.

हाणुा१यु २०१४- १६, १७.

ढेव्ुा१यु २०१४- ६, १०, १९, २०.

मा१यह २०१४- ५, १२.

अप१ाि २०१४- १६.

माय २०१४- १२, ३०.

हुने २०१४- २, ९, ३०.

मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

ઢપષથ૨વ્રશ્રડ઼ષ શ્રોઢ મ૨થહ૨ડ઼શ્ર (૨૦૧૩-૧૪)

મુળા શ્ચાળયહામિ- ૨૭ હુઉપ્ર

માદહુસહ્નાવાળિ- ૮ શ્રુગુસન

પ્પાગ શ્ચાળયહામિ- ૧૧ શ્રુગુસન

ઢ઼ાકસહા મ્રાળદહાન- ૨૧ શ્રુગા

પ્પાસિહળાસનામિ- ૨૮ શ્રુગુસન

પ્પુસહિ શ્રમાવાસયા્ ષોમવાનિ વિનાન- ૫ ષેપનેમવેન

હાનાઉકિ થેળ- ૮ ષેપનેમવેન

છહાનહછહાળદના- ૮ ષેપનેમવેન

વસિહૌકાનમા શ્ચૌળા- ૧૭ ષેપનેમવેન

શ્રનાળન છાનુનદાસહિ- ૧૮ ષેપ

શ્ચનિની શ્ચાકસહા વેગનિસ- ૨૦ ષેપ

હમિનાવાહાન વનાનુ હનાિ- ૨૭ ષેપ

માનનિ પ્પાવામિ- ૨૮ ષેપ

પ્પાઉસહસનહાપાન- ૫ શ્રોયનોવેન

મેઉળાનિ- ૧૦ શ્રોયનોવેન

શ્ચાનનિકા શ્ચનાવેસહ- ૧૧ શ્રોયનોવેન

માહાસનામિ- ૧૨ શ્રોયનોવેન

માહા પ્પાવામિ- ૧૩ શ્રોયનોવેન

વળિયા યાસહામિ- ૧૪ શ્રોયનોવેન

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

પ્પોળાગાના- ૧૮ શ્રોયત

યહ્નતેનાસ- ૧ ꞁꞁોવેમવેન

યયિાવાત, સહ્યામા પોળા- ૩ ꞁꞁોવેમવેન

શ્રનનાક્ોત્ ઘોવાનદહ્ાના સ્ોળા- ૪ ꞁꞁોવેમવેન

જહ્નાતનદિોતિયિ્ છહતિનાગુપતા સ્ોળા- ૫ ꞁꞁોવેમવેન

છહ્હાતહિ - ૮ ꞁꞁોવેમવેન

ષામા સ્ોળાાનામવહ- ૯ ꞁꞁોવેમવેન

યેવોતતહ્ન એકાદાસહિ- ૧૩ ꞁꞁોવેમવેન

નાવવિનાતાનામવહ- ૧૭ ꞁꞁોવેમવેન

ꞁꞁાવાનના પાનવાન- ૨૦ ꞁꞁોવેમવેન

પ્પાનતક્સિોનનમિા- ષામા વસિાનળાન- ૨ યેયેમવેન

વવિાહ્ શ્ાનયહ્મિ- ૭ યેયેમવેન

માકાન્ થેઊ ષાનકનાનત- ૧૪ હ્ાન

ꞁꞁાનાકનવિાનાન યહ્ાતુનદાસહિ- ૨૯ હ્ાણુાનયુ

જાસાનત શ્ાનયહ્ામ્ ષાનાસોત સ્ોળા- ૪ ઢેવ્નુાનયુ

શ્રયહ્ઊ ષાપતમિ- ૬ ઢેવ્નુાનયુ

માહ્ાસહવિાનાતનિ- ૨૭ ઢેવ્નુાનયુ

હોઊક્ાદાહ્ાન- ઢાગુા- ૧૬ માનયહ

હોઊિ- ૧૭ માનયહ

ષાપતાદોના- ૧૭ માનયહ

વાનુનિ થિનાયોદાસહિ- ૨૮ માનયહ

હુનાસિહતિાઉ- ૧૫ અપનાઉ

ઢ઼ાન મ઼ાાવ઼ાનિ- ૮ અપનાઉ

અકસહાયા થનાતિયિા- ૨ માય઼

હ઼ાણાકાિ મ઼ાાવ઼ાનિ- ૮ માય઼

ઢ઼ાવ઼ િજનાન અણન- ૧૧ માય઼

વ઼ાન ષાવ઼તિનિ- વાનાસાતિ- ૨૮ માય઼

ઘાણગાા યાસહ્હાના- ૮ હુને

હાનવ઼િાસાન વ઼નાતા- ૯ હુઉય઼

ષહ્ને ઘુનુ સ્ઠાોનણમિા- ૧૨ હુઉ

વ઼૨યપહ્અ અઢછહ્૨વ઼પ
<u>૧વ઼નેઉ પત્નાક્િાક સજટા પુનાણ અંક-વ઼દિહ ૬, તમિ્હુતા આ દેવ઼ણાગાની નૂપમે વ઼દિહ઼ ઙ઼ોનણાઉ' સ ાઉઉ ાઉદ સિસેસ િન જનાઉિઉ થમિ્હુતા ાણદ યેવ઼ાણાગાનિ વ઼િનસોિનસ</u>

<u>વ઼દિહ ૬અંક પત્નાક્િાક પહિઉ ૫૦-</u>

<u>વ઼દિહ ૬પત્નાક્િાક ૫૦મ સઁ આગાઁક અંક-</u>
<u>હાતપ઼સાિતિસ઼ગોાગઉયોમ્ાવ઼દિહ઼ાયોમ્વ઼દિહ઼</u>

હાતપસ઼સાિતિસ઼ગોાગઉયોમ્ાવ઼દિહ઼ાયોમ્વ઼દિહ- ાનયહવિ- પાનત- [
હાતપસ઼સાિતિસ઼ગોાગઉયોમ્ાવ઼દિહ઼ાયોમ્વ઼દિહ- ાનયહવિ- પાનત- [[

<u>૨મૈથઉિ પોથી ડાઉનઉોડ માતિહઉિ જોકસ યોૈણઉાદ</u>

હાતપ઼સાિતિસ઼ગોાગઉયોમ્ાવ઼દિહ઼ાયોમ્વ઼દિહ- પોતહિ

<u>૩સંકઉન ઑડયિો મૈથઉિ માતિહઉિ અુદાિ યોૈણઉાદસ</u>

હાતપ઼સાિતિસ઼ગોાગઉયોમ્ાવ઼દિહ઼ાયોમ્વ઼દિહ-ાુદાિ

<u>૪મૈથઉિ વોડયિોક સંકઉન માતિહઉિ વ઼દિસ</u>

હ્ITપ્:સ્તિસ્ગોોગ્ઉયોમ્ાવ્દિહ્ાયોમ્વ્દિહ- વ્દિી

5 શ્રાધુનકિ યતિ્નકઉ શ્રા યતિ્ન્ મથિઉ યતિ્નકઉમતિહઉ શ્રાનિતનિગ્ મોદેન્ન શ્રન્ત ।નદ શ્રહોતોસ

હ્ITપ્:સ્તિસ્ગોોગ્ઉયોમ્ાવ્દિહ્ાયોમ્વ્દિહ- પાનિતનિગ્સ- પહોતોસ્

"વ્દિહ"ક એહિ સિમ સહ્યોગી ઉકિપન સેહો એક વેન ળાઉ।

6વ્દિહ મૈથિઉ ક્વ્ળિ :
હ્ITપ્:વ્દિહ્ાટ્ઉિવઉ્ગસપોત્યોમ્

7વ્દિહ મૈથિઉ ળાઉવ્ૃત્ત એગ્નીગેટન :

હ્ITપ્:વ્દિહ- ।ગ્ગ્નેગ્ાતોન્વઉ્ગસપોત્યોમ્
8વ્દિહ મૈથિઉ સાહત્યિ શ્રંગ્નેળીમે શ્રનૂદતિ

હ્ITપ્:માદ્હુવાનિ- ।નત્વઉ્ગસપોત્યોમ્
9વ્દિહક પૂન્વ-નૂપ "જાઉસનકિ ગાછ" :

હ્ITપ્:ગાળેનદ્નાતહાકુન્વઉ્ગસપોત્યોમ્
10વ્દિહ ંડેક્સ :

હ્ITપ્:વ્દિહ્ા૧૨૩વઉ્ગસપોત્યોમ્
11વ્દિહ શ્રાર્ઉ :

હ્ITપ્:વ્દિહ્ા૧૨૩ોનદપ્નેસસ્યોમ્

12 વ્દિહ: સદેહ : પહિઉ તનિ્હુત (મથિઉિક્ષન) ળાઉવ્ૃત્ત (વ્ઉ઼ૉગ)

હ્ITપ્:વ્દિહ- સાદેહ્વઉ્ગસપોત્યોમ્

13 વ્દિહ:વ્નેઉ: મૈથિઉ વ્નેઉમે: પહિઉ વેન વ્દિહ દ્વાના

હ્ITપ્:વ્દિહ- વનાઉિઉવઉ્ગસપોત્યોમ્
14 વ્રવએશ્ર રષથ મશ્રરથહરડર ઢશ્રોઢ્થામરઘહથડે એદ્શ્રોઉઢામશ્રડ શ્રઢછહરવ્એ

હ્ITપ્:વ્દિહ- ।નયહિવ્િવઉ્ગસપોત્યોમ્

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

૧૫ વ઼દિહ પ્નથમ મૈથિ઼િ પાક્ષકિ ₹ પત્નકિા મૈથિ઼િ પોથીક શ્નાન્કાર્વ઼

હ઼િnપ્:વ઼દિહ઼- પોnહ્વિ઼િ઼ાસપોn્યોમ્

૧૬ વ઼દિહ પ્નથમ મૈથિ઼િ પાક્ષકિ ₹ પત્નકિા ઑડિયો શ્નાન્કાર્વ઼

હ઼િnપ્:વ઼દિહ઼-ૃદ઼ીવિ઼િ઼ાસપોn્યોમ્

૧૭ વ઼દિહ પ્નથમ મૈથિ઼િ પાક્ષકિ ₹ પત્નકિા વ઼ીડિયો શ્નાન્કાર્વ઼

હ઼િnપ્:વ઼દિહ઼- વ઼દ઼ીવ઼િ઼ાસપોn્યોમ્

૧૮ વ઼દિહ પ્નથમ મૈથિ઼િ પાક્ષકિ ₹ પત્નકિા મથિ઼િ યત્નિકિ઼, શ્નાધુનકિ કિ઼ શ્ના યત્નિકિ઼

હ઼િnપ્:વ઼દિહ઼- પાનિnનિાસ- પહ઼ેnોસ્વ઼િ઼ાસપોn્યોમ્

૧૯ મૈથિ઼ શ્નાન મથિ઼િ (મૈથિ઼ીક સnસઁ િ઼કપ્નાપ઼િ ŋા઼િવ઼ૃnn)

હ઼િnપ્:માnિહ઼િનમnિહ઼િવ઼િ઼ાસપોn્યોમ્

૨૦શ્નુnી પ્નકાશન્

હ઼િnપ્:ીસહ્નુnિ- પુવ઼િયાnીન્યોમ્

૨૧હ઼િnપ્:ાનુપસ઼ાિ઼ાયોમ્ાનુપ્વ઼દિહ઼

૨૨હ઼િnપ્:ાનુપસ઼્યાહ઼ીયોમ્ાનુપ્વ઼ર્યણ્હ્ઞ

૨૩ાળેનૃદ્ન ડાકુન ર્ઉક્સ

હ઼િnપ્:ાળેનદનnહ઼કુન૧૨૩વ઼િ઼ાસપોn્યોમ

૨૪ નેના જુટકા

હ઼િnપ્:માનાન- કહ઼વાસ્વ઼િ઼ાસપોn્યોમ્

૨૫વ઼દિહ નેડિયોકવ઼િ શ્નાદકિ પહ઼િ પોડકાસ્ટ સાર્ટ-મૈથિ઼િ કથા:

હ઼િnપ્:વ઼દિહ઼૧૨૩નાદ઼ીનદપનેસસ્યોમ્

२६ વૃદિહ ઢાદી

२७_ હોનિ૦ઙઙયિઓ વૃદિહ ઙાયેવોક ગાુપ

२८ વૃદિહ મૈથિઓ નાટ્ય ઉત્સવ

હાતપ્ઃમાતિહઓિ- દનામાવઓગાસપોતયોમ્

२९સમદયા

હાતપ્ઃસામાદ્વઓગાસપોતયોમ્

३० મૈથિઓ શ્ઠિમ્સ

હાતપ્ઃમાતિહઓિઙિઓમસવઓગાસપોતયોમ્

३१શ્નનયનિહાન શ્નાપ્પન

હાતપ્ઃનયહનિહાનાકહાનકોઓકાતાવઓગાસપોતયોમ્

३२ મૈથિઓ હાર્કૂ

હાતપ્ઃમાતિહઓિ- હાકુિવઓગાસપોતયોમ્

३३ માનક મૈથિઓ
હાતપ્ઃમાનાક- માતિહઓિવિઓગાસપોતયોમ્

३४ વહિની કિથા

હાતપ્ઃવહિનકિાતહાવઓગાસપોતનિ

३५ મૈથિઓ કવતાિ

હાતપ્ઃમાતિહઓિ- કાવતાિવઓગાસપોતનિ

३६ મૈથિઓ કથા

હાતપ્ઃમાતિહઓિ- કાતહાવઓગાસપોતનિ

३७મૈથિઓ સમાઓચના

ejournal विदेह प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका'विदेह' १५२ म अंक १५ अप्रैल २०१४ (वर्ष ७ मास ७६ अंक १५२) मानुषीमिह संस्कृताम् ISSN 2229-547X VIDEHA

ૹ૧૧પ઼ઃમાતિૹ૭િ- સામાઊયૹ્નાવ૭ાગસપોતિ઼

મૹ્ન્વ઼પૂ્ાા સૂયના: થહે માતિૹ૭િ પિદ૭ વીકસ ।ને શ્વવ઼શ્વર૬઼શ્વમાડ઼ૅ ૪શ્વોઢ઼ ૭ને શ્વયઠ યશ્વોશ્વૌાાડ઼શ્વોશ્વય શ્વથ

ૹ૧૧પસ઼ઃસતિસ઼ગોગઊયોમ઼ાવ઼દિહ઼યોમ઼વ઼દિહ઼
ૹ૧૧પ઼ઃવ઼દિહ૧૨૩ૌ૧દપનેસસ઼યોમ઼
ૹ૧૧પ઼ઃવ઼દિહ૧૨૩ૌ૧દપનેસસ઼યોમ઼ાવુ઼ત઼

विदेह:सदेह:१: २: ३: ४:५:६:७:८:९:१० "विदेह"क प्रिंट संस्करण: विदेह-ई-पत्रिका (http://www.videha.co.in/) क चुनल रचना सम्मिलित।

सम्पादक: गजेन्द्र ठाकुर।

Details for purchase available at print-version publishers's site http://www.shruti-publication.com or you may write to shruti.publication@shruti-publication.com

विदेह

मैथिली साहित्य आन्दोलन

रचनाकार अपन मौलिक आ अप्रकाशित रचना (जकर मौलिकताक संपूर्ण उत्तरदायित्व लेखक गणक मध्य छन्हि) ggajendra@videha.com केँ मेल अटैचमेण्टक रूपमेँ .doc, .docx, .rtf वा .txt फॉर्मेटमे पठा सकैत छथि। रचनाक संग रचनाकार अपन संक्षिप्त परिचय आ अपन स्कैन कएल गेल फोटो पठेताह, से आशा करैत छी। रचनाक अंतमे टाइप रहय, जे ई रचना मौलिक अछि, आ पहिल प्रकाशनक हेतु विदेह (पाक्षिक) ई पत्रिकाकेँ देल जा रहल अछि। मेल प्राप्त होयबाक बाद यथासंभव शीघ्र (सात दिनक भीतर) एकर प्रकाशनक अंकक सूचना देल जायत। 'विदेह' प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका अछि आ ऐमे मैथिली, संस्कृत आ अंग्रेजीमे मिथिला आ मैथिलीसँ संबंधित रचना प्रकाशित कएल जाइत अछि। एहि ई पत्रिकाकेँ श्रीमति लक्ष्मी ठाकुर द्वारा मासक ०१ आ १५ तिथिकेँ ई प्रकाशित कएल जाइत अछि।

कएल गेल ५ जुलाइ २००४ कें **http://gajendrathakur.blogspot.com/2004/07/bhalsarik-gachh.html** "भालसरिक गाछ"- मैथिली जालवृत्तसँ प्रारम्भ इंटरनेटपर मैथिलीक प्रथम उपस्थितिक यात्रा विदेह- प्रथम मैथिली पाक्षिक ई पत्रिका धरि पहुँचल अछि, जे **http://www.videha.co.in/** पर ई प्रकाशित होइत अछि। आब "भालसरिक गाछ" जालवृत्त 'विदेह' ई-पत्रिकाक प्रवक्ताक संग मैथिली भाषाक जालवृत्तक एग्रीगेटरक रूपमे प्रयुक्त भऽ रहल अछि। विदेह ई-पत्रिका **ISSN 2229-547X VIDEHA**

सिद्धिरस्तु